

TAHKURANNA VALLA

ARENGUKAVA AASTATEKS

2014 - 2018

NB! Sinine – 2014 täiendused

Lilla/lillakaspruun – mahavõetud 2014

SISUKORD

1. VALLAVANEMA EESSÕNA	4
2. LÜHIÜLEVAADE TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVAST	5
3. ARENGUKAVA KOOSTAMISE PROTSESSI KIRJELDUS 2013	6
4. TAHKURANNA VALLA JA SELLE VÄLISKESKKONNA HETKESEISU ANALÜÜS	7
4.1 TAHKURANNA VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTED	7
4.2 KOHALIK OMAVALITSEMINE	8
4.2.1 Vallaelu kajastamine	9
4.2.2. Vallaeelarve.....	10
4.3. RAHVASTIKUPROTSESSID	14
4.2.1 Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis.....	15
4.4 KESKKOND	19
4.4.1 Maastikuline kirjeldus	19
4.4.2 Looduskaitse	19
4.4.3. Maavarad	21
4.5 ASUSTUS, MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE	22
4.5.1 Asustusstruktuur	22
4.5.2. Maakasutus.....	23
4.5.3 Planeerimis- ja ehitustegevus.....	25
4.5.4 Ehitustegevus.....	26
4.6 ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS	28
4.6.1 Puhkemajandus.....	30
4.6.2. Olulisimad turismiobjektid	31
4.7 INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS	34
4.7.1 Soojamajandus.....	34
4.7.2. Teed ning tänavavalgustus	36
4.7.3. Veemajandus.....	37
4.7.4. Jäätmemajandus.....	37
4.8. KULTUUR JA SPORT	39
4.8.1 Kultuur.....	39
4.8.2. Raamatukogud.....	40
Raamatukogude statistika.....	40
4.8.3. Kodanikuühiskond ja seltside tegevus	41
4.8.4 Sport	45
4.9 SOTSIAALHOOLEKANNE	47
4.10 TURVALISUS	51
4.11. HARIDUS JA NOORSOOTÕ	53
4.11.1 Tahkuranna Lasteaed-Algkool.....	53
4.11.2 Uulu Põhikool.....	54
4.11.3 Uulu Lasteaed.....	56
4.11.4 Noorsootöö	57
5. SWOT ANALÜÜS	58
5.1 TUGEVUSED	58
5.2 NÕRKUSED	58
5.3 OHUD	58
5.4 VÕIMALUSED	59
6. TAHKURANNA VALLA VISIOON 2015	60
7. ARENGUSTRATEEGIA	61
7. 1: JUHTIMINE, REGIONAALHALDUS	61
7.2: ARENDUSTEGEVUS JA MAJANDUS	61
7.3: TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	62
7.4: KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	63
7.5: SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID	64
7.6: HARIDUS JA NOORSOOTÕ	64
7.7: HEAKORD, LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE	65
7.8: TURVALISUS	65

8. TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVA 2010 –2013 INVESTEERINGUTE PRIORITEEDID .	67
8.1 PRIORITEEDID 2010.AASTAL	67
8.2 PRIORITEEDID 2011.AASTAL	67
8.3 PRIORITEEDID 2012.AASTAL.....	67
8.4 PRIORITEEDID 2013. AASTAL.....	67
8.5 PRIORITEEDID 2014.AASTAL.....	67

TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVA 2014 –2018 LISAD

LISA 1 TEGEVUSKAVA TABELID

LISA 2 EELARVESTRAATEEGIA KUJUNEMIST ISELOOMUSTAVAD TABELID koos seletuskirjaga

1. Vallavanema eessõna

Tahkuranna valla arengukava on dokument, mis sätestab Tahkuranna valla edasise arengu põhisuunad. Tegemist on valla ühe olulisema tulevikku vaatava dokumendiga, kus seatakse sihid soovitu saavutamiseks. Arengukava sisaldab infot valla arengu kohta kodanikele, ettevõtjatele ja organisatsioonidele, kes soovivad valda elama asuda, siia investeerida või arendada koostööd.

Tahkuranna valla eesmärgiks on tagada elanikele, asutustele, ettevõtetele ja külalistele majanduslikult ja ökoloogiliselt turvaline ja tasakaalustatud keskkond läbi avatud, puhta ja mitmekesise looduse, mis pakub mitmekülgeid ettevõtlus-, turismi-, meelelahutus- ja sportimisvõimalusi.

Kohalikud elanikud saavad valla elu soovitud suunas kujundada arengukava abil, mille koostamine on avalik protsess ja kõigil on võimalus oma ettepanekuid teha, kasutades meie piiratud vahendeid sihipäraselt ning aidates leida juurde uusi vahendeid.

Arengukava on valla lähiaastate tegevusi kavandav arengudokument, mida viiakse ellu tegevuskavas sisalduvate tegevuste, projektide ja eelarve kaudu.

Arengukava on jaotatud erinevateks osadeks, mis algab ülevaatega vallast ja sotsiaalse infrastruktuuri hetkeolukorra kirjeldamisega. Sellele järgneb SWOT analüüs, visioon, arengustrateegia ja ülevaated eelnenud soovide täitmistest. Arengukava olulisim osa on tegevuskava, kus on kaheksas tabelis välja toodud erinevad plaanitavad tegevused, nende teostamise aeg, maksumus ja on näidatud tegevuste elluviimise eest vastutaja.

Käesolev arengukava näitab ära lähiaastate peamised arengusuunad. Tänu Pärnu linna lähedusele ja ilusale loodusele on Tahkuranna vald olnud väga populaarne elamuarenduse piirkond, seeläbi on elanike arv pidevalt suurenenud. Elanikele edasise stabiilse arengu tagamiseks on palju tähelepanu pööratud keskkonnale ja sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele. Samuti on tähelepanu all haridus, kultuur, sport ja valla üldine heakord.

Valla arengukava on ajas muutuv dokument, kuhu saab ja tuleb lähtuvalt vajadustest teha muudatusi, täiendusi ja parandusi. Täna aktiivseid elanikke, vallavalitsuse ametnikke, volikogu liikmeid, valla hallatavate asustuste juhte ja teisi ettevõtlikke inimesi, kes osalesid aktiivselt arengukava koostamisel. Suur tänu kõigile, kes jõu ja nõuga aitasid kaasa nii arengukava tegemisele kui ka hilisemale ülevaatamisele ja muutmisele.

Karel Tõlp

Vallavanem

2. Lühülevaade Tahkuranna valla arengukavast

Valla arengu kavandamisel tuleb arvestada, et iga piirkonda mõjutavad olulised välised tegurid, mis loovad raamistiku arengueeldustele ning „mänguruumi“ vallavalitsusele, ettevõtjatele ja elanikele oma tegevuste kujundamisel. Tahkuranna valla puhul on peamised valla tulevikku mõjutavad välised tegurid:

- Pärnu linna lähedus;
- asend mere ääres;
- valda läbiv riikliku tähtsusega liiklustrass ning selle võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitseliste piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Tahkuranna vald arvudes

Territoorium:

103,4 km², millest:

- haritav maa 23%
- mets 38%
- looduslik rohumaa 29%
- õue maa 1%
- muu maa 9%

Elanike arv

- 2320 inimest (01.01.2014)
- Elanike arv 1 km² kohta: 22,35

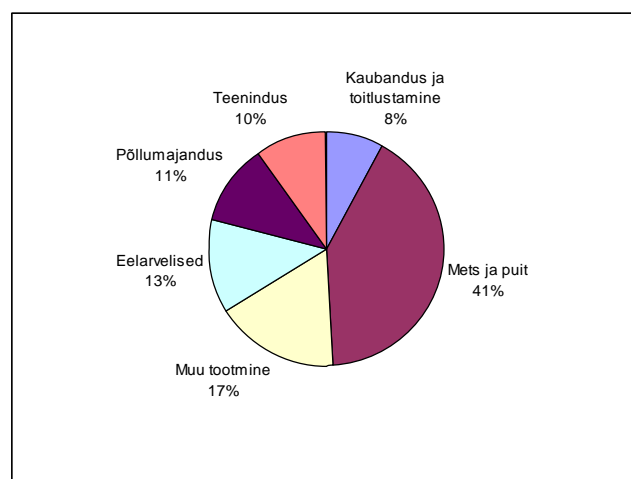
Vallakeskus

- Uulu küla, kaugus Pärnust 15 km

Asustusüksuste arv:

- alevikke 1
- külasid 8

Töökohtade jaotus:

Joonis 1. Tahkuranna valla töökohtade jaotus
(Allikas: Pärnumaa Aastaraamat 2009-2010)

Eelpool nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskond. Käesolev arengukava näeb ette, et järgneva viie aasta jooksul on valla tegevuste eesmärgid järgmised:

- tõsta avalike teenuste kvaliteeti;
- luua soodsad võimalused ettevõtlusega, sh turismitegevusega alustamiseks/parandamiseks;
- parandada teedevõrku ja uuendada vee- ja kanalisatsiooniobjekte;
- tagada valla kultuuri-, spordi- ja seltsielu jätkumiseks vajalikud tingimused;
- tagada kõigi elanikkonna gruppide rahuldav elukvaliteet;
- anda kõigile lastele võimalus omandada alusharidust koduvallas;
- tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks;
- tagada valla üldine heakord ja juurdepääsud rannale ning kaldale;
- tagada elukeskkonna turvalisus.

3. Arengukava koostamise protsessi kirjeldus 2014

Tahkuranna valla arengukava on dokument, mis sätestab valla edasise arengu põhisuunad. Tegemist on valla ühe olulisema tulevikku vaatava dokumendiga, kus seatakse sihid soovitu saavutamiseks.

Tahkuranna valla arengukava aastateks 2013 –2017 muutmise algatas Tahkuranna Vallavolikogu 30.mai 2013 aasta otsusega nr 19. Muudatusettepanekute, kogutud andmete ja täiendatud kujul võttis Tahkuranna Vallavolikogu 26.septembril 2013 määrusega nr 14 vastu Tahkuranna valla arengukava aastateks 2013 –2017.

Oma 30.aprilli 2014 otsusega nr 24 algatas Tahkuranna Vallavolikogu Tahkuranna valla arengukava aastateks 2013-2017 muutmise ning määras muudatusettepanekute tegemiseks ning muudatusettepanekute avaliku arutelu läbiviimiseks tähtajad.

Rahvakoosolekud toimusid Uulus 26.mai 2014 algusega kell 18.00, vallamaja II korruse volikogu ruumis ja Võistes 27.mai 2014 algusega kell 18.00, külakeskuse Tahku Tare ruumides.

Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks oli 01.07.2014 aasta. Arengukava eelnõu avalikustati alates 27.07. kuni 21.08.2014 aastal. Arengukava avalik arutelu korraldati 18.08. 2014 aastal.

Tahkuranna valla arengukava 2014-2018 lisana on esitatud eelarvestrateegia 2014 –2018, mis on valla arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist.

Arengukava esitati esimeseks lugemiseks Tahkuranna Vallavolikogu augustikuu 2014 istungile ja teiseks lugemiseks septembrikuu istungile.

Kahjuks suhtusid Tahkuranna valla elanikud arengukava muudatusettepanekute esitamisse leigelt ja seega on enamik esitatud muudatusettepanekuid tehtud vallavalitsuse ja volikogu komisjonide poolt.

4. Tahkuranna valla ja selle väliskeskkonna hetkeseisu analüüs

4.1 TAHKURANNA VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTED

Tahkuranna vald paikneb kitsa ribana Pärnust lõunas, Pärnu ja Liivi lahe idakaldal. Valda läbib tuiksoonena Tallinn-Pärnu-Riia maantee ehk Via Baltica ja sellest alguse saav Uulu-Valga maantee. Alguse saab vald Pärnu linna piirilt, ulatudes Rannametsa luideteni Hädemeeste vallas.

Ajalooliselt on Tahkuranna vald olnud tükike Liivimaad. Uulut mainitakse ajalooürikutes esmakordselt 1514.aastal, Võiste esineb 1601. aasta maarevisjoniaktides. Administratiivne kuuluvus on neil olnud erinev. Uulu on kuulunud Pärnu kihelkonna koosseisu ja enamasti olnud kas Uulu või Uulu-Surju vallas, Võiste ja Tahkuranna on kuulunud Tori, hiljem Hädemeeste kihelkonda Tahkuranna valla nime all.

Joonis 2 Tahkuranna valla asend

Praegustes piirides loodi Tahkuranna vald 1991.a aastal ning tänapäeval iseloomustavad valla asendit järgmised tähtsaimad asjaolud:

- Pärnu linna lähedus;
- asend mere ääres;
- valda läbivad kaks riikliku tähtsusega liiklustrassi ning Via Baltica võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitsete piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskond. Näiteks põhjustab Pärnu linnaga piirnemine, et oluline osa vallast kuulub funktsionaalsete suhete järgi Pärnu linnaregiooni. See tähendab, et suur osa Tahkuranna valla elanikest käib tööl, koolis, teenuseid tarbimas ja kaupu ostmas Pärnu linnas ning tajub end elavat Pärnu linna servas, mitte maalise eluviisiga vallas.

Pärnu linnaga piirnemine on põhjustanud uute elanike juurdevoolu kinnisvarabuumi ajal ning valglinnastumisega kaasnevate probleemide tajumise nii valla juhtide kui „vanade“ elanike seas. Survet elamuarendusele on veelgi suurendanud mere lähedus, mis muudab elukeskkonna saabujatele atraktiivsemaks. Lisaks on merega piirnemine läbi ajaloo mõjutanud siinsete inimeste tegevusalasid ning maastikke ja mõjutab senini, sest kalurid teenivad merel elatist ning vahel sekkuvad tuuled-tormid muudavad jõuliselt loodusgeograafiat ja rannas elavate inimeste elu. Mere lähedus on seega oht ja võimalus ühekorraga. Viimastel aastatel on järjest enam hakatud rõhutama senist mere ja mereranna kui ressursi vähest kasutamist puhketegevusteks, nii kohalike elanike virgestuseks kui väljastpoolt saabuvate turistide Tahkuranna valda meelitamiseks ja teenindamiseks.

Vald on oma kuju, asukoha, ajaloo, väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga heterogeenne. Pikliku kujuga maatüki põhjapoolne osa on enam mõjutatud Pärnu linna lähedusest ning linlikust eluviisist, lõunapoolne aga tihedamalt seotud traditsiooniliste tegevusaladega ning inimeste meelest ka tihedama kogukonnaeluga. Kuna valla territooriumile jäävad külad on väga erinevad, on ka neile ühtse arengutee ette nägemine keerukas ja tegelikult ka ebarealistlik, kuna eri piirkondi mõjutavad tegurid erinevad suuresti.

Näiteks on uuselanikke saabunud elama valla põhjapoolsesse ossa, kus rahvastik on selle tulemusena noor ning lapsi palju. See omakorda tähendab, et lasterohketes piirkondades on aktuaalne teema lasteaiakohtade puudus ning uuselanike kaasahaaramine vallaellu. Tahkuranna valla lõunaosas on inimeste mured mitmes osas teistsugused – kas jätkub lapsi, et kooli käigus hoida ning kuidas toime tulla olukorras, mida iseloomustavad vähesed kohalikud töökohad ja väike kohapeal pakutavate teenuste valik.

4.2 KOHALIK OMAVALITSEMINE

Ajalooliselt on Tahkuranna vald olnud tükike Liivimaad. Valla keskus asub Uulus. Uulut mainitakse ajalooürikutes esmakordselt 1514. aastal, Võiste esineb 1601. aasta maarevisjoniaktides. Administratiivne kuuluvus on neil olnud erinev. Uulu on kuulunud Pärnu kihelkonna koosseisu ja enamasti olnud kas Uulu või Uulu-Surju vallas, Võiste ja Tahkuranna on kuulunud Tori, hiljem Häädemeeste kihelkonda Tahkuranna valla nime all.

Valla vapp ja lipp võeti kasutusse 1995. a. Vapi kirjeldus: kuldse kilbil sinine laineline päis ja sinine kaheksaharuline täht, milles hõbedane veskikivi. Kilbi kuldne värvus viitab Pärnumaa vapile. Kuld tähistab ühtlasi päikest ja liivarandu, samuti elujõudu ning rõõmu. Sinine värvus märgib merd ja kõike sellega seonduvat. Kaheksaharuline täht sümboliseerib vaimuvalgust, haridust ja taassündi. Veskikivi on Tahkuranna vallas sündinud Konstantin Pätsi vapimärk. Valla lipuks on ruudukujuline vapilipp.

Joonis 3. Tahkuranna valla vapp

Valla omavalitsuslik staatus taaskehtestati 19.12.1991.a. Eesti Vabariigi Valitsuse 1.juuni

1995.aasta määrusega nr.230 toimus Uulu valla ümbernimetamine Tahkuranna vallaks.

Tahkuranna valla omavalitsuse esinduskoguks on Tahkuranna Vallavolikogu, mille valivad Tahkuranna valla hääleõiguslikud elanikud. Tahkuranna valla omavalitsuse täitevorganiks on Tahkuranna Vallavalitsus, mis moodustatakse volikogu poolt. Tahkuranna Vallavolikogus on 13, vallavalitsuses 6 liiget. Tahkuranna vallavolikogu komisjonid on majandus-, eelarve- ja planeerimiskomisjon, haridus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjon ning revisjonikomisjon.

Tahkuranna vallal on kuus vallavalitsuse hallatavat ametiasutust: Uulu Põhikool, Tahkuranna Lasteaed-Algkool, Uulu Lasteaed, Võiste Raamatukogu, Uulu Raamatukogu, Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus.

4.2.1 Vallaelu kajastamine

Vallaelu kajastamiseks annab vallavalitsus välja alates 1994. aastast valla lehte OMA LEHT. Leht ilmub 10 -11 korda aastas ja saadetakse postkasti omavatele inimestele tasuta koos kojukandega. OMA LEHT on loetav ka elektroonilisel kujul internetis ning kättesaadav vallavalitsuse ruumides.

4.2.2. Vallaeelarve

Järgnevas tabelis on välja toodud Tahkuranna valla eelarve viimase 2 aasta (2012, 2013,) jooksul – eelarve, täitmine ja 2014 eelarve koos I lisaelarvega eurodes.

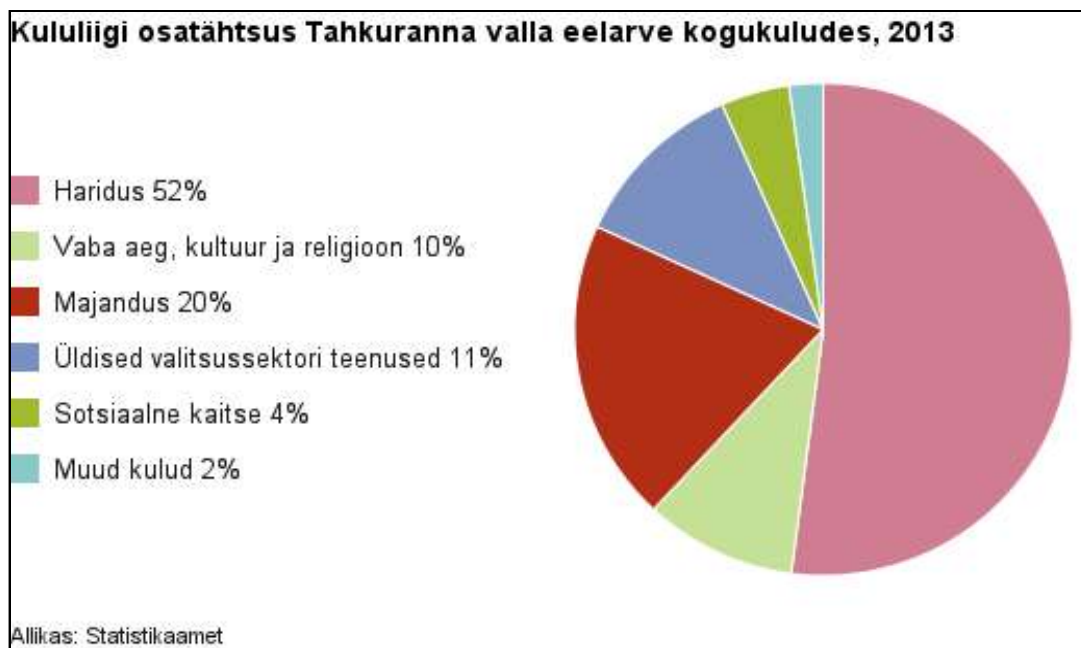
Tabel 1 Vallaeelarve viimase 2 aasta (2012, 2013,) jooksul – eelarve, täitmine ja 2014 eelarve koos I lisaelarvega eurodes

	2012 eelarve täitmine	2013 löplik eelarvea	2013 eelarve täitmine	2014 vastuv. eelarve	2014 I lisa eelarve
PÕHITEGEVUSE TULUD K.	1 732 798	1 784 627	1 868 448	1 961 032	1 986 032
Maksutulud	1 017 611	1 066 320	1 099 121	1 135 400	1 160 400
Füüsilise isiku tulumaks	965 587	1 028 000	1 051 957	1 090 000	1 115 000
Maamaks	51 783	38 000	46 2952	44 700	44 700
Reklaamimaks	241	320	872	700	700
Tulud kaupade ja teenuste müügist	114 715	125 254	135 008	160 774	160 774
Saadavad toetused tegevuskuludeks	575 030	569 449	599 127	637 723	637 723
Tasandusfond (lg 1)	232 980	231 328	231 328	244 750	244 750
Toetusfond (lg 2)	308 502	332 776	346 630	385 143	385 143
Muud saadud toetused teg. kuludeks	33 548	5 345	21 169	7 830	7 830
Muud tegevustulud	25 442	23 604	35 192	27 135	27 135
Sh kaevandamisõiguse tasu	0	1 000	0	0	0
Sh laekumine vee erikasutusest	15 524	13 000	16 309	13 000	13 000
Sh saastetasud ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitis	353	2 000	1 905	2 000	2 000
Sh muud eelpool nim-ta muud teg.kul.	9 565	7 604	16 978	12 135	12 135
PÕHITEGEVUSE KULUD K.	1 570 304	1 747 839	1 758 610	-1 939 562	-1 935 562
Antavad toetused tegevuskuludeks	91 757	113 445	102 733	-125 420	-125 420
Sotsiaalabitoet. ja muud toet.f.isik.	73 222	94 315	83 803	-98 770	-98 770
Sihtotstarbelised toetused teg. k.deks	0	130	0	-150	-150
Mittesihtotstarbelised toetused	18 535	19 000	18 930	-26 500	-26 500
Muud tegevuskulud	1 478 548	1 634 394	1 655 877	-1 814 142	-1 810 142
Personalikulud	841 811	916 714	918 724	-1 030 167	-1 030 167
Majandamiskulud	635 811	710 200	737 012	-751 875	-747 875
Muud kulud	926	7 480	141	-32 100	-32 100
PÕHITEGEVUSE TULEM	162 494	36 788	109 838	21 470	50 470
INVESTEERIMISTEgevus K. K.	-245 147	-269 000	-245 901	-131 400	-160 400
Põhivara müük (+)	40 120				
Põhivara soetus (-)	-360 138	-353 700	-332 180	-766 068	-795 068
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	78 069	91 700	91 655	640 068	640 068
Finantstulud (+)	134	500	120	100	100

Finantstkulud (-)	-3 332	-7 500	-5 496	-5 500	-5 500
EELARVE TULEM (ÜLE- JÄÄK (+) / PUUDUJÄÄK (-))	-82 653	-232 212	-136 063	-109 930	-109 930
FINANTSEERIMISTEGEVUS	157 076	122 700	119 482	17 000	17 000
Kohustuste võtmine (+)	200 000	200 000	200 000	245 000	245 000
Kohustuste tasumine (-)	-42 924	-77 300	-80518	-228 000	-228 000
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS (+ suurenemine, - väh.)	74 422	-109 512	-16 581	-92 930	-92 930
PÕHITEGEVUSE KULUDE JA INVESTEERIMISTEGEVUSE VÄLJAMINEKUTE JAOTUS TEGEVUSALADE JÄRGI	1 933 775	2 109 039	2 096 286	2 711 130	2 736 130
Üldised valitsussektori teenused	219 920	249 092	240 590	310 315	310 315
Valla- ja linnavolikogu	8 430	12 540	14 188	13 030	13 030
Valla- ja linnavalitsus	187 529	201 427	200 535	233 455	233 455
Reservfond	0	7 280		32 000	32 000
Muud üldised valitsussektori teenused	4 444	3 345	3 591	1 830	1 830
Valitsussektori võla teenindamine	3 332	7 500	5 496	5 500	5 500
Ülalnimetamata üldised val.s.kulud	16 185	17 000	16 780	24 500	24 500
Avalik kord ja julgeolek	1 417	1 400	2 052	2 000	2 000
Majandus	429 948	422 380	417 265	188 040	234 680
Maakorraldus	72 890	16 800	18 374	10 800	10 800
Maanteetransport (vallateede- ja tänavate korrashoid)	291 407	329 700	316 721	104 060	150 700
Muu majandus(majanduse haldamine)	65 651	75 880	82 170	73 180	73 180
Keskkonnakaitse	6 713	6 500	8 728	3 500	3 500
Elamu- ja kommunaalmajandus	45 302	32 380	31 107	738 788	716 148
Veevarustus	26 483	13 000	5 824	715 208	692 568
Tänavavalgustus	8 897	10 000	14 999	13 000	13 000
Muu elamu- ja kommunaal.e tegevus	9 922	9 380	10 284	10 580	10 580
Tervishoid	2 822	3 480	4 125	4 270	4 270
Vabaaeg, kultuur ja religioon	213 294	212 991	207 347	214 381	214 381
Sportitegevus (v.a. spordikoolid)	95 496	115 220	113 618	114 010	114 010
Noorsootöö ja noortekeskused	22 236	24 331	27 919	25 486	25 486
Raamatukogud	30 728	45 735	40 491	35 025	35 025
Rahva- ja kultuurimajad	58 444	20 500	17 869	27 740	27 740
Muinsuskaitse	1 088	1 460	913	5 460	5 460
Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	5 302	5 745	6 537	6 660	6 660
Haridus	928 407	1 074 955	1 091 285	1 143 070	1 144 070
Eelharidus (lasteaiad)	199 457	336 480	342 978	384 950	384 950
Lasteaed-koolid	232 035	165 750	174 181	64 855	65 855
Põhikoolid	339 356	533 475	533 034	650 315	650 315
Õpilasveo eriliinid	14 493	20 000	20 933	22 000	22 000
Muud hariduse abiteenused kooli toit .	143 066	19 250	20 159	20 950	20 950
Sotsiaalne kaitse	85 952	105 861	93 787	106 766	106 766
Muu puuetega inimeste sotsiaalne k.	6 948	10 200	7 317	10 200	10 200
Eakate sotsiaalhoolekande asutused	11 537	14 000	11 076	11 000	11 000

Muu perekondade ja laste sots.e kaitse	520	2 500	816	3 700	3 700
Riskirühmade sots.hk. asutused	5 433	8 846	6 870	9 796	9 796
Riiklik toimetulekutoetus	34 354	40 270	42 752	40 000	40 000
Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	0	3 325	537	3 500	3 500
Muu sotsiaalne kaitse, sh. sotsiaalse kaitse haldus	27 160	26 720	24 419	28 570	28 570
MUUD NÄITAJAD					
Võlakohustused aasta alguse seisuga	228 419	228 419	228 419	347 901	347 901
Vaba jääk ehk likviidsed varad a.alg.s	109 512	109 512	109 512	92 931	92 931
Võla kohustused aasta lõpu seisuga			347 901		

Tahkuranna valla eelarve kogukulu 2013. aastal elaniku kohta oli **820,13** eurot (2012.a. 773,66 eurot), kogu Eestis oli see **1120,67** eurot (2012.a. 1 083,69 eurot). Hariduskulude osatähtsus 2013. aasta kogukuludes oli Tahkuranna vallal **52,1 %** (2012.a. 48,0%), kogu Eestis **42,1%** (2012.a. 43,0%).

Joonis 3 Kululiigi osatähtsus Tahkuranna valla eelarve kogukuludes, aastal 2013 (Allikas: Statistikaamet)

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu 2013.aastal oli Tahkuranna valla elanikel **848,54.-** eurot, Pärnumaal **769** eurot, kogu Eestis **949.-** eurot. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine, Tahkuranna valda registreeritud elaniku kohta 2013.aastal jäi vahemikku **430 – 490** eurot, Eesti keskmine **490** eurot.(Allikas: statistikaamet)

2013.aastal koostatud Eesti kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse indeksi tulemuste järgi on Tahkuranna vald 107 kohal, **heaolu 157 koht ja majandus 50 koht** (perioodil 2009 –2012, 117 koht, **heaolu 158 koht ja majandus 58 koht**).(Allikas KOV-võimekuse indeks 2013, Geomedia OÜ)

Rahandusministeeriumi ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt koostatud kohalike

omavalitsuste finantsraporti järgi¹ on Tahkuranna valla tugevusteks:

- Elanike arv on suurenenud perioodil 2003-2014 kokku 11%. Elanike arvu stabiilsus on alus tagamaks omavalitsusüksuse tegevuse jätkusuutlikkust.
- Maksumaksjate arv on perioodil 2002-2011 suurenenud kokku 31,6%. Maksumaksjate arvu sedavõrd suur kasv iseloomustab tugeva potentsiaaliga omavalitsusüksust.
- Eelarve puhastulude keskmine kasv perioodil 2002-2011 oli 10%. Puhastulude kiire kasv tõstab omavalitsusüksuse arengusuutlikkust ning võimaldab pakkuda elanikele mitmekülgsemalt kvaliteetseid teenuseid.
- Arvestuslike tulud (tulumaks, maamaks, ressursimaks) elaniku kohta perioodil 2006-2011 moodustasid 80% Eesti keskmisest. Põhiliste omavabatulude suurus elaniku kohta näitab omavalitsusüksuse võimekust ilma toetusteta hakkama saada.
- Kuludest 15,2% on suunatud perioodil 2003-2011 omavahendites investeringuteks. Investeringute suur osakaal kuludest iseloomustab arengusse panustavat omavalitsusüksust.
- Omafinantseerimisvõimekus on perioodil 2003-2011 olnud 1,09. Omafinantseerimisvõimekus näitab, et omavalitsusüksus on võimeline jooksvate kulude kõrvalt tagama oma varade säilimise ning panustama ka osaliselt arengusse.
- Võlakoorumus moodustas 2011. aasta lõpu seisuga 4% puhastatud eelarvest. Madal võlakoorumus võimaldab omavalitsusüksusel suuremate projektide teostamist laenuvahendite arvelt.
- Omavalitsusüksuse eelarve on perioodil 2003-2011 olnud ülejäägis (1,9% puhastatud eelarvest). Ülejäägiga eelarve iseloomustab hea finantsdistsipliiniga omavalitsusüksust.
- Omavalitsusüksuse likviidsed vahendid on moodustanud perioodil 2003-2011 keskmiselt 8% puhastatud eelarvest. See võimaldab omavalitsusüksusel teenindada probleemideta olemasolevaid kohustusi.

Kokkuvõte

Vallaeelarve põhitulud on läbi aastate olnud üksikisiku tulumaks, maamaks ja riigilõivud, lisaks sihtotstarbelised toetused erinevate tegevusalade kaupa (nn teederaha, õpetajate palgad). Ainuke maks, mida Tahkuranna vald on kehtestanud, on reklaamimaks. Majandussurutise tingimustes, nagu kogu globaalses majandusruumis, on sissetulekud vähenenud ning sellest johtuvalt on ka vallaeelarve koostatud konservatiivselt.

Valla kulud on viimastel aastatel olnud põhisisult sarnased. Jätkuvalt on suurimateks kuluartikliteks valla kohustused nagu haridus, teede korrashoid, sotsiaalne kaitse, samuti vallavalitsuse ja –volikogu kulud. Eelarvest nähtub, et suurt tähelepanu on pööratud veemajanduse teemalistele projektidele erinevates valla asumites. Suure osa kuludest moodustab huvihariduse ning mittetulundustegevuste toetamine. Laenukoormus on Tahkuranna vallal olnud suhteliselt väike, jäädes alla 10% eelarve kogumahust (01.09.2013 seisuga).

4.3. RAHVASTIKUPROTSESSID

¹ Kättesaadav http://www.eas.ee/images/doc/Avalikule_ja_mittetulundussektorile/Kulastuskeskkond/kov-finantsraport.xlsb

Tahkuranna valla pindala on 103 km². Rahvaarv 01.01.2014 seisuga on 2320 inimest. Kogu Pärnumaa elanikkonnast elab Tahkuranna vallas 2,8 % (Pärnumaal elab 01.01.2014 seisuga 82 829 elanikku, pindala on 4 806,68 km²). Keskmise asustustihedus Tahkuranna vallas on 22,35 elanikku ruutkilomeetri kohta. Tahkuranna asustustihedus on väiksem Eesti keskmisest asustustihedusest (Eestimaal on elanikke 01.01.2014 seisuga 1 311 870, kogu Eesti pindala 45 227 km²), mis on 29 inimest km², ning on suurem Pärnumaa asustustihedusest, mis on 17,2 inimest km².

Tahkuranna valla rahvaarv on suurenenud 21. sajandi esimese kümnendil rohkem kui 300 inimese võrra (Tabel 3). Rahvastiku juurdekasvu on tinginud Pärnu linna valginnastumine ehk uute elamualade ehitamine Reiu ja Laadi küladesse ja teistesse Pärnu linnale lähedastele aladele, aga ka suvilapiirkondade võtmine aastaringsesse kasutusse.

Tabel 2 Elanike arvu muutus Pärnu maakonnas ja Tahkuranna vallas. (Allikas: Rahvastikuregister)

Elanikke	01.01.1999	01.01.2010	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	muutus	% 1999-st
Pärnu maakonnas	100 331	88 428	89 701	81 428	82 829	-17 502	17%
Tahkuranna vallas	1977	2329	2341	2334	2320	+343	17 %

Rahvaarvu muutus seisuga 1.jaanuar 2009 –2013 on Tahkuranna vallas –0,89%, kogu Eestis –2,85%. (Allikas: Statistikaamet)

Tahkuranna valla rahvastiku kasvu põhjuseks on olnud peamiselt sisseränne teistest, eelkõige lähedastest omavalitsustest. Samas sisserännunud inimesed on keskmisest veidi nooremad, mis teoreetiliselt mõjutab iivet positiivses suunas.

Tabel 3 Elanike sisse- ja väljaränne Tahkuranna vallas. (Allikas: Statistikaamet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sisseränne	131	122	125	124	104	100	111	102	99	72
Väljaränne	42	72	84	76	82	101	84	88	110	74

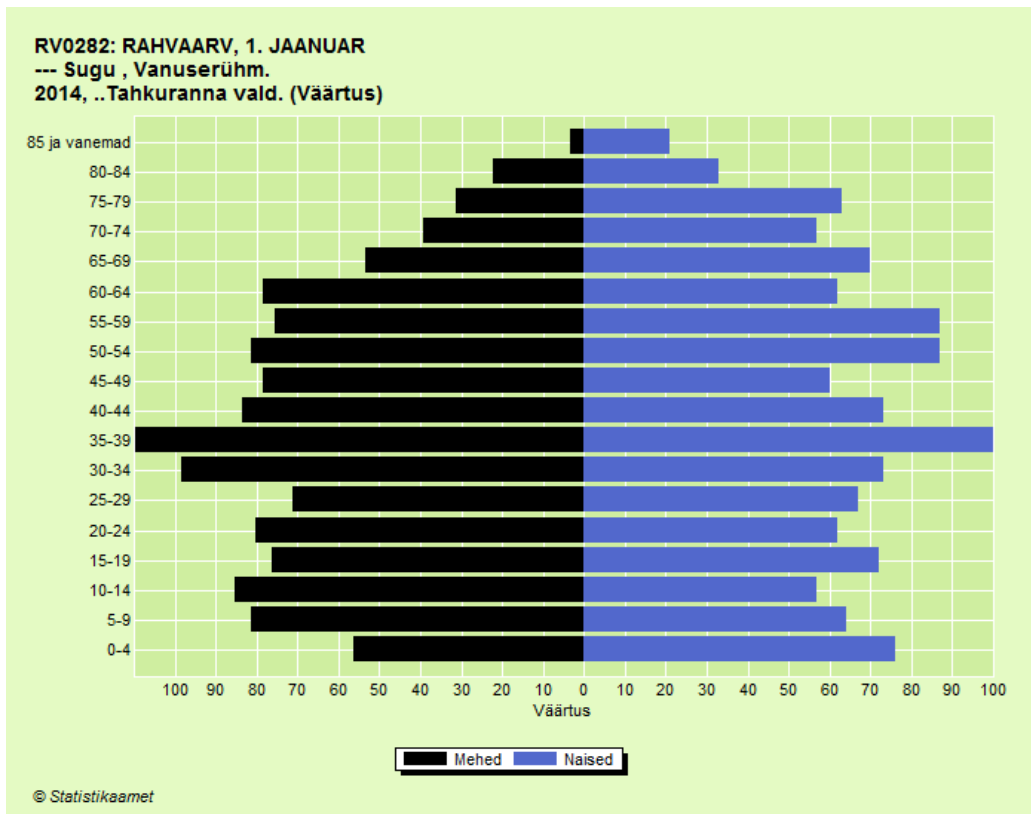
Tahkuranna vallas on aastatel 2005-2014 sündinud 10 inimest rohkem kui surnud (Tabel 5). Kui 2009 - 2011 oli sündimus positiivne, siis 2012 ja 2013. aastal negatiivne, sündis 7 inimest vähem kui oli surnuid.

Tabel 4 Loomulik iive 2005-2013. (Allikas: Rahvastikuregister)

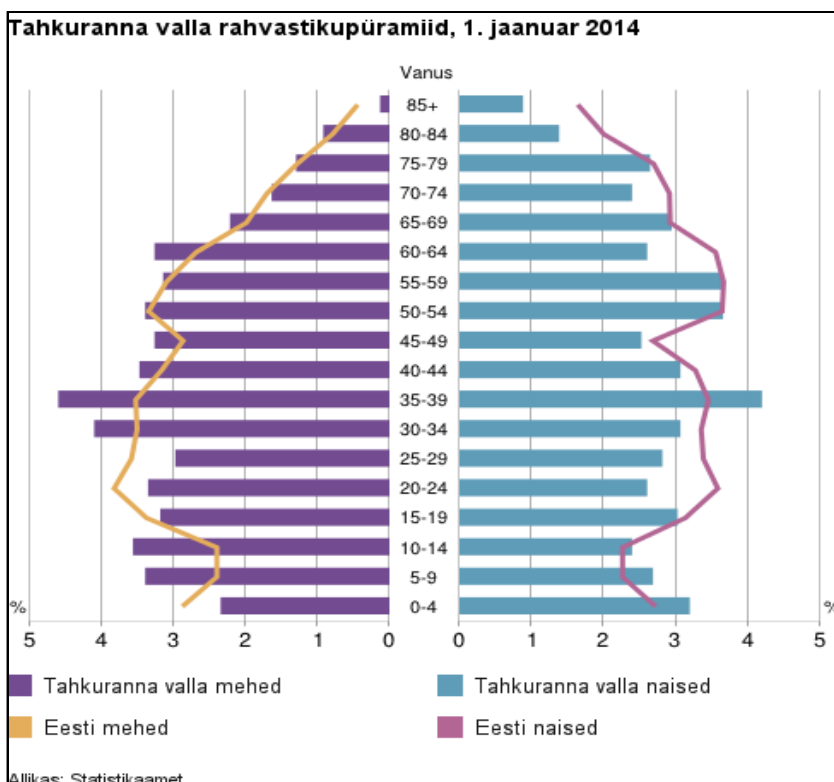
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sünnid:	17	24	23	19	36	27	21	26	24
Surmad:	22	33	15	30	19	16	15	29	28
Iive	-5	-9	+8	- 11	+17	+11	+6	-3	-4

4.2.1 Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis

Tahkuranna valla soolist-vanuseelist ülesehitust näitab hästi rahvastikupüramiid, kus on esitatud meeste ja naiste rahvaarvud nelja aasta lõikes (0-4, 5-9...jne). Kõige rohkem on vallas nagu paljudes kohtades Eestis, 20-24-aastaseid noori, kes sündisid „lulva revolutsiooni” ajal. Püramiidist võib järeldada, et sellel kümnendil on tööealiseks saamaks (siseneb tööjõuturule) väike inimhulk, mis näitab väga madalat sündivust 90ndate aastate esimeses pooles.

Joonis 4 Tahkuranna valla rahvastiku soolis-vanuseeline koosseis 1.jaanuar 2014 seisuga.
 (Allikas: *Statistikaamet*)

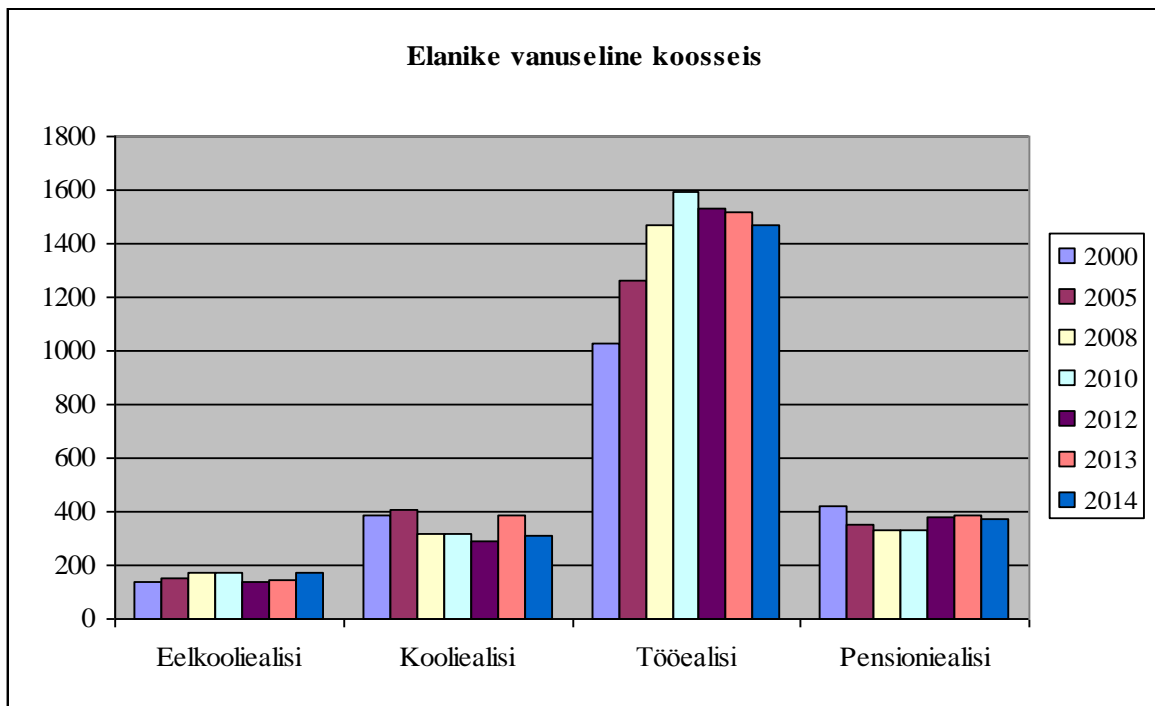
Joonis 5 Tahkuranna valla rahvastikupüramiid, võrdluses kogu Eesti näitajad 1.jaanuar 2014 seisuga. (Allikas: Statistikaamet)

Valla tuleviku arengu kavandamisel ja erinevate teenuste pakkumisel on oluline teada kui palju mingis vanuses inimesi on. Tabel 6 näitab funktsionaalseid vanuserühmi aastatel 2000, 2005, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014. Kui aastatel 2008 -2010 on tõusnud eelkooliealiste laste arv, siis aastal 2012 on see jällegi langenud ning hakanud tõusma aastatel 2013 ja 2014. Oluliselt on 2014 aastal kasvanud kooliealiste laste arv, mis järgmisel paaril aastal on veel kasvu teel. Valla elanikkonna keskmine vanus oli 01.01.2013 seisuga 39 aastat ja seisuga 01.01.2014 aga juba 40,72 aastat.

Tabel 5 Elanikkonna koosseisu muutumine 01.01.2000-01.01.2014

Vanus	2000	2005	2008	2010	2012	2013	2014
Eelkooliealised (0-6 a)	141	154	172	170	138	148	170
%	7,12	7,09	7,50	7,05	5,89	6,34	7,33
Kooliealised (7-17 a)	384	404	317	319	288	287	310
%	19,41	18,59	13,84	13,22	12,30	12,30	13,36
Tööealised (18-64 a)	1029	1265	1472	1593	1533	1515	1471
%	52,02	58,21	64,25	66,02	65,48	64,91	63,41
Pensioniealised (65-...)	424	350	330	331	382	384	369
%	21,44	16,11	14,40	13,72	16,32	16,45	15,91
Kokku	1978	2173	2291	2413	2341	2334	2320

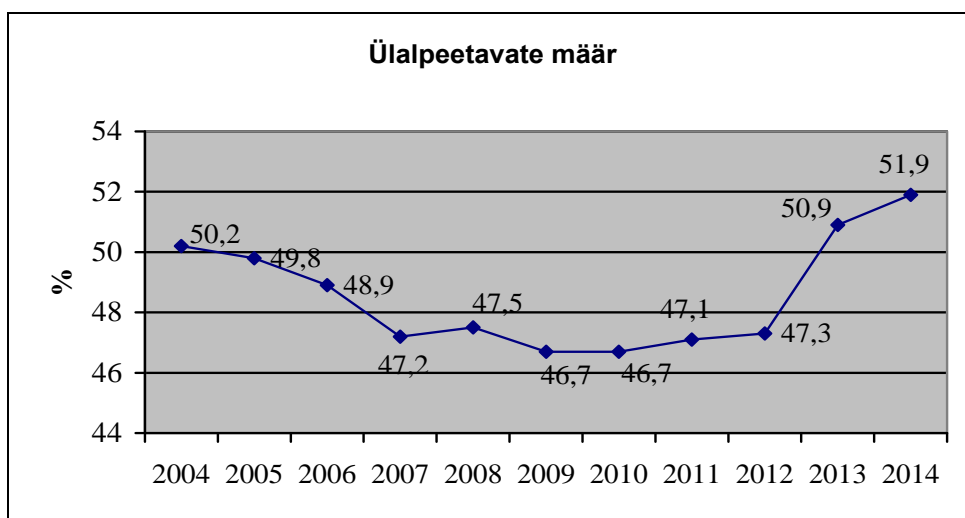
Joonis 6 näitab vanuserühmade osakaalu valla rahvastikust **seitsmel** erineval aastal.

JJo

Joonis 6 Elanike ealine koosseis Tahkurannas. (Allikas: Rahvastikuregister)

Erinevate vanuserühmade osakaalu hindamiseks võib arvutada ülalpeetavate määr (joonis 7). Ülalpeetavate määr on laste ja pensionäride kogu arv jagatud tööealiste arvuga. Ülalpeetavate osakaal on aastast 1989 järjest vähenenud, mis teisisõnu tähendab laste ja pensionäride osakaalu vähenemist kogu rahvastikust, kuid järsult tõusnud 2013 aastal, mis tähendab, et toimumas on vastupidine protsess. Näitaja kirjeldab rahvastiku struktuurset hetkevõimekust, võttes eelduseks, et tööealised (15–64-aastased) elanikud on n-õ elujõulisem osa rahvastikust, jättes seejuures arvestamata nende elanike tegeliku sotsiaalse, majandusliku jms võimekuse. 2013. aastast on vallas kasvanud eelkooli- ja kooliealiste arv ja hakanud langema töö- ja pensioniealiste arv, mis näitab, et valla elanikkond on hakanud noorenema.

Joonis 7 Ülalpeetavate osakaal Tahkuranna vallas aastatel 2004-2014 (Allikas: Rahvastikuregister)

Rahvastikuprotsesse mõjutavad peamised tegurid ja rahvastikuprotsesside mõjud valla arengule:

- elanikkonna kasv läbi sisserände;
- uute elamualade ehitamine ja suvilaalade muutumine aastaringseteks elamupiirkondadeks;

- tööaliste osakaalu suurenemine;
- ülalpeetavate osakaalu vähenemine;
- naiste oluliselt pikem keskmine oodatud eluiga;
- noorte lahkumist nähakse probleemina (mõned vastajad eristavad lahkumise põhjuse järgi, nt keskkooli, kõrgkoolidesse ja tööle). Tegelikult pole probleem aga see, et noored lahkuvad, vaid see, et nad ei naase – õppima minek pole kindlasti negatiivne, saab selleks alles siis, kui jäädaksegi Pärnusse/Tartusse/Tallinna.

4.4 KESKKOND

4.4.1 Maastikuline kirjeldus

Tahkuranna vald asub maastikuliselt Liivi lahe rannikumadalikul, mis on maakerkel ja rannajoone taandumisel kujunenud rannikuterass. Pinnakatte paksus on muutlik — valdavalt jääb see 3–10 m vahemikku, kuid rannaluitestiku vööndis ulatub kohati ka üle 20 m ning rööbiti Reiu jõega kulgevas mattunud orus isegi üle 50 m. On ka alla 3 m pinnakattega alasid, nagu Laadi-Rabaküla piirkond Tahkuranna ja Surju valla piiril.

Maapinna absoluutkõrgused ulatuvad tasandikualal kuni 7–9 m-ni. Maastikule annavad ilme paralleelselt Tallinn-Pärnu-Ikla maanteega, sellest ida pool kulgev valdavalt 700–1000 m laiune Antsülusjärve ja Litoriinamere rannaluidete vöönd. Need on paremini jälgitavad alates Tahkuranna külast kuni valla lõunapiirini välja (13–14 km), jätkudes ka Häädemeeste vallas. Tegemist on Eesti kõrgeimate luidetega. Suurim abs kõrgus on 35 m (Tahkuranna vallas 28 m) ja suhteline kõrgus 20 m. Luiteil kasvab nõmmemännik, maanteed aga ääristavad peaaegu pideva vööndina pihlakad. Märkimist väärib veel valla lõunaosas luitestikust itta jääv Tolkuse raba. See koosneb nii kõrg- kui ka madalsooturbast, turbakihi paksus on kuni 5 m.

4.4.2 Looduskaitse

Tahkuranna valla pindalast moodustavad mitmed looduskaitsealad suure osa - 44% (allikas: Keskkonnaregister: Keskkonnateabe Keskus). Joonisel 8 on näha Tahkuranna valla looduskaitsealad. Looduskaitsealad moodustuvad enamuses Litoriinamere aegsetest rannadüünidest ja männimetsadest.

Joonis 8 Tahkuranna valla looduskaitsealad (Allikas: Maa-amet)

Valla põhjaosas Reiu jõest Reiu külas läänes paikneb **Pärnu Maastikukaitseala**. Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Pärnu roheline vööndi metsamaastikku, sealseid metsakooslusi ja liikide elupaiku. Kaitseala pindala on 517 hektarit.

Osaliselt ulatub Tahkuranna valda ka **Pärnu rannaniidu kaitseala**, mis valdavalt hõlmab Pärnu linna rannäärset piirkonda.

Uulu ümbruses ja sellest lõunas Tallinn-Pärnu-Ikla mnt ääres paikneb **Uulu rannamännikute e Surju rannametsade kaitseala**. Kaitseala eesmärgiks on kaitsta maanteeäärset luitemaastikku ja metsi. Ala suurus on 307 ha.

Eelmisest ida ja lõuna pool, 7 km pikkune luitestiku ala Lepakülast kuni Võisteni, kannab **Uulu-Võiste hoiuala** nime, mille kaitse-eesmärk on metsastunud luidete, vanade loodusmetsade ja rohunditerikaste kuusikute kaitse.

Sisuliselt kogu Võistest lõuna poole jääv Tahkuranna valla osa asub **Luitemaa looduskaitsealal**. Kaitse-eesmärgiks on Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisan nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Looduskaitseala hõlmab Edela-Eesti ranniku- ja loodusmaastike kõige ilmekama osa. Siin võib näha Eesti kõrgeimaid luiteid ja suurimat rannaniiduala. Kaitseala pindala on 11 050 ha.

Enamus Pärnu lahe mereakvatooriumist ja rannik kuulub **Pärnu lahe hoiualasse**. Tahkuranna vallas kuulub siia rannik Uulust lõuna poole. Hoiualakaitse-eesmärk on Euroopa nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisan nimetatud liikide ja I lisan nimetamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse.

Kokkuvõte

Asjaolu, et valla pindalast suurele osale kehtivad looduskaitsest tulenevad piirangud, mõjutab oluliselt nii majandustegevust, inimeste liikumist ning igapäevaelu ja maakasutust (sh planeerimistegevust, nt Via Baltica trassi valiku osas). Kuna valla territooriumile jäävad mitmed Eestis unikaalsed kooslused ning maastikutüübid ning piirangud on kehtestatud maakonna- või riiklikul tasandil, peab Tahkuranna vald õigeaks aidata kaasa loodusväärtuste säilimisele. Samas tuleb edaspidistel aastatel paremini seista kohalike elanike huvide eest ning tõhustada koostööd keskkonnakaitse organisatsioonidega.

Looduskaitse tekitab samas pingeid kogukonnas – kus näiteks pärast 2005. aasta jaanuaritormi looduskaitsealust metsa looduskaitsealadele kohaselt ei puhastatud langenud puudest ja risust – nüüd osa metsamehi arvavad, et kõdupuitu on liiga palju. Paljud kohalikud inimesed on harjunud Tahkurannas metsadega, mis on puhastatud parkmetsade moodi. Praegune looduslikus seisundis mets tekitab osadel inimestel vastuseisu. Looduskaitsealade rohkus seob piiranguid ka ettevõtlusele.

4.4.3. Maavarad

Maavaradest leiab kasutust liiv. Kasutusele on võetud Metsaküla laienduse nime all täiendav ala Metsküla karjäärile. Ala on ammendatud ning toimub korrastamine. Endine KEK-i karjäär Leina külas on taasavatud eesmärgiga ammendada olemasolev varu ning kogu karjääri ala korrastada. Tolkuse rabas asuvaid turbavarusid ei kasutata ning vastavalt valla üldplaneeringule ei kavandata kasutamist ka tulevikus.

4.5 ASUSTUS, MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE

4.5.1 Asustusstruktuur

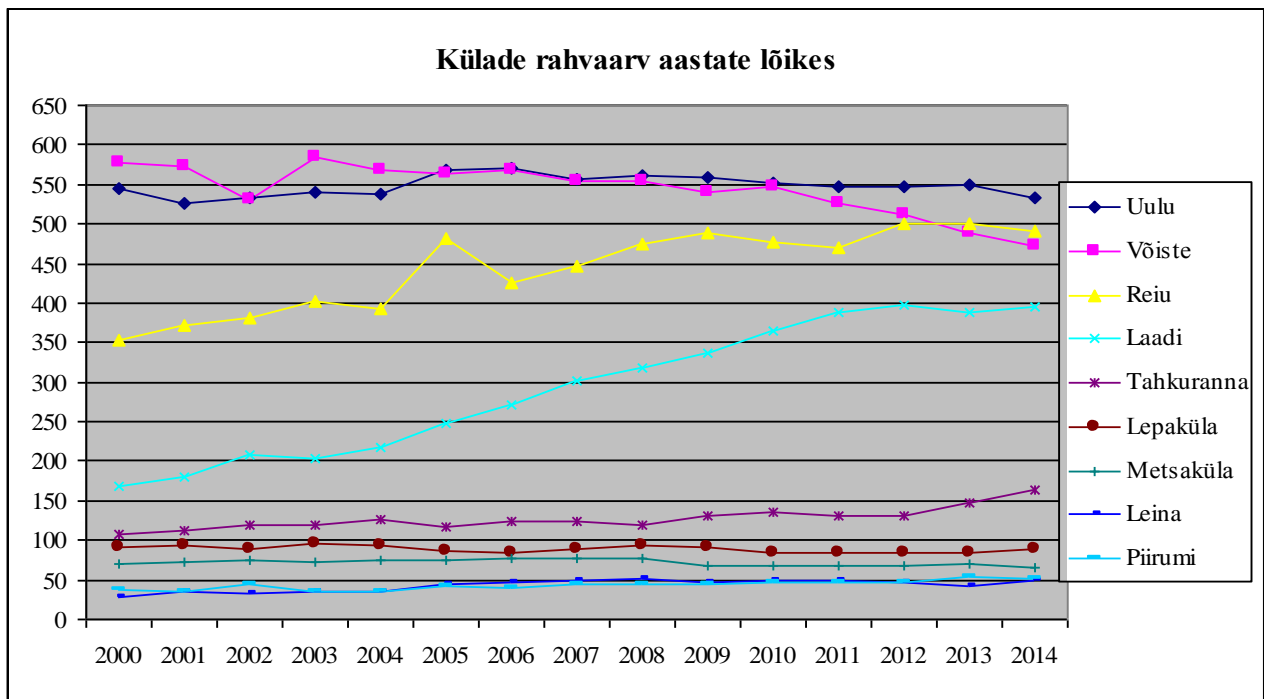
Tahkuranna vald on oma kuju, asukohta, ajaloo, väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga heterogeenne, st valla erinevaid piirkondi on mõjutanud ning mõjutavad praegugi erinevad tegurid. Tähtsaim asustusstruktuuri iseloomustav asjaolu on ühe tugeva keskuse puudumine: administratiivne keskus on Uulu, kuid elanike arvult ning ajalooliselt tähtsusest konkureerib temaga lõuna pool asuv Võiste alevik. Pikliku, mereäärsel ribal paikneva valla põhjapoolne osa on tugevamalt seotud Pärnu linnaregiooni ning sealsete (uus)elanike eluviis on valdavas osas linlik ning seotud Pärnuga. Uulust lõuna poole jääva Võiste ning väiksemate külade elanike side Pärnu linnaga on väiksem.

Tahkuranna vald on administratiivselt jagatud kaheksaks küllaks ja üheks alevikuks. Tabelis 7 on toodud kõik külad rahvastiku järgi suuruse järjekorras ning rahvaarvu muutus aastatel 2003-2014 rahvastikuregistri andmetel. Kõige kiiremini on kasvanud Pärnu linnale lähemal paiknevad Laadi ja Reiu külade inimeste arv. Pärnust umbes 20 km kaugusel paikneva Võiste rahvastik on kahanenud 112 inimese võrra.

Tabel 6 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 2003 – 2014 1. jaanuari 2014 seisuga. (Allikas: Rahvastikuregister)

Küla	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Muutus 2003-2014	Muutus (%)
Uulu	540	537	569	571	556	560	559	551	548	548	549	533	-7	1,3
Reiu	403	392	482	426	447	475	488	477	471	500	501	491	+88	21,8
Võiste	585	567	564	568	555	554	541	547	526	511	488	473	-112	-19,1
Laadi	204	217	247	271	301	317	336	365	389	398	389	395	+191	93,6
Tahkuranna	120	127	117	124	124	120	132	136	131	131	148	163	+43	35,8
Lepaküla	95	94	87	85	88	93	91	84	84	85	84	88	-7	-7,4
Metsaküla	72	74	75	77	78	76	67	67	67	68	70	66	-6	-8,3
Leina	35	36	45	47	48	51	47	50	48	47	43	49	+14	40,0
Piirumi	36	36	41	40	45	45	45	46	46	47	53	51	+15	41,7
KOV täpsusega							5	6	6	6	9	11	11	
KOKKU	2090	2080	2227	2209	2242	2291	2311	2329	2321	2341	2334	2320	+230	11,00

Tabelis 7, mis illustreerib elanike arvu muutusi külade lõikes aastatel 2003-2014, on peamise seaduspärana näha rahva lisandumine Pärnu lähedal paiknevatesse piirkondadesse – nii absoluutarvudes kui protsentides oli juurdekasv suurim Laadi ja Reiu küldes, kus ka elamuehitus oli intensiivsem. Lisaks uusarendustele on oluline roll olnud ka suvilate ümberkohandamine aastaringseks elamiseks ning kasutuselevõtt eramutena. Selle protsessi arvelt on kasvanud Laadi, Reiu ja Tahkuranna küla elanike arv. Oluliselt on aga vähenenud Võiste aleviku elanike arv.

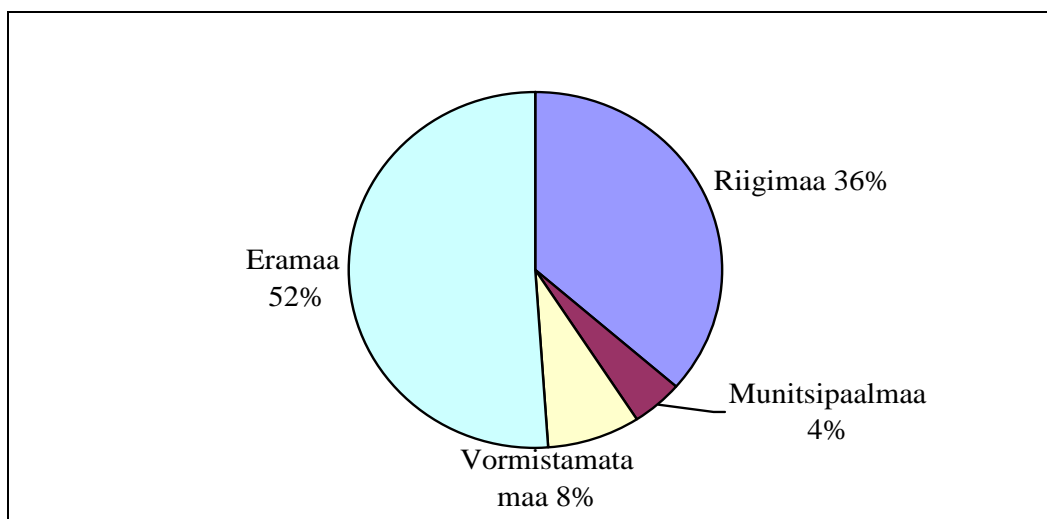

Joonis 9 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 2000 – 2014 /Allikas: Rahvastikuregister)

Joonis 9 kinnitab veel kord Tahkuranna valla asustussüsteemi põhijooni ja tähtsamat arengusuunda: vallas on kaks suuremat keskust, **Uulu** rahvaarv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena, **Võistes on rahvaarv kahel viimasel aastal pisut langenud**. Tahkuranna küla rahvaarv on tõusnud ja ülejäänud nelja väiksema küla elanike hulk on püsinud stabiilne, mis tähendab et ükski küla pole välja suremas. Viimase kahe teist aasta jooksul on valla rahvaarv suurenenud 230 inimese võrra ning uued elanikud on saabunud Pärnu lähedal asuvatesse piirkondadesse.

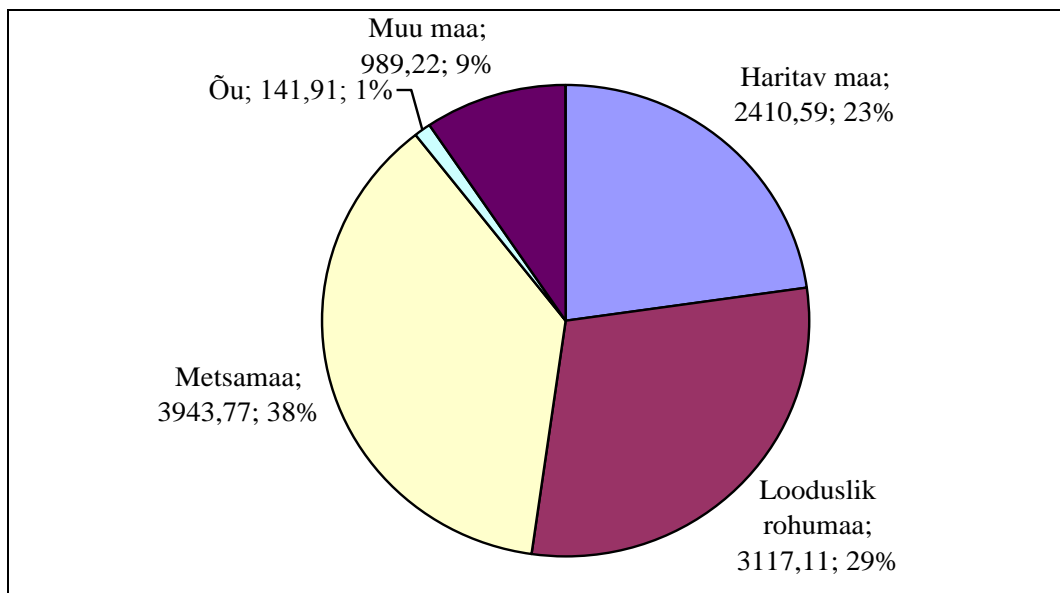
4.5.2. Maakasutus

Tahkuranna valla üldpindala on 10 336,4 ha ehk umbes 103 km². Maa-ameti Maakatastri 31.12.2013.a. seisuga, on maa omandisuhte järgi Tahkuranna vallas kõige rohkem eramaad ca 52%), riigimaad ca 36% ja munitsipaalmaad ca 4% ning vormistamata maad on ca 8% (joonis 10).

Joonis 10 Maa jagunemine omandi alusel 31.12.2013 (Allikas: Maa-amet)

Valla piiridesse jääva maa-ala kasutus jagunes 31.12.2013.a. seisuga järgnevalt: ca 29% Tahkuranna maa-ala moodustab looduslik rohumaad, metsamaad on 38% ning haritavat maad 23% ja õuemaad 1% (joonis 11). Metsamaadest enamus on männimetsad. Loodusliku maa osakaal on seotud ka ulatuslike looduskaitsealadega, mis asuvad valla territooriumil.

Joonis 11 Maakasutus 31.12.2013.a., tüüp, pindala (ha), osakaal (Allikas: Tahkuranna Vallavalitsus)

Maareformi tulemused Tahkuranna vallas 31.12.2013.a. seisuga:

- Riigi omandis olevat maad 3 758,6 ha, so 39,6% kogu maakatastris registreeritud maast. Sellest 2013.a. registreeriti 1 855,6 ha.
- Munitsipaalmaad 465,3 ha, so 4,9% kogu maakatastris registreeritud maast. Sellest 2013.a. registreeriti 9,3 ha. Käsil on 2012.a. kehtestatud Tahkuranna valla üldplaneeringuga määratud munitsipaalomandisse taotletavate maade munitsipaliseerimine.
- Vaba metsamaad on erastatud 10,0 ha, so 0,1% kogu maakatastris registreeritud maast.
- Vaba põllumajandusmaad on erastatud 21,3 ha, so 0,2% kogu maakatastris registreeritud maast.
- Enampakkumisega erastatud maad Tahkuranna vallas ei ole.
- Ostueesõigusega erastatud maad on 1 135,6 ha, so 12,0% kogu maakatastris registreeritud maast.
- Tagastatud on 4 107,9 ha endisi talu maid, so 43,2% kogu maakatastris registreeritud maast. Sellest 2013.a. registreeriti 0,1 ha. Tänapäevaks on peatunud ühe endise talu maa tagastamine õigustatud subjektidele, teise peatunud talu maa tagastamise protsess on uuesti käivitunud ja lõpetatakse 2014.a.

Seoses maade tagastamise käigus tehtud vigadega maa välja mõõtmise põhimõtetes läksid mitmed üldkasutatavad teed eraomandusse. Vald on probleemist teadlik ning tegeleb selle lahendamiseks, ent küsimuse keerukuse tõttu leidub vallas arvukalt teelõike, kus maa omand konfliktide tekitab.

Üldiselt on Tahkuranna valla piiridesse jääval maa-alal rohkelt kultuurmaad ning rohumaad, mis annab tunnistust põllumajandusliku tegevuse tähtsusest vallas ja pikaajsete

traditsioonide säilimisest. Teine valla maastikele ning üldisele ilmele tooni andev asjaolu on metsamaa rohkus – puhtaid männi- ja muid metsi hindavad nii kohalikud elanikud kui looduskaitstjad.

4.5.3 Planeerimis- ja ehitustegevus

Valla planeerimis- ja ehitustegevust reguleerivad:

- planeerimisseadus
- ehitusseadus
- Pärnu maakonnaplaneering
- Pärnu maakonna teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”
- Pärnu maakonna teemaplaneering “Sotsiaalne infrastruktuur”
- Tahkuranna valla üldplaneering
- Tahkuranna valla ehitusmäärus
- kehtestatud detailplaneeringud

Üldplaneering

2007.a algatati volikogu poolt uue üldplaneeringu koostamine koos keskkonnamõtjude strateegilise hindamisega. Tahkuranna valla esimene üldplaneering kehtestati 1998.a aastal. Sel ajal ei toimunud massilist ehitustegevust ning üldplaneering koostati hetkeolukorda ja selle aja visioone arvestades, planeerides laialdaselt mahepõllumajandusmaad ja näidates elamumaad põhiliselt vaid olemasolevate elamute ümbrusesse. Arendustegevuseks suures ulatuses maa vajadust siis ette ei nähtud. 2000ndate alguses alanud kinnisvarabuumi tingimustes hakkas üldplaneering ajale jalgu jääma ning enamik algatatud detailplaneeringuid olid üldplaneeringut muutvad. See tingis vajaduse valla arengu kavandamise põhimõtteid üldplaneeringus ümber vaadata ja uuesti kokku leppida. Tahkuranna Vallavolikogu kehtestas üldplaneeringu oma 31.05.2012.a määrusega nr 11.

Detailplaneeringud

Ajavahemikul 2000-2013 on Tahkuranna vallas kehtestatud 127 detailplaneeringut, mille baasil on tekkinud 680 elamukrunti. Lisaks elamukruntidele on tekkinud ärimaa, tootmismaa ja transpordimaa kinnistuid. Menetluses on sadakond detailplaneeringut. Tühistatud on 28 detailplaneeringut, peamiselt selle tõttu, et maaomanik pole huvitatud planeeringuga tegelemise jätkamisest.

Tabel 7 Detailplaneeringute statistika (Allikas: Tahkuranna Vallavalitsus)

	Algatatud detail-planeeringuid	Kehtestatud detail-planeeringuid	Tühistatud detail-planeeringuid	Tekkinud elamukrunte
1999	3			
2000		1		
2001	19	3		13
2002	23	10		32
2003	20	9		60
2004	32	15		115
2005	32	15		207

2006	38	12	27	61
2007	18	20		57
2008	6	12		100
2009	8	7		17
2010	9	9		3
2011	8	5	1	14
2012	9	3	-	-1(kaks elamu - krunti liideti)
2013	10	6		2
KOKKU	235	127	28	680

Detailplaneeringute algatamine ning kehtestamine muutus intensiivseks 2000. aastate esimeses pooles koos üldise kinnisvarabuuma. Detailplaneeringutega tekkinud elamukruntide arv oli suurim 2005. aastal, mil tekkis 207 krunti (Tabel 8). Kiire kinnisvaraarenduse aega iseloomustab ka see, et ühe detailplaneeringuga tekkis mitmeid krunte, mis tähendab et initsiatiiv polnud üksikisikutel, vaid arendajatel. Detailplaneerimise intensiivsus on praeguseks raugenud ning ühe planeeringuga tekkivate kruntide arv vähenenud (aasta 2008 -2013, Tabel 8), mis tähendab, et planeeringute initsiaatorid on kodu rajamist kavandavad eraisikud. Et planeerimis- ja ehitustegevus on praeguseks oluliselt vaibunud, näitab ka Tabel 9. Suurem surve elamuehituseks on Pärnu naabruses asuvas Reiu külas ning valla keskasula, Uulu naabruses asuvas Laadi külas. Peamine põhjus uute arenduste asukohavalikul on maakonnakeskuse Pärnu lähedus.

4.5.4 Ehitustegevus

Tabel 8 Ehitustegevuse statistika (Allikas: Ehitisregister)

	Väljastatud ehituslubasid (sh elamutele)	Väljastatud kasutuslubasid (sh elamutele)	Kirjalikud nõusolekud
2000	15 (5)	0	0
2001	4 (3)	0	0
2002	21 (15)	0	0
2003		0	0
2004	108 (32)	28 (10)	15
2005	81 (33)	22 (7)	12
2006	157 (112)	46 (9)	28
2007	112(51)	49 (8)	18
2008	80 (21)	36 (4)	21
2009	37 (3)	52 (1)	22
2010	39 (11)	19 (1)	17
2011	52 (11)	34 (10)	8
2012	47 (5)	37(2)	20
2013	58 (6)	19 (7)	16

KOKKU	811(308)	342(59)	144
--------------	-----------------	----------------	------------

Tabel 9 Kasutusse lubatud eluruumide pind ja mitteeluhoonete pind m² (Allikas: Statistikaamet)

Kasutusse lubatud	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
eluruumide pind, m²	611	520	823	958	434	121	164	1 563	1 160	995
Mitteeluhoonete kasulik pind, m²	109	1 153	113	307	0	1 420	915	671	624	15

Suurem osa ehituslubadest on väljastatud samadesse piirkondadesse, kus ka uute kruntide loomise surve on olnud suurim, st Reiu ning Laadi külla. Ehituslube on enim väljastatud elumajadele ning neist on omakorda valdavalt olnud eramajad. See kinnitab väidet, et Tahkuranna valla Pärnu-poolses osas 2000. aastatel toimunud peamine ruumiline protsess on olnud valglinnastumine.

Kokkuvõte

- Tahkuranna vald on tihedalt seotud Pärnu funktsionaalse linnaregiooniga Pärnu linna mõju avaldub tugevamalt Tahkuranna põhjapoolsetel aladel. Uuselamupiirkondade ehitamine ja elanike arvu kasv on olnud märgatav Laadi ja Reiu külates
 - valla asustusstruktuuri muutus
 - valla eesmärgiks on tasakaalukas/mõõdukas rahvastiku kasv
 - iseloomulik on väljakujunenud infrastruktuuriga suvilaalade muutumine aastaringseteks elamualadeks.
 - elamuehitamine oli kõige intensiivsem ehitusbuumi ajal 2006-2007 ja 2009.aastal ning on kasvamas viimastel aastatel.
 - planeerimist ja ehitustegevust mõjutab oluliselt looduskaitsealade suur osakaal valla pindalast.

4.6 ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS

Valla ettevõtluse arengutasel iseloomustab Eesti kohaliku omavalitsuste üksuste võimekuse indeksi kohaliku majanduse näitaja, mis kujuneb mitmest osategurist: majandusüksuste arvust tööealise elaniku kohta, majanduse mitmekesisusest, töökohtade loomise määrast kui suhtelise võimekuse näitajast ja töökoha keskmisest väärtusest. Tahkuranna kohalik majandus on 2012 aastal analüüsi tulemusel Eesti omavalitsuste seas selle näitaja järgi 50. kohal, mis on Pärnumaa keskmisest mõneti parem. Olukord on veel parem näiteks Audrus ja Saugas, samas Paikuse, Sindi linn, Häädemeeste ja Surju jäävad tahapoole.

Tahkuranna vallas tegutsevaid ettevõtteid iseloomustab üsna väike töötajate arv ning tegutsemine väiketööstuse, põllumajanduse ning kalanduse sektorites. Võistes Liivi lahe ääres on põlvkondade jooksul väljakujunenud rannakalurite kogukond, sadam ning tegutseb kohalik kalatööstus. Võiste sadamat kasutab oma tegevuses umbes 30 rannakalurit, kellest valdav osa on kohalikud ja töötavad FIE-dena. Võiste sadama territooriumile on koostatud koostamisel detailplaneering, millega täpsustatakse võimalused sadama kasutamiseks nii kalalaevadele, kui huvialustele andmaks ehitusõigust sadama rajatiste renoveerimiseks ja kaasajastamiseks. Täna on ehitatud kalade nõuetekohase lossimise ja lühiajalise säilitamise hoone, soetatud esmased kalavastuvõtu ja lossimise seadmed ning uuendatud puitkai betoonkaiks. Renoveerimisel on kalurite püüniste hoone ja kalurite olmehoone. Ees ootab vana betoonkai renoveerimine koos slipi väljaehitamise, tulevikus kaldakindlustuste ja lainemurdja uuendamine. Samuti on vajalik kaasaege infrastruktuuri väljaehitamine, et kaasajastada sadam.

Võistes on pikad traditsioonid ka tomati ja kurgi kasvatamises ning kuigi tegevuse mastaap ei küündi hiigelaegadele, on Tahkuranna vallas kasvatatud kurgid ja tomatid müügil paljudes kohtades üle Eesti. Vallas tegutsevad ettevõtted toetuvad majanduslikele eeldustele, milleks Tahkuranna puhul on haritava maa olemasolu, mere lähedus, olemasolev (osalt nõukogude ajast pärit) tööstuslik infrastruktuur ning primaar- ja sekundaarsektoris vajalike oskustega tööjõu olemasolu. 2010. aasta suvel tehtud intervjuudest selgus, et valla elanikud on praeguse ettevõtlusstruktuuriga suhteliselt rahul ning eelistavad tegutsemas näha pigem väike- ja keskmisi ettevõtteid, kelle keskkonnamõju on võimalikult väike. Suur on vastuseis keemiatööstuste vastu ning suhtumistes väljendatakse poolehoidu teenindus- ja turismisektori osakaalu suurenemisele, samas siiski sooviavaldustes suhteliselt ebamääraseks jäädes.

Tahkuranna valla aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Uulu tööstusala, Võiste endise Karusloomafarmi ala ja Võiste töökoja ala.

Vallaelanikud töötavad pea 600 (seisuga 01.07.2014 595 erinevat tööandjat) erineva tööandja juures, neist enamik väljaspool valda.

Maksu- ja tolliameti järgi on Tahkuranna valla tööealistest elanikest 14,5% (212 inimest) saanud väljamakseid Tahkuranna vallas asuvatelt tööandjalt, ülejäänud 85,5 % väljaspoolt koduvalda. 41% töökoht koduvallas. See näitaja on suurem kui üheski teises Pärnu linnaga piirnevas KOVis, kuid näitab siiski, et üle poole valda registreeritud inimestest sõidab iga päev tööle mujale, eelkõige Pärnu linna. Maksu- ja tolliameti järgi on seisuga 01.07.2014 olnud Tahkuranna vallas 72 erinevat tööandjat, kus valla inimesed on tööl käinud. valla piirkonda registreeritud 276 tööandjat ning 571 töökohta, mis viitab ühe suure tööandja puudumisele. Need arvud viitavad ühe suure tööandja puudumisele omavalitsuses.

Väljapoolt koduvalda töötajate osakaal ning suuremate tööandjate puudus näitab selgelt

Tahkuranna valla keskuses Uulu tööstusala väljaehitamise vajalikkust.

Tahkuranna valla suuremateks tööandjateks on põllumajanduse sektoris OÜ Weiss (piimakarja kasvatus), OÜ Uulu Mõis (piimakarja kasvatus), OÜ Weiss Aiand (tomati- ja kurgi kasvatus), puidutöötlemises OÜ Arboris, OÜ Uulu Ehitus ja AS Tarriks, OÜ Frontier Hockey (hokikeppide tootmine), Saunatarvikud OÜ (saunatarvikud ja saunade sisustamine), GG Group (palkmajade ehitus), Polar Shipyard OÜ (väikelaevade ehitus), GB Grupp OÜ (köögimööbli valmistamine). Muudest tootmistegevustest on vallas esindatud teeninduse, kalapüügi, kalatöötlemisega, ehituse, metsanduse, autoremondi ja transpordiga tegelevad ettevõtted

Seisuga 11.06.2014.a oli Tahkuranna vallas tegutsemas (registreeritud) 198 (177) osäühingut, 93 (90) FIE-t, 43 (41) MTÜ-d, 1 tulundusühistu ja 1 sihtasutus.

Tabelis 11 on nimetatud valla suurimad ettevõtetest tööandjad, nende tegevusalad, asukohad ja töötajate arv. Suurim tööandja on omavalitsus 90 töökohaga.

Tabel 10 Vallas tegutsevad suurimad ettevõtetest tööandjad

Ettevõtte nimi	tegevus	asukoht	töötajaid
OÜ Weiss	piimakarja kasvatus		50
AS Tarriks	puidutöötlemine	Reiu	25
OÜ Frontier Hockey	hokikeppide tootmine	Võiste	22
GG-Group OÜ, Logehome OÜ	palkmajade ehitus	Uulu	22
OÜ Uulu Ehitus	puidutöötlemine	Uulu	20
OÜ Arboris	puidutöötlemine	Uulu	18
Polar Shipyard OÜ	väikelaevade ehitus	Uulu	12
Saunatarvete OÜ Motomaailm maha	saunatarvikud ja saunade sisustamine	Võiste	11
Aris Baltic OÜ	bensiinjaam	Uulu	3
OÜ Klep	jaekaubandus	Uulu, Võiste	8
OÜ Arso EE	kalatöötlemine	Võiste	6
OÜ Uulu Mõis	piimakarjakasvatus	Uulu	20
Carland Grupp OÜ	autoremont	Võiste	4
OÜ Primastor GB Grupp OÜ	köögimööbli valmistamine	Võiste	6
OÜ Weiss Aiand	tomati- ja kurgikasvatus	Võiste	3, hooajal 6
Sellaberry OÜ	astelpajukasvatus	Metsaküla	hooajaline

Ettevõtluse ruumilise arengu kavandamise osas on Tahkuranna vald ette näinud neli suuremat tootmispiirkonda. Üks asub Uulu keskuses, kus on vabu krunte, millest osa vajab lõpuni arendamist. Teine paikneb Võiste endise karusloomafarmi piirkonnas, kolmas Võiste endise töökoja piirkonnas ja seal tegutsevad mitmed ettevõtted. Reiu külas piirdub tootmismaa AS Tarriks saeveskiga, küll on üldplaneeringuga sealse ala laienemine ette nähtud. Võimalik on veel välja arendada ca 7,27 ha suurune Lillepõllu tööstusala Uulu külas, mis asub Uulu tööstusala vastas. Maaomand kuulub Tahkuranna vallale, mis täna üldplaneeringu järgi on elamumaa, kui vallavalitsuses on arutusel olnud maa sihtotstarbe muutmine.

Uute töökohtade loomine on seotud täiendavate investeeringutega infrastruktuuri. Täna on tööstusala väljaarendamise peamiseks takistuseks puuduv ühisveevärk, -kanalisatsioon,

ühendusteel, küte, sidekaablid. Tööstusaladel peab olema esmane valmisolek võimalike investorite tulekuks.

Tahkuranna keskuses paikneva Uulu tööstusalal on valmisolek selle väljaehitamiseks. Uulu tööstusala planeering ning ehitusprojektid on valminud paar aastat tagasi koostöös Tahkuranna vallavalitsuse ja kohalike ettevõtjatega. Vallavalitsus otsib koostöös kohalike ettevõtjatega jätkuvalt võimalusi tööstusalal väljaehitamiseks. Üheks eelduseks on Pärnu maakonna tööstusalade propageerimine Eesti tasandil ning EAS-i toetuste hankimine.

Maakonna tasakaalustatud arenguks peavad tööstusalad olema ühtlaselt väljaehitatud nii Pärnu sees kui ka ümber Pärnu linna, seda nii põhja kui ka lõuna suunas.

Kuna valla käekäigu ja kohaliku tööhõive soodustamise seisukohalt on terviklikku infrastruktuuriga tehnokülade olemasolu väga soovitatav, näeb vald tööstus- ja ettevõtluspiirkondade arendamise vajalikkust.

Tööstuspiirkondade arendamise üheks eesmärgiks on meelitada valda ettevõtteid, kes pakuksid tööd nii uutele elanikele kui praegustele töötutele. Tahkuranna majanduse ja ettevõtluse punktidest lähtuvalt on selgelt näha vajadus suurema tööandja järele Tahkuranna vallas. 2014. aasta alguses oli Tahkuranna vallas registreeritud töötuid ligi 3,9% tööealisest elanikkonnast. Samas leidub ka vabu töökohti ning töövõimalusi, kuid kohaliku tööjõu kvalifikatsiooni ning vabade töökohtade täitjatele esitatavate nõudmiste vahel on ebakõla. Suvel 2010 tehtud intervjuude järgi pole töötud reeglina piisavalt kvalifitseeritud ega ka motiveeritud töötamiseks kohalikes ettevõtetes ning seepärast on näiteks Uulus tegutseva jahte ehitava ettevõtte töötajad kõik pärit väljastpoolt valda. Valla agendaks ei saa aga olla sotsiaalsete töökohtade loomine ning lihttööd pakkuvate ettevõtete eriline soosimine, kui tegelik soov on rõhuda suuremat lisandväärtust loovate ametikohtade tekkele ning vastavate sektorite arengule valla territooriumil.

4.6.1 Puhkemajandus

Tahkuranna vald on oma kauni looduse ja soodsa asukoha tõttu hea potentsiaaliga turismipiirkond. Tahkuranna eelisteks on Eesti turismimagneti ja suvepealinna Pärnu lähedus, meri ja mere rand ning suurepärase logistiline asend rahvusvahelise auto- ja rattaturismi marsruudi Via Baltica ääres. Paraku on need head võimalused praegu veel suuresti ära kasutamata.

Suur hulk turiste sõidab läbi Tahkuranna küla mööda rannaäärset teed, mis on üks vähestest kohtadest, kus saab autoga mere äärde. Tahkuranna külas mere ääres on vaja suplusrand korda teha ja erinevaid teenuseid pakkuda. Võrreldes teiste Pärnu lähivaldadega on Tahkuranna valla vähesed avalikud rannad tagasihoidlikud.

Tahkuranna vallas kui hea potentsiaaliga turismipiirkonnas on vajalik arendada puhkamisvõimalusi, arendades randasid, hoides, väärtustades, eksponeerides vallas olevaid loodusressursse ning kultuuri- ja ajaloopärandit ja soodustades uute majutusettevõtete tekkimist.

Rahvusvaheline rattaturism läbib valda eelkõige suvisel ajal, märgistatud on Estovelo ja Eurovelo rattamarsruudid. Paraku on Via Baltica äärne teeriba ohtlik ning teel on tihe rekkaliiklus. Turvalisuse tagamiseks ja tervislikke eluviise toetavalt on hädavajalik kõnni- ja jalgrattate rajamine Via Baltica äärde kui ka küladesse. Arvatavasti laheneb kergliiklusteede puudumise probleem koos Via Baltica laienduse ja uue kergliiklustee ehitamise või

rannapromenaadi ehitamisega Pärnust mööda randa lõuna suunas.

Kuna valda läbib suure liiklusega Tallinn-Pärnu-Ikla maantee (Via Baltica), on vajalik püstitada läbisõitjaid teenindavaid objekte parklatesse ja suurematesse asulatesse, mida maantee läbib. Vajalikeks rajatisteks on infotahvliid, kaardid, prügikastid, WC-d, samuti on oluline parklate laiendamine. 2010. aastal paigutati valda tutvustavad infotahvliid Uulu ja Võiste asulasse.

Vallas on vajadus vähemalt ühe turismiinfopunkti järele, et jagada operatiivset infot, tutvustada kohalikke vaatamisväärsusi, käsitöid, tooteid jne. selliseks kohaks on kujunemas külakeskus Tahku Tare Võistes. Turistide suunamiseks põhimaanteelt kõrvale on olulised eelkõige head kõrvalteed, milleni juhatavad infotahvliid ja kaardid, mis teavitavad vallas olevatest vaatamisväärsustest ja kohapealsetest võimalustest. Näiteks praegu puuduvad viidad mis suunaksid turiste mere äärde, probleemiks mere lähedastel aladel on ka erateed, kus sisenemine on valdaja loal.

Tahkuranna valla puhul on head võimalused lähitulevikus pereturismi kiireks kasvuks. Reiu külasse endisse Nõukogude armee raketibaasi on rajatud **kavandatud** Lottemaa teemapark. **Omaaegne Nõukogude armee raketibaas, kus asus neli poollagunenud ja varisemisohtlikku hoonet, kuulub Kaitseliidule. Kaitseliit on seadnud Reiu küla Uulu linnaku 12,4 hektari suuruse kinnistu hoonestusõiguse 37 aastaks OÜ Lottemaa teemapark kasuks, tehingu on heaks kiitnud Eesti Vabariigi Valitsus. Lottemaa sihtgrupp oleks lapsed vanuses 3 kuni 12 aastat, eeldatav külalistajate arv ulatuks vähemalt 50000 inimeseni aastas. Teemapark on kavas avada 2014. aasta juulis. Planeeringu lahenduse järgi tulevad teemaparki temaatilised majad ja atraktsioonid. Sellega kaasneb vajadus populaarse Reiu ranna korrastamiseks.**

Detailplaneeringuga on kavandatud Reiu külla ka teine pereturismi objekt: Pärnu linna naabrusesse täismõõtmetes golfiväljak koos vajalike teenustega. Lottemaa teemapark ja golfiväljak tooksid Eestist kui ka välismaalt lastega peresid, kes tarbiksid ka Tahkuranna ja Pärnumaa turismiteenuseid ning elavdaksid kohaliku majandust.

Reiu külas avati 25. juulil 2014.a Lottemaa teemapark. Tegemist on piirkonnas ainulaadse, multifilmitegelasele Lottele pühendatud kogupere teemapargiga, mis koosneb 11 hoonest. Teemapark on avatud aastaringelt, talveperioodil etteteatamisel. Kompleksis saab tööd 90 inimest, enamik suvehooajal. Koos lähedusse planeeritava golfiväljaku ning teistes lähikonna omavalitsustes asuvate koguperepuhkuse veetmise kohtadega (Kiviajaküla Paikuse vald, ringrada Audru vald, Pärnu linna erinevad ettevõtted) moodustab Lottemaa Suur-Pärnu piirkonna turismiobjektide atraktiivse võrgustiku "

Tahkuranna vald on läbi Pärnumaa Omavalitsuste Liidu panustanud ca 9 tuh eurot teemapargi rajamisel. Lisaks rajame sel aastal veel Postiteele mustkatte.

Vallale tähendab teemapark turistide kasvuga seotud riske ja võimalusi. Kuna teemapark asub valla populaarseima liivaranna, Reiu ranna vahetus läheduses, on tekkinud vajadus ranna-ala terviklikumaks väljaarendamiseks.

Leina külas asub üks riigi suurimaid spordikeskusi, Jõulumäe tervisespordikeskus. 17 ha suurusel maa-alal saab tegeleda erinevate spordialadega. Lisaks on mitmeid kilomeetreid jooksu- ja orienteerumisradasid ka naabruses asuvas riigimetsas. Leina külas asuvas Keskküla ratsaspordikeskuses on võimalik ratsutada. Riigimetsades on väga head rattarajad.

Vallas on registreeritud 6 majutusettevõtet. Majutusettevõtted pakuvad läbi erinevate koostööpartnerite väga erinevaid aktiviteete (nt meresüstamatk, GPS-seiklus, fotojaht,

vibulaskmine, meeskonnakoolitus, *paintball*, *discgolf* jne).

Avalikud internetipunktid asuvad Jõulumäe Tervisespordikeskuses, Võiste ja Uulu raamatukogus.

Tabel 11 Majutusteenust pakuvad registreeritud ettevõtted
(Allikas: majandustegevuse Register, ettevõtted)

Majutusasutus	Asukoht (küla)	Voodikohti (lisavoodi)
Alta Tõnisson (Abaja Talu)	Tahkuranna	21
OÜ Puhketalu (Piirissaare Turismitalu)	Reiu	20+1
SA Jõulumäe Tervisespordikeskus	Leina	184 (140)
FIE Kaido Kivi (Naarismaa Hostel)	Metsaküla	10 (1)
KOLM KOLMNURKA OÜ (3 maja)	Uulu	18
ANS Grupp OÜ (White House)	Uulu	28
Tackendorff Puhkemaja	Tahkuranna küla	24

Valla soov on, et kõik tegutsevad või tegutsemist alustavad majutusettevõtted on kantud MTR-i, et garanteerida meie valla külastajatele ühtne kvaliteet ja külastajasõbralikud tingimused. Ainult turismiettevõtjad koos tugiteenuseid (kohvikud, tanklad, kauplused, muuseumid jne) pakkuvate ettevõtjatega saavad aluse panna tugevatele alustaladele baseeruvale turismikultuurile Tahkuranna vallas.

4.6.2. Olulisimad turismiobjektid

Mälestusmärgid

Olulisim on Tahkuranna külas asuv Konstantin Pätsi mälestuspark ja mälestussammas. Pargiala on korrastatud valla eelarvest vastavalt renoveerimisprojektile. 2007.a eemaldati palju kehvas seisukorras puid ja paigaldati ööpäevaringselt heisatud riigi lipp.

Muinsuskaitsealused mälestusmärgid asuvad Metsaküla surnuaia kõrval ja Reius mere lähedal II maailmasõjas langenutele.

Lisaks eelnevale on Tahkuranna külas püstitatud mälestuskivi(d) laulu “Õrn ööbik” autorile Karl Rammile ja kunagisele mõisarentnik Daniel de Bosquit’le. Võistes asub mälestuskivi misjonär Alexander Eisenschmidtile.

Huvipakkuv on Uulus asuv Stael von Holsteini hauakamber, mis vajab korrastamist.

Kohaliku hariduselu 180. aastapäeva tähistav kivi asub Tahkuranna kooli ees.

Kohalik kogukond restaureeris 2012.aasta sügisel rahva toetusel 19.sajandi lõpul parun Stael von Holsteini poolt rajatud Roosiaia koos mälestusmärgiga kui muudatuste alguse sümboli ja ajaloosündmuse tähise, sest tookordse tsaaripere visiidi tulemusena eraldatud raha võimaldas parunil organiseerida kanaliehituse ja restaureerida muuli, mis muutis tunduvalt kohalikku elu-olu.

Muinsuskaitseobjektid

Ajaloo- ja arhitektuurimälestistest on kaitse all järgmised objektid:

1. Terroriohvrite ühishaud, ajaloomälestis, Reiu küla, Rae mets;
2. Uulu mõisa kirik, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
3. Uulu mõisa Stael von Holsteinide hauakamber, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
4. Konstantin Pätsi mälestussammas, ajaloomälestis, Tahkuranna küla;
5. Tahkuranna Apostliku-Õigeusu kirik, arhitektuurimälestis, Tahkuranna küla;
6. Metsaküla kalmistu, ajaloomälestis, Metsaküla küla;

7. II maailmasõjas hukkunute ühishaud, ajaloomälestis, Metsaküla kalmistu;
8. Võiste kalmistu, ajaloomälestis, Võiste alevik;
9. Tahkuranna kalmistu, Tahkuranna küla

Pärandkultuuri objektid Tahkuranna vallas²

1. Uulu Pulverk
2. Akaatsitee – Uulu külas
3. Kuhjalavad - Piirumi ja Võiste piiril kaheksa kividest laotud kuhjalava
4. Noodavedamise koht – Piirumi külas, Pikla ninas.

²<http://pk.rmk.ee/parandkultuur/mkraamatud/Parnumaa.pdf>

Kirikud

Tahkuranna vallas tegutseb kaks kirikukogudust – Eesti Apostliku-Õigeusu Kiriku Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise Kogudus (kirik ehitatud 1872) Tahkurannas ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tahkuranna Kogudus Võistes (kirik ehitatud 1891). Kuna kogudused on väiksearvulised, ei suudeta kirikuid kui arhitektuurimälestisi remontida ega taastada. Tahkuranna õigeusu kirikut on osaliselt renoveeritud nii riigi-, kiriku kui eraisikute toel. Pooleli on jäänud EELK Tahkuranna koguduse kirikuhoone ehitamine. Praegu kasutab kogudus oma kuludega ehitatud kiriku käärkambrit jumalateenistuste läbiviimiseks. Uulus asub EELK Elisabeti kiriku abikirik (ehitatud 1880), mida kogudus kasutab laagrite korraldamiseks.

Muuseumid

Kodanikualgatuse korras on rajatud kaks muuseumi:

- Naarismaa talumuuseum (Metsaküla)
- Saviangu talumuuseum (Võiste alevik)

Tahkuranna valda on käsitletud mitmetes turismikontseptsioonides – Sihtasutus Pärnumaa Turism poolt koostatud Pärnu maakonna puhke- ja turismimajanduse arengukavas välja töötatud päikeseringide kontseptsioonis jääb Tahkuranna vald nii Iidse Laanemaa kui ka Sinise Meremaa päikeseringi.

4.6.3 Romantiline Rannatee

Tahkuranna vald kuulub Leader-tegevusgrupi Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonda. Piirkonnale on ühiselt loodud Leader-programmperioodil 2007-2013 ühine kaubamärk Romantiline Rannatee, www.rannatee.ee.

- Romantiline Rannatee on turismialase koostöövõrgustiku kaubamärk, mis ühendab Romantilise Rannatee sümbolikat, väärtusi ja sõnumeid kandvaid turismi- ja teenindustettevõtteid, kultuuri-, ajaloo- ning loodusväärtusi, sündmusi, mis jäävad Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkonda.
- Romantiline Rannatee on teekond, mis hõlmab Pärnumaa rannikuala kulgedes mööda 240 km pikkust rannajoont Varbla kadakate vahelt liivarandadeni Läti piiri ääres. Romantiline Rannatee põikab Pärnu lahe väikesaartele – Kihnu ja Manijale, ning salapärasesse, iidseid aegu mäletavasse, metsade ja soodega kaetud sisemaa paikadesse. Siin leiab teadlik ja tähelepanelik silm märke unustatud rannajoonest.

Romantilise Rannatee visiooniks on 2025. aastaks olla Eestisiselt kõige romantilisem turismisihtkoht, mis pakub atraktiivseid turismitooteid ja puhkamisvõimalusi nii sise- kui ka välisuru kliendile.

Romantilise Rannatee ühenduse missiooniks on aga suunata kohalikke ettevõtteid terviklike lahenduste loomiseks ühise brändi tugevdamise nimel ja seeläbi kogu sihtkoha tuntuse suurendamine.

Romantilise Rannatee koostöövõrgustiku missiooniks on toetada ja arendada piirkonna turismialast koostööd, mis aitab kaasa

- kohaliku ajaloo-, kultuuri –ja looduspärandi, sh rannikukülade eripära ja traditsioonide väärtustamisele, säilimisele, tutvustamisele ning jätkusuutlikule arengule,
- piirkonna tuntuse ja külastatavuse suurendamisele, mille kaudu suureneb nõudlus kohalike ettevõtjate toodete ja teenuste järele,
- kogu piirkonna arengu toetamisele, kohaliku identiteedi tugevdamisele ning elukvaliteedi parandamisele.

Väljundid aastaks 2020

- RR toitlustusettevõtete menüüs on vähemalt kolm kohalikel traditsioonidel ja toorainel (sh mahetoit) põhinevat valikut, millest vähemalt üks on kalaroog (soovituslikult räim või siig);
- Igas vallas on vähemalt üks RR väärtusi ja sõnumeid kandev söögikoht. Aastaringelt on avatud üks söögikoht põhjakaldal ja üks lõunakaldal;
- Igast Romantilise Rannatee vallast on pärit vähemalt üks RR esindusmeene (sh maitseelamus). Vähemalt kolm Romantilise Rannatee meenet, sh kohaliku valla esindusmeene, on aastaringelt kättesaadavad 90% külastajaid teenindavates ettevõtetes RR-l;
- Igat olulisemat turismipiirkonda on võimalik külastada kohaliku giidi vahendusel. Teenus on kergesti kättesaadav ning lisaks eesti keelele pakutakse giiditeenust vähemalt kahes erinevas võõrkeeles;
- Igas RR majutusettevõttes kasutatakse RR sümboolikat ja tõstetakse esile RR väärtusi ja sõnumeid (teenindus, riietus, tubade sisustus, võtmehoidjad, disain jms);
- RR piirkonnas on kümme turistidele avatud ja teenuseid pakkuvat väikesadamat;
- RR sümboolikat eksponeeritakse igas RR sadamas ning kohalikel kaluripaatidel;
- RR on neli toimivat merega seotud ning kohalike kaluritega koostöös loodud tootepaketti;
- RR on loodud ja toimib külalislahkuse mõõtmissüsteemi koostöös SAPTi ja TUKKiga;
- Vähemalt viis RR ettevõtet pakuvad tervilikku teenust lastega külastajatele;
- Vähemalt kolmes RR turismiettevõttes on arvestatud erivajadustega klientidega;
- Romantiline Rannatee on viidastatud, olulisemate vaatamisväärsuste juurde (sh külad ja väikesadamad) on paigaldatud infotahvlid.

Aastaks 2030 on Romantiline Rannatee külalislahkeim turismipiirkond Läänemere piirkonnas kulgedes mööda Eestimaa läänerrannikut. Koostöös teiste riikidega hõlmab Romantiline Rannatee ka teisi Läänemere äärsid ranniku-alasid. Lisaks külalislahkusele on Romantiline Rannatee tuntud omapärase kultuuripärandi ja toidukultuuri piirkonnana.

Romantiline Rannatee arendamiseks on koostatud Romantilise Rannatee turundusstrateegia ja turundusstrateegia tegevuskava, mis on seotud ka Pärnumaa turismi- ja puhkemajanduse arengukava 2014 -2020.

Kokkuvõte

Hoolimata oma üldistest eeldustest (Pärnu lähedus, läbiv liiklusvoog, kaunis loodus jms) pole Tahkuranna vald suutnud end maakonna turismikaardile viia. Konstantin Pätsiga seotu jääb oma praeguses esituses kaugeks nii noorematele eestlastele kui välituristidele, väikemuuseumid ning mälestusmärgid pole piisavad, et läbisõitjaid peatuma meelitada. Kirikud on turismiobjektidena vähe arendatud – olles raskesti leitavad (Uulu kirik) ning ka suveperioodil vaatajatele suletud (Tahkuranna õigeusu kirik), ei pääse turistid neid tegelikult külastama.

[Küll aga on Tahkuranna vald Pärnu Lahe Partnerluskogu kaubamärgi Romantiline Rannatee kultuuri- ja loodusturismi kaartidel.](#)

Lähiaastatel suureneb seoses Lottemaa rajamisega ning võimaliku Tahkuranna Golfi loomisega turistide, eriti pereturistide hulk. **Kui** Lottemaa teemapargi **rajamine õnnestub, võib see** tähendada Tahkuranna turismi kasvumist uuele kvalitatiivsele tasemele. Et olukorda ära kasutada, peaksid piirkonna teenindus- ja majutusettevõtted koostööd tegema ning olema valmis mahtude suurenemiseks.

[Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad vallas siduda piirkonna ühise kaubamärgiga "Romantiline Rannatee" ja märgistada RR logoga.](#)

4.7 INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS

Tehnilise infrastruktuuri all käsitletakse keskkütet, teid ja tänavavalgustust, veemajandust ning jäätmemajandust.

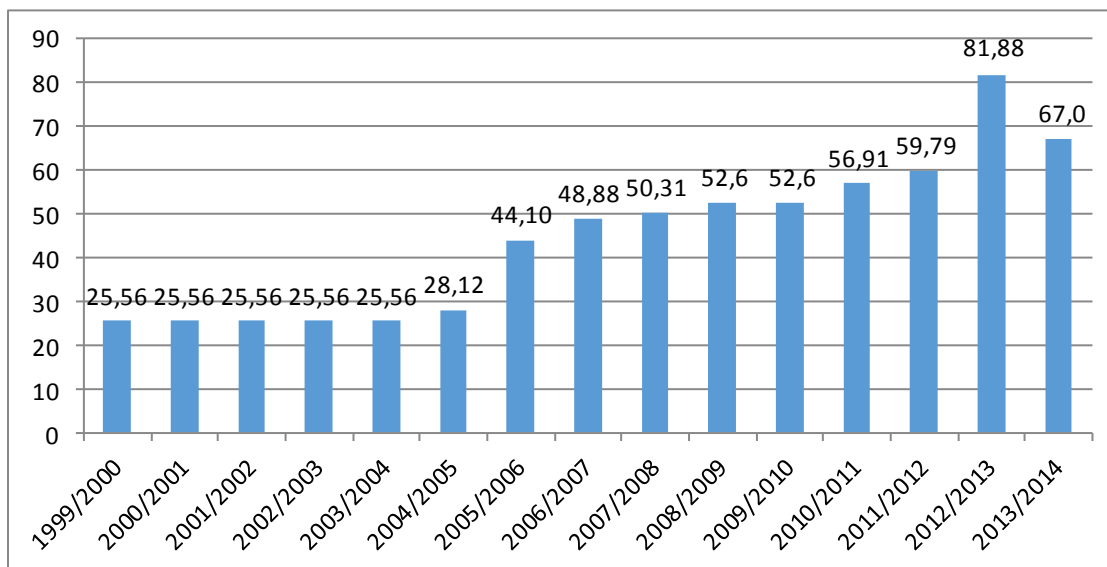
4.7.1 Soojamajandus

Tahkuranna vallas köetakse tsentraalselt Uulu keskasulat. Tarbijateks on 7 korrusmaja kokku 90 korteriga, Uulu kool, Kultuuri- ja Spordikeskus, kus asub vallamaja, lasteaed, kauplus ja teenindusasutused. Aastal 2011 liitus soojusvõrguga OÜ Uulu Rehv.

Soojusettevõtjana tegutseb Uulu kaugküttevõrgus SW Energia OÜ, kes omab Uulu kaugküttrasse ja rendib katlamaja Tahkuranna Vallavalitsuselt. Selleks, et tagada jätkusuutlik soojusenergiaga varustamine on [Tahkuranna vallavalitsus sõlminud soojusettevõtjaga pikaajalise katlamaja rendilepingu](#). Pikaajaline rendileping tagab vajalike investeeringute tegemise ja stabiilse soojusenergia hinna.

Kulusid küttele on oluliselt mõjutanud fossiilsete kütuste hindade tõus. Suurenenud on oluliselt maksukoormus (käibemaks, saastetasu, jt). Aastatel 2000 kuni 2007 oli müüdava soojusenergia käibemaksumäär 5%, aastast 2008 kuni 2009 rakendati 18 % käibemaksumäära, alates 2009 aasta 1.juulist on käibemaksumäär 20%.

[Alates 01.01.2014.a. on soojusvõrgu müüdava soojusenergia hinnaks 67,00 €/MWh, millele lisandub käibemaks 20%.](#)

Joonis 12 Soojusenergia hind Uulus aastatel 1999 –2014 (€/MWh)(Allikas: SW Energia OÜ)

Tahkuranna Vallavolikogu on määranud oma 28.06.2006.aasta määrusega nr 16 vastavalt kaugkütteseaduse §5 lg 2 Uulu kaugkütte piirkonna piirid.

Katlamajja on investeeritud ökonoomsema ja puhtama kütmise eesmärgil 9 aasta jooksul 33630 €. Investeeringutest on amortiseerunud seisuga 2008.a. 12 452 € väärtuses. Investeeringute amortisatsiooni määr on olnud 5 % aastas. Jääkmaksumus 21 178 eurot on planeeritud tulevase soojusenergia hinna sisse, mis on plaanis jaotada pikemale perioodile. 2010.a saadi küttrasside rekonstrueerimiseks 95 867 eurot, millele SW Energia OÜ lisas omaosalusena veel 95 867 eurot ning see on investeeritud 2011. aastal. Investeeringu tulemusena vähenes trassikadu. Endise 22% trassikao asemel on trassikadu 8,7%.

Investeeringud ja arengud 2013 – 2018 soojamajandusse.

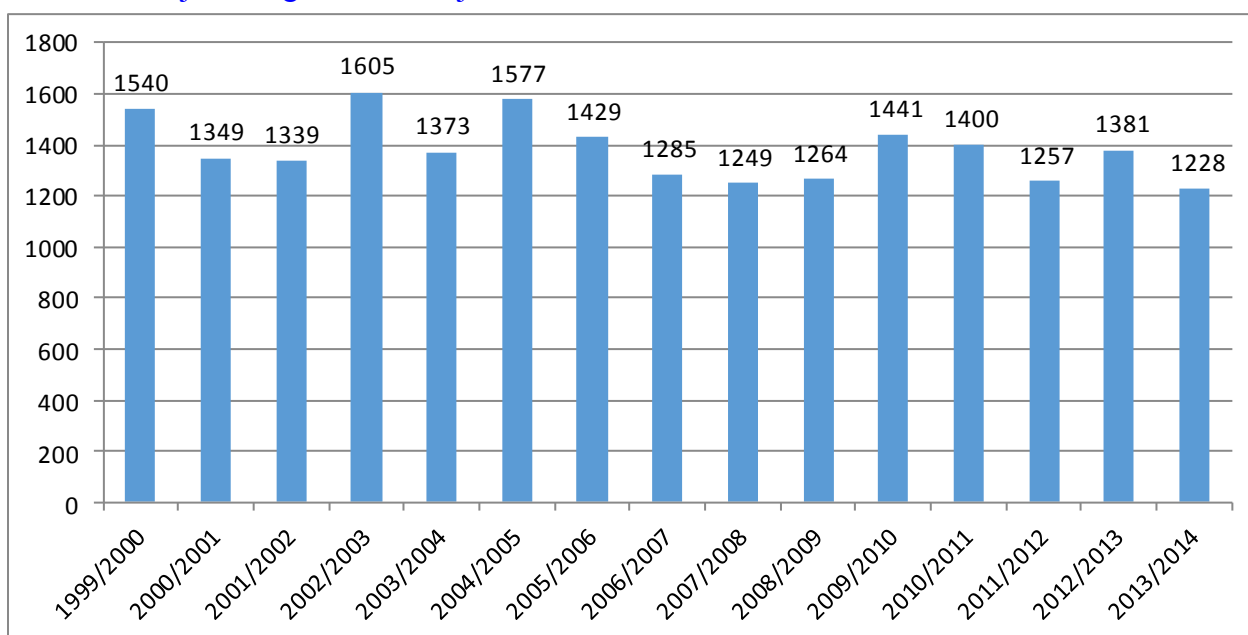
Tagamaks tarbijatele soodsamat soojusenergia hinda, ehitatakse katlamaja ümber hakkepuidu

küttele. Katlamaja ümberehitustööd teostati 2013 aasta jooksul. Kokku on investeeritud biokütuse katlamajja ja puidulao ehitusse 310 000 €. Ligikaudu 40% maksumusest ehk 121 900 € investeeringust katab Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Tänu teostatud investeeringutele langes soojusenergia hind ca 20%.

2013.a. aasta 01.oktoobriks saab teostatud 2009.a. vastuvõetud tegevuskava, mille kohaselt tagatakse energiatõhusus soojusvõrgus. Energiatõhusus tagatakse tänu uutele eelisoleeritud trassidele ja katlamajja paigaldatud uuele hakkekütteil töötavale katlale.

Alates 2013.a. kasutab Uulu katlamaja kütusena hakkepuitu ja toodab rohelist energiat. Eesmärgiks on tulevastel perioodidel toota kvaliteetset, taskukohase hinnaga ja keskkonnasõbralikku soojusenergiat.

Perioodil 2014 – 2018 suuremahulisi investeeringuid ette näha ei ole. Kavas on paigaldada kõikidele tarbijate kaugloetavad soojusarvestid.

Joonis 13 Uulu katlamaja soojusenergia realiseerimine MWh (Allikas: SW Energia OÜ)

Omavalitsusel tasub kaaluda Spordikompleksi üleviimist kaugküttele. Hoone energiavajadusest kaetakse kolmandik kaugküttee energiaga ja kaks kolmandikku elektrienergiaga. See on suhteliselt kiiresti tasuv investeering, mis tagab Spordikompleksile väiksema küttekulu ja tagab stabiilsema kaugküttee hinna kogu võrgule.

4.7.2. Teed ning tänavavalgustus

Teede ehitamise, kapitaalremondi ning hooldamise aluseks on volikogu kinnitatud valla

teehoolduskava aastateks 2014-2017³. Lisaks teede ehitamisele hõlmab see ka tänavavalgustuse ehitust ja bussiootepaviljonide püstitamist. Kehtivas teehoiukavas pööratakse suuremat tähelepanu kergliiklusteede rajamisele. Aastal 2009 valmis 600 meetri pikkune kergliiklustee Uulu keskusesse Uulu-Soometsa tee äärde, samuti Võiste alevikku Sadama tee äärde. 2013 aastal jätkas vald kergliiklusteede rajamist ja valmis Laadi kergliiklustee 500 meetrine lõik koos valgustusega. 2013.aastal rajati tänavavalgustus Siimu tee algusesse. Lisaks on arvestatud sellega, et Via Baltica võimaliku ümberehituse tagajärjel võivad kaduda osad mahasõidud, seega on pööratud aegsasti tähelepanu Reiu küla mõnede teede rekonstrueerimisele ja mustkatte alla viimisele. Via Baltica osas tehtavad maakondliku ja riikliku taseme otsused mõjutavad oluliselt Tahkuranna valla teedevõrgu arengut ning seepärast on ka teehoiukava dünaamiline, igal aastal üle vaadatav dokument.

31.12.2013.a. seisuga on Tahkuranna valla Teeregistrisse kantud 282 teed ja tänavat kogupikkusega ca 155 km, sh kohalikke teid ca 64 km, avalikke erateid ca 14 km, mitteavalikke erateid ca 42 km, metsateid ca 32 km ja kergteid ca 1,6 km. Erateede avalikuks kasutuseks määratavate tee lepingute sõlmimine ja teedealuse maa valla omandisse vormistamine toimub järjepidevalt.

Aastatel 2006-2009 on investeeritud tee-ehitusse ja kapitaalremonti 453 773 eurot (7,1 miljonit krooni), 2010-2011 on investeeritud 171 390 eurot, siis 2012. aastal oli see summa 291 407 eurot, 2013 aastal 279 700 eurot. Eelisjärjekorras on remonditud hooajati mitteläbitavaid teid, samuti on parandatud Võiste aleviku siseteid ja mitmeid suurema liiklusega kruusateid. Juurde on ehitatud teid valla poolt arendatavatesse elamupiirkondadesse.

Teede korrashoiu osas teeb vallavalitsus koostööd eraettevõtjatest teenusepakkujatega. Suviseks tolmutõrjeks tellitakse nn "suvesoola", lisaks tellitakse teehööveldamist, talvist lumetõrjet ja muid teehooldustöid. Kõik vanemad asfaltteed saavad igal aastal vähemalt ühe paikamiseringi. Iga-aastaselt on suurendatud teehooldustööde mahtu nii vallateedel kui avalikel erateedel.

Tahkuranna vallas on tänavavalgustid paigaldatud peamiselt Uulu ja Võiste keskasulates. Valgustatud on ka suuremad bussipeatused.. Kui suuremates bussipeatuses on ühel pool teed olemas bussiootepaviljonid, siis turvalisuse seisukohalt on vajalik paviljonide olemasolu mõlemal pool teed. Meie igapäeva elutempos on kasvanud nii liikluse aktiivsus kui ka kiirused. Et vallakodanikul oleks turvaline liikuda, peame liikluskorralduse parendamisel toimima nii, et oleks tagatud kõikide liiklejate ohutus.

Kokkuvõte

Järgnevatel aastatel mõjutavad teede ning tänavavalgustuse teemat järgmised tähtsamad vajadused ning nendest tulenevad tegevused:

- kergliiklusteede rajamine valla suuremate asulate ja Pärnu linna vahel
- hooajaliselt kasutatavate teede korrashoid
- kruusateede tolmuwabaks muutmine
- bussipeatuste rajamine
- tänavavalgustuse rajamine suuremates asulates

³http://www.tahkuranna.ee/failid/Teehoiukava_2014.xls

Käesoleva arengukava perioodil on teede ning tänavavalgustuse osas prioriteetideks kergliiklusteede rajamise jätkamine Võistes VIA Baltica ääres ning Postitee muskate ja 2

bussipaviljoni paigaldamine Reiu kooli ja Pihla peatustesse.

4.7.3. Veemajandus

Ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemi arendamise üldiseks eesmärgiks on Tahkuranna valla tiheasustuspiirkondade varustamine kvaliteetse joogiveega ning reovee kogumine ja selle puhastamine tasemeni, mis võimaldaks selle tervisele ohutu keskkonda juhtimise ega põhjustaks negatiivseid keskkonnamõjusid. Ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamisel peab olema tagatud nende jätkusuutlik majandamine ja opereerimine, et mitte halvendada tarbijatele osutatava teenuse kvaliteeti ning mitte suurendada riske keskkonnale ning samal ajal peab teenuse tariif olema tarbijale taskukohane.

Vastavalt ÜVK seadusele peab ÜVK arendamine toimuma selliselt, et ÜVK piirkondades oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt heitvee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni.

Veemajanduse teemat reguleerivatest dokumentidest on olulisim Tahkuranna valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava aastateks 2013 – 2025*, mis on kinnitatud Tahkuranna Vallavolikogu 8.08.2013.a määrusega nr 13. Lisaks on koostatud eelprojektid ja tasuvusuuringud. Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava järgi on lähiaastatel veemajanduse osas valla peamiseks vajadusteks:

- Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni renoveerimine ja laiendamine – käsitleb veevõrgu ja kanalisatsiooni renoveerimise ja laiendamise töid ühisvee ja kanalisatsiooniga asulates ning uutes kujunevates elamupiirkondades.
- Reoveepuhastite rekonstrueerimine ja/või rajamine – planeeritud töödena on peetud otstarbekaks rajada uus nüüdisaegne reoveepuhasti Tahkuranna külasse, rekonstrueerida Võiste ja Uulu asulate reoveepuhastid.

Tahkuranna valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengusuundadeks on:

- olemasolevate ühisveevärgi ja -kanalisatsioonirajatiste renoveerimine. Selle tulemusena oleks tagatud säästlik põhjavee ressursside kasutamine, paraneks ühisveevõrgust tarbitava joogivee kvaliteet ja loodusesse juhitava heitvee puhtusaste ning likvideeruks põhjavee ja pinnavee reostumine olmereoveega;
- ühisvee jaotusvõrude ringistamine, mille tulemusena paraneb nii joogivee kui ka teenuse osutamise kvaliteet;
- ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga asulates vee- ja kanalisatsioonihaaratuse laiendamine;
- reoveekogumisaladel formeeruva reovee kanaliseerimise ja puhastamise kindlustamine.

ÜVK investeeringu objektid on jaotatud kolme etappi:

2013 - 2015 – Uulu küla Õunaia puurkaev pumpla rekonstrueerimine ja rauaeraldusseadmete paigaldamine. Uulu küla ühiskanalisatsioonitorustiku rekonstrueerimine ja osaline laiendamine. Reiu keskasula reovee peapumpla rekonstrueerimine. Reiu keskuse ja

*http://www.tahkuranna.ee/failid/yvk/2013_07_17_Tahkuranna_valla_UVKA_2013-2025.pdf

Pärnu ühiskanalisatsiooni vahelise survetorustiku renoveerimine.

2016 – 2020 – Uulu reoveepuhasti rekonstrueerimine (asendamine). Reiu küla Posti tee piirkonna (Reiu II, tuntud ka Suksumetsa piirkonnana) kanalisatsioonivõrgu laiendamine, uue reoveepuhasti rajamine koos vajaliku pumpla ja survetorustikuga. Pihla elamurajooni reoveepuhasti rekonstrueerimine ja täiendava reoveepumpla rajamine.

2021 – 2025 – Võiste aleviku veevõrgu rekonstrueerimine ja laiendamine koos vajalike reoveepumplate väljaehitamisega. Võiste reoveepuhasti rekonstrueerimine (asendamine).

Üldiselt on Tahkuranna vallas veemajanduse korraldamise keerukus seotud asulate veevajaduse ning –varustuse eriloomulisusega – kui näiteks Uulu keskasula puhul on vaja renoveerida olemasolevat kanalisatsioonivõrku, siis suvilapiirkondade eripäraks on veekasutuse sesoonne kõikumine, mis viimastel aastatel aga on muutumas seoses aastaringsete elanike osakaalu suurenemisega. Hajaasustuspiirkondades on veepuhastus lahendatud väikepuhastite baasil.

Aastatel 2001-2005 on vald koos EL projektidest saadud toetustega investeerinud vee-ja kanalisatsiooni arendamisse 304 947 eurot (4,6 milj EEK), aastatel 2006-2008 ca 639 116 eurot (10 miljonit EEK), aastatel 2010-2012 514 317 eurot ja aastatel ca 2013 -2014 700 000 eurot.

4.7.4. Jäätmemajandus

Tahkuranna valla jäätmehoolduse toimimise alusteks on jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning korraldatud jäätmeveoga seotud dokumentatsioon. Tahkuranna vallas on ühine jäätmekava Tori, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linnaga aastateks 2010-2014 (<http://www.tahkuranna.ee/failid/jaatmekava.pdf>). Jäätmekava määrab ühisesse jäätmeveopiirkonda kuuluvate Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmehoolduse arengusuunad, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgid ning meetmed eesmärkide saavutamiseks.

Korraldatud olmejäätmete vedamise ainuõigus on antud ühiselt korraldatud konkursi tulemusena perioodiks 03.2013 kuni 03.2016 AS-le Ragn-Sells.

Olulisemad jäätmehoolduse probleemid piirkonnas on järgmised:

- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalusi on vähe;
- elanikkonna keskkonnateadlikkus on madal;
- keskkonnajärelevalve on puudulik.

Piirkonna jäätmehoolduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- vältida jäätmeteket, kui võimalik;
- vähendada tekkivaid jäätmekoguseid ja nende ohtlikkust;
- taaskasutada jäätmeid võimalikult suures ulatuses;
- vähendada ladestavate jäätmete koguseid ja ohtlikust keskkonnale.

Olulisemateks tegevussuundadeks jäätmehoolduse arendamisel piirkonnas on:

- korraldatud jäätmeveo rakendamine;
- prügilasse ladestavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine;
- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimaluste laiendamine;
- keskkonnajärelevalve parem korraldamine.

Tahkuranna vallas asunud prügimäed Võistes ja Laadis on kaetud ja lõplikult suletud. Vallale kuuluvat Rae metsa, Silla maaüksuse metsaalust ja Reiu rannaalasi koristab vald vastavalt reostuse tekkimisele.

Kokkuvõte

Käesoleva arengukava perioodil on soojamajanduse valdkonnas prioriteediks energiatõhususe suurendamine, teede ning tänavavalgustuse osas prioriteetideks kergliiklusteede rajamine ja valgustamine. Veemajanduse valdkonnas koostatakse jooksvalt projekte olemasolevate trasside renoveerimiseks ning alade laiendamiseks. Jäätmekava täitmisel on olulisim tegevus korraldatud jäätmeveo rakendamine vallas.

4.8. KULTUUR JA SPORT

4.8.1 Kultuur

Tahkuranna vallas on pikaajalised kultuuritraditsioonid ja rikas kultuurilugu. 1867. aastal toimus Uulus I Pärnumaa Kihelkonna laulupidu. Kõige enam aga teatakse ja tuntakse Tahkuranda kui Eesti esimese presidendi Konstantin Pätsi sünnikohana. Tahkurannast on pärit ka Karl Ramm, koorijuht, helilooja ja muusikamees, laulu "Ööbikule" ("Õrn ööbik") viisi autor.

Tahkuranna Vallavalitsus on loonud vallaelanikele tingimused ja võimalused vaba aja tegevuste harrastamiseks, korraldamiseks ja kultuuriürituste toimumiseks. Tahkuranna valla kultuurikeskuseks on **Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK)**. KSK saal valmis 1997. aastal. Täna on jõudumööda valmis saanud ning kasutusse antud saal, lava, ringide ruumid, peeglisaal, jõusaal, mängude saal, mis on vallaelanike vaba aja veetmise võimalusi tunduvalt mitmekesistanud. KSK ruume kasutavad ka Uulu Põhikool ja Uulu lasteaed kooli/lasteaia kultuuriürituste, ringide tegevuse ja kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks. KSK näol on vallakodanikele loodud head tingimused vabaaja tegevuste harrastamiseks.

Kuna KSK saalil on halb akustika ja puuduvad lavakardinad, siis ei ole hetkel veel kõik tingimused täiuslikud teatrietenduste ja kontsertide korraldamiseks täidetud. Saal asub allpool koridori tasapinda ja sinna ei ole võimalik pääseda ratastooliga. Vald on soetanud abivahendi, millega on võimalik abistada ratastooliga inimeste pääsemist saali. Väiksemate ürituste korraldamiseks on saal liiga suur, seetõttu on vajalik planeerida saali kahte ossa jagamise võimalust.

Kontsertide ja pidulike ürituste korraldamiseks on kasutada **Tahkuranna Lasteaed-Algkooli saal** väikese lavaga ja hea akustikaga.

Võiste Rahvamaja on rendile antud Tahkuranna Kultuuriseltsile, kes korraldab seal avalikkusele suunatud üritusi. Rahvamaja kasutatakse Võiste aleviku ja ümbruskonna seltside, seltsingute ning muude omaalgatuslike tegevusvormide kooskõimise kohana.

2008.a sügisel omandas Tahkuranna vald Tahkuranna külas asuva endise kooli- ja vallamaja, rahvasuus tuntud kui **Tahku Tare**, koos selle juurde kuuluva kinnistuga eesmärgiga sisustada hoone seltsidele kultuurilisteks tegevusteks. Tahku Tare on antud rendile Tahkuranna Naisseltsile.

Tahku Tare külakeskus asub Tahkuranna küla ja Võiste aleviku piiril, kahekorruselises kahe tiivaga hoones. Külakeskuse hoone kuulub Tahkuranna vallale ja on renditud 15.aastaks. Külakeskuse eesmärk on pakkuda piirkonna elanikele võimalust kultuuriliseks, hariduslikuks ja seltsiliseks tegevuseks. Keskuses on sisustatud õppekõök, noortekeskus, käsitöötoad ja keraamikatöökoda. Keskuse poolt pakutakse toitlustuse ja ruumide rendi teenust. Alates 2012 aastast on käivitunud külakeskuses sisuline kogukonna tegevus. Kaasatud on vabatahtlikke külaelanikke, kes aitavad edendada ja korraldada külakeskuse tegevusi. Toimuvad seltside ja ühenduste kooskõimised, töötab aktiivne tegutsev noortekeskuse, igakuuliselt toimuvad temaatilised seltskonnaõhtud, käsitöö ja keraamika huviringid, mälumäng, perenaiste kokakool, mudilasklubi.

Külakeskusel on väljatöötatud sotsiaalse ettevõtluse äriplaan, et pakkuda kohalikule kogukonnale erinevaid teenuseid ja võimalusi elukvaliteedi parandamiseks.

Rekonstrueerida on vaja kogukonna saun, ruumid sotsiaalsete teenuste pakkumiseks (väikelaste päevahoid, juuksur, massöör, kaugtöö- ja nõustamiskeskuse ruumid).

Külakeskuse Tahku Tare reaalsed tegevused, eesmärgid, projektid ja tulemused kajastuvad mõttekoja ühistel koosolekutel, valla Oma Lehes ja MTÜ kodulehel.

Vabaõhuüritused toimuvad **Võiste suveaias** ja **Jõulumäe Tervisespordikeskuses**, kus on olemas vabaõhulavad ja istepingid pealtvaatajatele. Suveaed on kasutada antud Tahkuranna Kultuuriseltsile.

Traditsioonilisteks ja suuremateks üritusteks vallas on valla nimepäeva tähistamine küladevahelise spordivõistlusena, Jüriöö tõrvik-teatejooks, eakate päeva tähistamine, pensionäride ja laste jõulupeod, Vabariigi aastapäeva üritused ning jaaniõhtud.

Kaks korda aastas, emadepäeva ja isadepäeva paiku, korraldatakse valla väikelapsepäev, kus kohal on väikesed vallakodanikud emade-isadega.

Kultuuritööd koordineerib Uulu KSK juhataja. Igal aastal planeerib ja eraldab vallavalitsus valla eelarvest esitatud avalduste alusel vastavalt võimalustele igale ringile, kollektiivile, seltsile, MTÜ-le, omaalgatusele kindla rahalise toetuse tegevuseks, ürituste ja tegevuste elluviimiseks.

4.8.2. Raamatukogud

Vallas asub kaks raamatukogu - Uulus ja Võistes. Raamatukogud on ühinenud veebipõhise programmiga URRAM ja laenutamine toimub elektroonilisel teel. Raamatukogude fond ja perioodika on kantud elektroonilisse kataloogi, mida on internetist kõigil soovijail võimalik jälgida.

Mõlemas raamatukogus asub kolme arvutiga avalik internetipunkt (AIP) [ja on ka Wifi kasutamise võimalus](#). [Olemasolevad arvutid vajavad ümbervahetamist arvutite vastu, kus on kaasaegne tarkvara.](#)

Külade internetiseerimise tulemusena on jõudnud internet peaaegu igasse kodusse ja avalikke interneti punkte külastatakse tunduvalt vähem. Uulus on ka väike kooliraamatukogu, kus on raamatute laenutamise ja arvuti kasutamise võimalus. Ka noortekeskuses on lastel võimalik kasutada arvuteid.

Raamatukogude roll ühiskonnas tervikuna on kaasajal oluliselt muutunud. Nad ei ole ainult raamatute laenutamise kohad, vaid on kujunenud infokeskusteks, kus külaelanikel on võimalik kätte saada neile vajalikku informatsiooni trükimeediast ja internetist. Raamatukogudes on olemas koopiamašinaid ja väljatrüki võimalused.

Raamatukogu on rahva kooskäimise koht

Raamatukogud on vastu tulnud külastajate soovidele erinevaid raamatuüritusi korraldada. Kord kvartalis, vahel ka sagedamini on Uulu raamatukogus raamatusõprade jututuba, toimuvad kohtumised kirjanike ja teiste huvitavate inimestega; raamatukogutunnid õpilastele ja muinasjutuminutid lasteaialastele. Raamatukogus korraldatakse raamatunäituseid, -esitlusi ja -väljapanekuid; pannakse välja fotonäituseid ja laste joonistuste näituseid. Ka Võiste raamatukogus on üks kord kuus kohalikud käärid. Kokkuvõtlikult on viimasel kahel aastal töö lugejatega oluliselt kasvanud, ka toimub rohkem üritusi. 2013.aasta suvel teostati renoveerimistööd Võiste raamatukogus.

Raamatukogude statistika

Seoses majandusliku surutisega tõusid 2009. aastal kõik raamatukogu näitajad. Pärnumaa keskmisega võrreldes väiksem lugejate ja laenutuste osakaal tuleneb Pärnu linna lähedusest. Näiteks Reiu küla venekeelne elanikkond külastab eelkõige linna raamatukogu.

Üldkasutatavate rahvaraamatukogude lugejaid 100 elaniku kohta on Tahkuranna vallas 26, kogu Eestis 29.

Tabel 12 Raamatukogude statistikat

Raamatu- kogu	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste
Aasta	2007	2007	2009	2009	2010	2010	2011	2011	2012	2012	2013	2013
Lugejaid	391	240	400	247	372	226	371	226	370	218	381	233
Laenutusi	11574	6561	11564	7166	11562	7698	11974	7315	11930	6584	19272	6692
Külastusi	9168	3756	7350	3904	7350	4239	7351	3636	5459	3528	5936	3394
Teenindus piirkonna elanike arv	1391	852	1476	832	1450	879	1420	900	1481	860	1484	850
Lugejate osakaal piirkonna elanike arvust	28,1%	28,2%	27%	29,50% (Pärnu maal 31,5%)	26%	25,7%	26%	25,1%	26%	25,3% Pärnuma al 32,1%	26%	27,4% Pärnu- maal 31,9%
Laenutusi ühe piirkonna elaniku kohta	8,32	7,70	7,83	8,58 (Pärnu maal 9,44)	7,97	8,76	8,43	8,13	8,1	7,7 Pärnuma al 9,3	7	7,8 Pärnu- maal 8,8

Viimase aja arengud

Raamatukogud peavad oma järgnevate aastate oluliseks tööõiguks kodulooandmebaasi koostamist (peaks saama võimalikuks, kui veebipõhine programm URRAM teeb võimalikuks ka kodulookirjete sisestamise andmebaasi). See kodulooline andmebaas oleks nähtav kõigile internetikasutajatele. 2010. aastal loodi raamatukogude *blogid*, kust kõigil huvilistel on võimalik saada infot raamatukogude tegemiste ja uudiskirjanduse kohta.

Võiste Raamatukogu prioriteediks lähiaastatel on Tahkuranna valla ajalehe “Oma Leht” kodulooliste artiklite sisestamine Eesti rahvusraamatukogude ühisesse kodulooportaali.

Aktiivne raamatukogude vaheline koostöö

Piiratud eelarve tingimustes saavad raamatukogud osta mullusest vähem raamatuid. Selleks, et rahuldada lugejate väga erinevaid soovet, on vaja **rohkem koostööd teha teiste raamatukogudega**. Kohalikus raamatukogus puuduvad teosed, mida lugejad soovivad, on võimalik tellida teistest raamatukogudest.

4.8.3. Kodanikuühiskond ja seltside tegevus

Tahkuranna vald on saanud 2008.a tiitli “Parim kodanikualgatust toetav omavalitsus”. Tänaasel päeval tegutseb valla territooriumil mitmeid kodanikualgatusel loodud ühendusi. Nende tegevus katab mitmeid valla elukorralduse arengus olulisi teemavaldkondi nagu näiteks koolitus, kultuur, ettevõtlus, piirkondlik areng.

Tabel 13 Tahkuranna vallas registreeritud mittetulundusühinguid

MTÜ nimi	tegevus	Liikmeid 2014. aastal
MTÜ Tahkuranna Naisselts	küla arendustegevus, naisliikumine, käsitöö, ürituste korraldamine	20
MTÜ Tahkuranna Kultuuriselts	küla arendustegevus, vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine, seltsingute koondamine	11 ja 2 MTÜ-d 76 liiget (MTÜ Rahvatantsurühmad Kajakas ja Kuu)
MTÜ Tantsuselts "Ülejala"	Eesti rahvatantsu valdkonna arendamine ja propageerimine; Eesti tantsupidude protsessis osalemine; vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine	13, osa ei ole Tahkuranna elanikud
MTÜ Spordiklubi "Tahk"	sportlik tegevus	108
Tahkuranna Jahimeeste Selts	jahindus	75
MTÜ Võiste Pillipiigad	rahvamuusika viljelemine	5
MTÜ Kasemetsa käsitöö- ja spordiselts	maaelu arendamine; külaelu toetamine ning edendamine; etnograafia ja tehniliste võtete säilitamine; ürituste ja koolituste korraldamine; noorte tervislike eluviiside ja ajaviitmise propageerimine;	11
MTÜ Kärnataja	motospordi huviliste ühendus,	25
MTÜ Tahkurandlane	küla arendustegevus	5
MTÜ Värava Teraapiatall	Ratsutamisteraapia (hobuteraapia) võimaluste pakkumine ja arendamine	2
4 H noorte klubi	noorte tegevus	
MTÜ Suusaklubi "Jõulu"	sportlike tegevuste korraldamine	40 registreeritud Pärnu linnas, tegutseb Tahkurannas
MTÜ Korvpalliklubi "Keraväk"	sportlik tegevus	
MTÜ Paintballi klubi NastyDog	sportlik tegevus	
MTÜ Pärnumaa Koeraspordi Akadeemia	koeraspordi arendamine	
MTÜ Keskküla Ratsaspordikeskus	ratsaspordi arendamine	19, neist 7 Tahkuranna elanikku, 12 väljastpoolt

MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise Kogudus	kristlik tegevus koguduses, ürituste korraldamine	45 nimekirjas, kohal käib 14 inimest
MTU Võiste Sadamaarendus	Võiste sadama arendamine	10
MTÜ Võiste Sadamaühing	Võiste sadama arendamine ja omanike huvide esindamine	15
MTÜ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tahkuranna Kogudus	kristlik tegevus koguduses, ürituste korraldamine	67
MTÜ Uhlapere selts	Uulu vana rahvamaja tegevuste ja ajaloolise rolli taaselustamine ning füüsilise keskkonna kaasajastamine.	48
MTÜ Priitahtlik Pritsumeeste Ühing	tuletõrje ja päästealane ennetustöö	18
MTÜ Pärnu Lahe Merepääste Selts	vabatahtlik merepääste- elupääste, varapääste ja reostustõrje tegevus; merekultuuri- ja pärandi säilitamine ning propageerimine, merekeskkonna hoid ning ennetustegevus veeohutuse alal.	20
MTÜ Piirumi Rannaniidud	külaelu arendamine	
MTÜ Külaselts Pulverk	Reiu küla endise Mereküla osas loodusväärtuste ja pärandkultuuri säilitamine, ajaloo jäädvustamine ning selleks ühistegevuse edendamine ja küla arendustegevus	20
MTÜ Terve Eestlane	Luu, vahendada ja edendada kõike tervislikku, kultuurilist ja sotsiaalset, mis aitab kaasa Eesti inimeste hingelise ja füüsilise tasakaalu saavutamisele, taastamisele ja säilitamisele ning tasakaalu ja terve eluviisi harrastamisele	2
MTÜ Tahku rannarahvas	kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaaitamine; korraldada Tahkuranna Hapukurgifestivali ja kaasata kogukonda	4

Lisaks tegutseb vallas ka mitmeid mitteformaalseid ühendusi nagu pensionäride klubid Elurõõm ja Kuldne Iga, raamatusõprade seltsing Uulus, ettevõtjate klubi, mälumängu klubi Laadis, mudilaste tantsurühm Müramee.

Külaelu arendamine on toimunud mitmeid aastaid, edusamme on märgata. Külades ei ole valitud külavanemaid, kuid aktiivne tegevus on Võistes, kus kohaliku küla arenguga tegeleb Tahkuranna Naisselts ja [MTÜ Kärnataja](#). MTÜ Tahkurandlase eestvedamisel ja koostöös teiste organisatsioonidega on toimunud neljal aastal Hapukurgifestivalid, MTÜ Uhlapere seltsi eestvedamisel Uulu laulupäev. Ka uuselamupiirkonnades korraldatakse mitteametlikul

tasemel ühiseid kokkutulekuid, näiteks sünnipäevad ja jaanituli. Uusarenduspiirkondades läbi viidud küsitluse järgi inimesed suhtlevad omavahel ning on enamasti rahul tekkimas oleva kogukonnatundega. Näiteks Pihla elamupiirkonnas on valitud ka ühine külavanem. Probleemiks on siiski, et uus elamupiirkondades on vähe ühiskasutatavaid alasid.

Võiste aleviku ja Piirumi külade piirkond on koostanud oma arengukava, millega 2008. aastal liitus ka Leina küla ja milles on keskendutud konkreetselt antud piirkonna elu arendamisele.

Vallaülene koostöö kultuurielus (Pärnu maakonna kultuuri arengustrateegia aastani 2030)
Ülemaakonnalist ühistegevust edendavad ja kodanikualgatust koordineerivad Pärnumaa Kodukant ning MTÜ Kodanikujulgus. Leader programmi raames on maakonna 9 valda s.h. Tahkuranna ühinenud Pärnu Lahe Partnerluskoguga ja ülejäänud Rohelise Jõemaa koostöökoguga. Neist viimane kaasab ka Raplamaa ja Viljandimaa valdasid. [Rannakalurid ja neid teenindavad sadamad on ühinenud MTÜ Liivi Lahe Kalanduskoguga.](#)

Peamiste probleemidena kultuurivaldkonnas nähakse:

- Ülevallaline identiteedi tunne nõrk – seotud pigem külaga/asulaga. Vald sisemiselt heterogeenne, erineva iseloomuga piirkonnad.
- Külavanemad üldiselt puudu, mida mõned vastajad näevad probleemina – sama põhjendus, et inimesed vajavad liidrit, kes inimesi torgiks, et kokku tuleksid ja külaasja edasi viiks. Need seltsid, üritused ja külad, kus tugev liider, ka teevad ja toimetavad. Liidri väsimisel/kadumisel/puudumisel ei tee tavalised inimesed midagi.
- Kogukonna loomise/kasvatamise vajadus – väärtustada kodukohta koolitundides, tähistada kalmistutel tegelasi; kodulugu. Tähtsustada koolide rolli kodupatriotismi kasvatamisel, näiteks käia kohalike suurmeeste haudadel jms.
- Suvine töömalev valla lastele/noortele ühiselt lubaks tutvuda ning ka raha teenida, heakorratõid teha ning kodulookasvatust anda
- Koos tegemine, ilusaks tegemine – kas vahend või tagajärg (kas koos kodukaunistamine liidab või ühtne kogukond hakkab koos kaunistama – mis põhjus, mis tagajärg?)
- Traditsioonilistest valla üritustest (valla nimepäev, Jüriöö jooks) osalemine ja huvi vähenenud, käib sama seltskond. [Võistkondi küladest ei saada kokku. Vajalik korralduslikus pooles teha uuendusi - viia valla nimepäev suvisele ajale ja näiteks mitmepäevaseks.](#)
- Puudub terviklik nägemus valla kultuurielus, [puudub ühtne sündmuste kalender](#)
- Sõnastamata on eesmärgid, millisena tahame valla kultuurielu näha.
- Pärnu linna lähedus, kus vaba aja veetmise võimalused on erinevad ja mitmekülgsemad.
- Professionaalse kultuuriüritusi (teater, kontserdid) on raske vallas organiseerida nii tehnilistel põhjustel kui ka vähese huvi tõttu.

Kokkuvõte:

Arvestades valla väiksust, on mingi vaba aja või vabatahtlikku tegevusse kaasa haaratud siiski suhteliselt suur hulk vallaelanikest – tegutsevad mitmesugused seltsid, hobiühendused, tegeletakse spordi ning kultuuriga ja korraldatakse ning osaletakse üritustel. Samas teeb muret, et tihti on aktiivsemad inimesed ettevõtmiste lõikes samad ning päris palju on elanikke, kes pole haaratud mitte ühtegi vallaga seotud tegemisse. Selle põhjuseks on rohkelt vaba aja veetmise võimalusi pakkuva Pärnu linna lähedus ning uute elanike teatav sulandumatus kohalikesse traditsioonilistesse võrgustikesse.

4.8.4 Sport

Valla sportlasi ühendab spordiklubi „Tahk“ (108 liiget), kes esindab valda piirkondlikel, maakonna ja üleriigilistel võistlustel kergejõustikus, orienteerumises, suusatamises, võrkpallis ja muudel aladel. Eesmärgiks ei ole tippспорт. Eesti valdade mängudel on olnud edukaim ala suusatamine, saavutades 2005.a ja 2010.a esikoha, 2006.a. 3.koha meeste teatesuusatamises. Auhinnalisi kohti on saavutatud ka kergejõustikus.

Suusaklubi “Jõulu” ühendab suusasporti harrastavaid noori ja täiskasvanuid Tahkuranna vallast, lisaks teistest omavalitsustest. Esinetakse Eesti meistrivõistlustel, muudel üleriigilistel võistlustel, samuti maakonnas. Alates 2005.a. on klubi saavutanud Eesti meistrivõistlustel kuus teatesõidu medalit, neist esikohad 2006.a. ja 2009.a. teatesprindis ning 2010.a. meeste 3 x 10 km distantsil. Eesti noorte meistrivõistlustel on saavutatud igal aastal medalikohti. Meie valla edukaimad sportlased on mitmekordne olümpiavõitja Andrus Veerpalu, sõudja Kaisa Pajusalu ja jooksumees Roman Fosti.

Tahkuranna valla sporditegevuse eesmärgiks on parimate sportimisvõimaluste loomine vallarahvale. Spordi- ja liikumisharrastusega tegelevate inimeste toetamine, tervete eluviiside ja sportliku eneseteostuse propageerimine. Sporditegevuseks on loodud väga head tingimused.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on loodud tingimused mitmesuguste sportlike tegevuste läbiviimiseks. KSK-s on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, tennis ja indiac, saalihoki, saaljalgpall, sulgpall)
- lava (lauatennis, koroona)
- peeglisaal (aeroobika, võimlemine)
- jõusaal (*fitness*, jõuharjutused)

KSK hoonet kasutab Uulu Põhikool kehalise kasvatus tundide läbiviimiseks kevad-sügisveeranditel ja talvel lumevaesel ajal. Liikumistundide läbiviimiseks kasutab KSK saali ka Uulu lasteaed.

Uulu Põhikoolil on staadion ja palliplatsid. Kasutada on 250 m kummiplaatidega rada, kuuli- ja kaugushüppesektorid. Palliplatsidest on olemas puitkattega korvpalliväljak, asfaltkattega minikorvpalliväljak, tenniseväljak, kaks sõelmete kattega võrkpalliväljakut, jalgpalliväljak. 2010.a ümbritseti staadion piirdeaiaga. Põhiline staadionikasutaja on Uulu Põhikool. Kergejõustiku harrastajaid on harva, pidevaid treeninguid ei toimu. Palliväljakute põhikasutajad koolivälisel ajal on lapsed.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli võimlas on vähendatud mõõtmega pallimängusaal, kus on võimalus mängida korvpalli ja võrkpalli. 2010. a koostati nii kooli kui ka lasteaia spordi- ja mänguväljakute renoveerimisprojektid. 2013.a. suvel toimus Tahkuranna Lasteaed-Algkooli spordi- ja mänguväljakute uuendamine. [Lisaks on sportimiseks veel kasutada muruplatsid ja metsarajad.](#)

SA Jõulumäe Tervisespordikeskuses, mis asub küll valla territooriumil, ent on riigile kuuluv sihtasutus, on erinevate pikkustega suusa-, jooksu- ja matkarajad, valgustatud suusarada, rullirada (valgustatud), mägirattarada, jalgpalliväljak, korvpalliväljak (puitkate) ja kaks sulgpalliväljakut, tenniseväljak, kolm purukattega võrkpalliväljakut, rannajalgpalliväljak, minigolf, *disc-golf*irada, talvel *curling*urajad. Lisaks kaugushüppe- ja kuulitõukesektorid, 100 m jooksu sirge (asfaltkattega) ning muud sportimisvõimalused. Sees on vaba aja veetmise saal ½ korvpalliplatsiga, lauatennis ja jõusaal. Sihtasutus Jõulumäe Tervisespordikeskus on kinnitanud oma arengukava.

Reiu-Raeküla tervispordirajad asuvad Reiu külas Pärnu linna ja Paikuse vallaga piirneval maa-alal, mis on kaetud männimetsaga. Alal looklevad eri pikkustes tervispordirajad. Kompleksi väljaarendamiseks sõlmiti ühiste kavatsuste kokkulepe 17.01.2010.a Tahkuranna valla, Pärnu linna ja Paikuse valla vahel.

Kogu valla piires asub 6 orienteerumise rada vallale ja Riigimetsa Majandamise Keskusele

kuuluvatel maadel.

Kokkuvõte:

Vallas on head võimalused spordiga tegemiseks sobivate siseruumide olemasolu näol kahes suuremas asulas, aga tervisespordi ning rahvatervise seisukohalt tuleb olulisemaks pidada erinevate looduses liikumise võimaluste olemasolu. Kõikidest valla asulatest pääseb kiiresti värskesse õhku ning suurele osale vallaelanikest jäävad meeldivad metsa- või rannamaastikud lühikese jalutuskäigu kaugusele. Vallas tegutsevate spordiseltside näol on võimalik tegeleda ka võistlusspordiga, seda peamiselt maakonna tasemel ning omavalitsuste vahel peetavatel võistlustel.

4.9 SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalvaldkonna eesmärgid on

- tõsta paikkondlikku ja sotsiaalsed sidusust
- tagada ja toetada elanike toimetulekut läbi informatsiooni jagamise, koolituste korraldamise ning muude võimalike projektide.
- aidata kaasa laste- ja noorsoo probleemide lahendamisele, tagades nende psüühiline ja sotsiaalne turvalisus, teha kõik võimalik, et vallas oleks rohkem eluga toimetulevaid peresid.
- aidata kaasa vanurite ja eluga mittetoimetulevate inimeste hoolekande probleemide lahendamisel, võimaldades neile elamise kas sotsiaalpinnal või toetatud elamise teenusel.
- leida võimalusi peale töötute ja puuetega inimeste aktiveerimiskoolitusi nende tööle rakendamiseks, arendada edasi puuetega inimeste toetatud töötamise võimalusi. Toetatud elamise ja töötamise teenuse pakkumiseks on omavalitsusel vaja leida võimalus koostööks valla ettevõtetega.

Sotsiaalhoolekande seadus kehtestab kohaliku omavalitsusüksuse ülesanded sotsiaalhoolekande korraldamisel alljärgnevalt:

- sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine valla või linna arengukava osana;
- sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise korraldamine ning sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine;
- kohaliku sotsiaalregistri moodustamine ja pidamine ning sotsiaalregistrist laekuva informatsiooni edastamine Sotsiaalministeeriumi poolt kehtestatud korras;
- eestkosteasutuse töö korraldamine.

Sotsiaalhoolekande seaduse § 8 kohase sotsiaalhoolekande arengukavana on hetkel käsitletav antud peatükk “Sotsiaalhoolekanne” ning Tegevuskava tabel 5: “Sotsiaalhoolekanne, tervishoid”.

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine sotsiaalteenuste ja toetuste kaudu ning sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine. Riigieelarvest eraldatakse valla eelarvesse vahendid toimetulekutoetuseks, mida makstakse vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele, ning hooldajatoetust, mille maksmist reguleerib volikogu poolt kehtestatud vastav määrus. Valla eelarvest jaotatakse avalduse alusel erinevaid liike (muid) toetusi: sünni-, ranitsa-, koolisõidu-, ravimi-, hooldekodu-, matuse-, prillide- ja muid ühekordseid toetusi majandusliku olukorra tõttu. Valla eelarvest finantseeritakse lastele ja pensionäridele jõulupakid, jõulupeod, eakate päeva tähistamine, väikelaste päeva üritus, lastelaagri korraldamine jne.

Viimaste aastate mureks Eestis seoses majanduskriisiga on olnud töötute arvu märkimisväärne kasv. Ka Tahkuranna vallas on registreeritud töötute osakaal rahvastikust olnud hüppeline, kasvanud 2010. aastal peaaegu kümne protsendini ning siis uuesti langenud (Tabel 15). 2008. aasta alguses oli töötuid 1,2%. Tänapäevaste töötute osakaal on siiski Eesti keskmisest väiksem. Töötute osakaal püsib majanduse elavnemisest hoolimata veel mõned aastad suhteliselt kõrge. Töötute arv langeb suveperioodil seisuga 01.05.2013 oli Tahkuranna vallas 62 töötut. 01.05.2014 seisuga 57 töötut. Tööealistena on tabelis kirjas 19 – 64 aastased inimesed.

Tabel 14 Tööealiste ja töötute arv ning osakaal tööelistest aastatel 2008-2014

Seisuga	Tööealiste arv	Töötute arv	Töötute
1.01.2008	1532*	27	1,17%
1.01.2009	1540*	107	6,95
1.01.2010	1554*	149	9,59
1.01.2011	1586*	127	8
1.01.2012	1615*	86	5,3
1.01.2013	1486*	100	7
1.01.2014	1471*	57	3,9

* Tööealised 19-64 aastased (Andmed: Tahkuranna Vallavalitsus)

Majanduslik langus on tähendanud Tahkurannas ka toimetulekutoetuste taotlejate tõusu võrreldes varasemate aastatega. Toimetulekutoetuse taotlejate langus tuli 2012 aasta suvekuudega. 1.09.2012 seisuga oli toimetulekutoetuste taotlejaid vallas 33 inimest, 01.07.2013 seisuga aga 24 ja 01.06.2014 seisuga juba 19 (Tabel 17).

Tabel 15 Palgatöötajate kuukeskmine brutotulu eurodes ja brutotulu saajaid keskmiselt kuus 2004 – 2013 (allikas: Statistikaamet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Palgatöötajate kuukeskmine brutotulu, eurodes	376,89	430,57	514,74	647,49	746,04	697,47	698,06	746,03	800,33	848,54
Brutotulu saajaid keskmiselt kuus	646	721	784	841	833	736	728	760	774	790

Keskmine toetus toimetulekupiiri tagamiseks rahuldatud taotluste kohta Tahkuranna vallas 2013.a. on 137,93 eurot, kogu Eestis 155,93 eurot (2012.a. 120,39 eurot, kogu Eestis 150,10 eurot).

Tabel 16 Toimetulekutoetuste taotlejate arv aastatel 2008-2014

Seisuga	Toimetulekutoetuste taotlejaid
1.01.2008	1
1.01.2009	4
1.09.2010	45
1.01.2012	56
1.09.2012	33
1.07.2013	2
1.06.2014	1

1.06.2014 seisuga oli Tahkuranna vallas kokku 627 pensionäri. Nendest vanaduspensionäre

oli 471, töövõimetuspensionäre 146 ning toitjakaotuspensionäre 10. Võrreldes 2008 aasta algusega on vanaduspensionäride arv vallas oluliselt kasvanud.

Tabel 17 Pensionärid Tahkuranna vallas

Seisuga	Vanadus pensionärid	Töövõimetus pensionärid	Toitjakaotuspensionärid	Pensionäre kokku
1.01.2008	330	123	18	471
1.09.2010	436	126	18	595
1.09.2012	456	141	7	604
1.07.2013	457	137	10	604
1.06.2014	471	146	10	627

Võimaldamaks üksi elavatel vanuritel ja puuetega inimestel kodustes tingimustes ning harjumuspärasel keskkonnas toime tulla, määrab vallavalitsus vastavalt avaldusele hooldaja. 01.05.2014 seisuga oli Tahkurannas määratud 13 hooldajat neist 2 lastele. Eestkostetavaid seisuga 01.06.2014 on Tahkuranna vallas 2 neist üks laps ja üks täiskasvanud.

Seisuga 01.01.2008.a.

- puuetega inimesi 132; neist puudega lapsi – 8

Seisuga 01.09.2012.a.

- puuetega inimesi 153; neist puudega lapsi – 5

Seisuga 01.07.2013.a

- puudega inimesi 145; neist puudega lapsi – 5

Seisuga 01.06.2014.a

- puudega inimesi 146; neist puudega lapsi – 8

Eluase- ja hoolekandeteenused

Eluasemeteenuse osutamiseks on sotsiaalmaja Võiste alevikus, kus on viis korterit ja kuus tuba, ühisköök ja pesemisruum. 2010. aastal on sotsiaalmajas kasutusse antud kolm korterit ja kolm tuba üürilepingu alusel. Sotsiaalmaja olemasolevad võimalused on piisavad. Sotsiaalmajal on oma põhimäärus.

Valla eelarve kaudu osutatakse riiklikke hoolekande teenuseid psüühiliste erivajadustega inimestele. Vallal puudub hoolekandetasutus, et tagada isikutele hooldus nende eale ja seisundile vastavat hooldamist, sealhulgas ravimist, põetamist ja rehabilitatsiooni. Arvestades eeltoodut, ostab omavalitsus vastavat teenust hoolekandetasutuselt (Surjust, Pärnu-Jaagupist, Häädemeestelt, Väandrast ja MTÜ Hellenurme Mõisast). 01.06.2014.a. seisuga oli hoolekandetasutuses 5 täiskasvanud inimest. Aastate lõikes teenusel olevate inimeste arv on olnud 5 kuni 6 inimest aastas, kelle eest on vallavalitsusel tulnud tasuda sõlmitud lepingu alusel. Lapsi hoolekandetasutuses ei ole.

Tahkuranna vallas osutab sotsiaalnõustamist sotsiaaltöö spetsialist ja alates 10.03.2014 humanitaarnõunik. Valla sotsiaalhoolekandesüsteemi paremaks korraldamiseks on loodud

[pereabikomisjon](#). Sotsiaalnõustamise tulemusena saavad isikud vajalikku teavet sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistatakse konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks.

Elanike paremaks teenindamiseks toimub neli korda nädalas sotsiaalnõuniku vastuvõtt Uulus ja üks kord nädalas Võistes. Kohapealse vastuvõtu korraldamine võimaldab pääseda valla sotsiaalnõuniku vastuvõtule ka neil, kellel puudub võimalus (transport) vallakeskusesse sõitmiseks. Perearsti vastuvõtt toimub kolm korda nädalas Võistes ja Uulus, õe viis korda nädalas.

Sotsiaalhoolekande koostööpartnerid (sotsiaaltööstik):

- volikogu sotsiaalkomisjon
- pereabikomisjon
- vallavalitsus
- perearst
- pensioniamet
- haigekassa
- tööhõiveamet
- valla koolid ja lasteaiad
- OÜ Invaru
- MTÜ Inkotuba
- Tervisekauplus
- koostöö teiste valdade sotsiaaltöötajatega
- kolmas sektor
- [Laste ja noorte vaimse tervise keskus](#)

Kokkuvõte

Sotsiaaltöö peab olema suunatud eelkõige ennetavale ja rehabiliteerivale tegevusele. Eesmärk on elanikele võimaluste loomine oma eluga iseseisvalt toime tulla, kindlustades neile vajalik abi ja toetus oma kodus. Toetuste ja toetamise juures peab olema määrav osa ka toetatava enda ja tema perekonna osalus teenuste valikul ja nende eest tasumisel.

4.10 TURVALISUS

Eesmärgiks olev suurenev turvalisus tähendab Tahkuranna valla puhul eelkõige paremat liiklemisohutust, turvalist elukeskkonda ja kahanevat kuritegevust. Via Baltica kasvav liiklustihedus on väljakutse, mis nõuab erinevate valdkondade vahelist koostööd. Lisanduv Tahkuranna ja Pärnu vaheline pendelränne, majandussurutisega suurenenud töötus ja ühiskonna sotsiaalne kihistumine võivad ohtu seada turvalisema ühiskonna.

Tabel 19 ja 20 näitavad kuritegevuse taset Tahkuranna vallas ja Pärnumaal. Võrreldes 2008 aastaga toimus 2009 aastal vähem kuritegevust nii Tahkurannas kui Pärnumaal tervikuna. Tahkuranna vald kuulub Lääne Politseiprefektuuri Häädemeeste konstaablijaoskonna tööpiirkonda.

Tabel 18 Kuritegevus Tahkuranna vallas aastatel 2008-2013. (Allikas: Justiitsministeerium)

Tahkuranna	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Muutus N	Muutus %
Kuriteod kokku	79	55	49	39	49	39	-10	26
Kehaline väärkohtlemine	7	4	2	5	3	6	+3	50
Vargus	27	15	30	12	25	12	-13	-108

Tabel 19 Kuritegevus Pärnumaal aastatel 2006-2013 (Allikas: Justiitsministeerium)

Pärnumaa	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Muutus N	Muutus %
Kuriteod kokku	2993	3035	3015	2688	2477	2462	2291	2079	-212	-10
Kehaline väärkohtlemine	195	281	280	262	237	277	296	300	4	13
Vargus	1287	976	1079	1205	1123	1051	1055	798	-257	-32

Tahkuranna turvalisuse seisukohalt oluline on Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) liiklusohutus.

Tabel 20 Liiklusõnnetused Pärnumaal ja Tahkuranna vallas 2010 -2014 (Allikas: Maanteeamet)

	2010			2011			2012			2013			2014, 5 kuud		
	L Õ	H	V	L Õ	H	V	L Õ	H	V	L Õ	H	V	L Õ	H	V
Pärnumaal	58	2	98	63	4	80	44	7	54	46	4	59	12	2	14
Tahkurannas	4	1	7	7	0	7	1	0	1	1	0	1	3	1	3

LÕ - liiklusõnnetusi kokku, H - hukkunute arv, V - vigatatute arv.
Pärnu maakonna õnnetuste hulka ei ole arvestatud Pärnu linna õnnetusi

Kõik 2014.aasta õnnetused toimusid Pärnu-Ikla maanteel.

Oluline turvalisuse tagamise abinõu on valgustatud tänavad. Kui aastatel 2001-2005 kulutati vallateede ja tänavate valgustuse ehitamiseks 63 900 eurot s.o 12 780 eurot aastas, siis 2006-2008 kulutati selleks 33745 eurot, s.o 11 248 eurot aastas. Aastatel 2010 –2012 on vallateede ehituseks ja tänavate valgustamiseks kulutatud 485 784 eurot, sellest 300 000 eurot 2012 aastal. **2013.aastal 15 000 eurot.** Lisaks on vaja kaardistada kohad, kus tuleb paigaldada valgusteid juurde või renoveerida valgustid olemasolevate baasil ning kus on vaja uusi valgustatud alasid. Turvakaamerad on paigaldatud Uulu Põhikooli ja vallamaja juurde, mis on aidanud mitmeid korrarikumisi avastada.

Liikluskorraldusega ei saa olla rahul valla keskasulates. Vajalik on paigaldada uusi liiklust reguleerivaid märke nii Uulu kui Võiste keskasulatesse, eriti seal, kus liiguvad lapsed.

Looduskeskkonnast tulenevate riskide analüüsimiseks ja ennetamiseks on vajalik koostada riskianalüüs.

4.11. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Tahkuranna vallas on võimalik saada kodulähedast alus-, alg- ning põhiharidust, töötavad Uulu Põhikool, Uulu lasteaed ning Tahkuranna Lasteaed-Algkool. Hariduselu arendamine on olnud üheks peamiseks prioriteediks, mis tähendab nii põhimõttelist otsust kohapealse hariduse andmist jätkata kui ka korduvaid investeeringuid kooli- ja lasteaiahoonetesse. Lisaks tunnustab vald parimaid põhikooli- ja gümnaasiumilõpetajaid, igal aastal korraldatakse vastuvõtt parimatele koolilõpetajatele. Koolilaste vaba aja veetmise võimalused on paranenud, lisandunud on uusi sportimispaiku, treenimisvõimalusi, ringe ja juhendajaid. Tihenenud on koostöö koolide ja lasteaedade vahel, valla sotsiaaltöötajaga, samuti lastevanemate ja kooli vahel. Koolides viiakse koostöös lastevanematega läbi arenguestlusti. Lasteaedadel ja koolidel on oma arengukavad, millega on arvestatud käesoleva arengukava koostamisel.

Käesoleval aastal on alates kolmandast eluaastast kõikidele Tahkuranna valda registreeritud lastele olemas lasteaiakoht Tahkuranna valla lasteaedades. Lasteaedades käib 105 last, mis on 61,8% kõigist Tahkuranna valla kuni seitsme aastastest lastest (sündinud 01.10.2006 – 01.01.2014), lapsi kokku 170. Alla kolme aastastest lastest käib 7 last Pärnu linna eralasteaedades. Need lapsed, kelle sissekirjutus on väljaspool Tahkuranna valda, viivad vanemad peamiselt Pärnusse.

Alghariduskoolis õppivatest Tahkuranna valla lastest käib 01.07.2014. aasta seisuga teiste omavalitsuste koolides 40 last, põhikoolides 38 last ning gümnaasiumides 40 last, mis on ootuspärane ja selgitatav keskkooli/gümnaasiumi puudumisega vallas ning Pärnu suhtelise ligidusega, kus on paremad võimalused huvihariduse omandamiseks. Tahkuranna valla küladest on Pärnu linna koolide tõmbejõud suurim Uulu-Laadi ja Reiu külades. Alghariduse- ja põhikooliealisi lapsi (sündinud 30.09.1998 – 30.09.2007) on Tahkuranna vallas kokku 242 last (seis 01.01.2014, allikas: *Rahvastikuregister*)

Huvihariduse osas määrab laste liikumise huvikoolide puudumine Tahkuranna vallas. Lähimad huvikoolid asuvad Pärnu linnas, Audru vallas, Paikuse vallas ning Sindi linnas. Kohapeal pakutavate huvihariduslike võimaluste vähesus on mingil määral probleemiks, eriti spetsiifilisemate harrastuste osas. Samas pole väikese huviliste hulga ning piiratud rahaliste võimaluste juures võimalik ega otstarbekas korraldada kõikide harrastusvõimaluste pakkumist kohapeal.

4.11.1 Tahkuranna Lasteaed-Algkool

Võistes on säilitatud kodulähedane Tahkuranna Lasteaed-Algkool. Aastatel kui õpilase pearaha ei laekunud riigilt piisavalt, lisati vallaelarvest raha juurde. 2002. aastal ehitati lõpuni maakonna üks ilusamaid algkoolihooneid. Kooli üle saja aasta vanuses hoones on säilitatud ajalooline väljanägemine. Juurde on ehitatud 5 klassiruumi, võimla-aula, poiste tööõpetuse ruum ja õpetajate tuba.

Tahkuranna koolis oli õpilaste arv suhteliselt stabiilne kuni õppeaastani 2004/2005. Prognoositud langus tuli 2005/2006 ja 2006/2007 õppeaastal ning jätkus 2011/2012 õppeaastani. (tabel 22). Käesoleval õppeaastal 2013/2014 töötab koolis 2 liitklass (II ja III, IV ja VI kl). Tahkuranna kooli 6. klassi lõpetajatest enamus asub õppima Uulu kooli. Seoses vanemate töökohtade paiknemisega ühelt poolt ning sooviga vahetada kooli võimalikult harva, läheb arvestatav hulk õpilasi kas pärast kuuendat või juba neljandat klassi õppima ka Pärnu koolidesse.

Tabel 21 Laste arv Tahkuranna Lasteaed-Algkoolis aastatel 2000-2014 ja vastavate aastate koolielu statistikat (Allikas: Tahkuranna Lasteaed-Algkool)

Õppeaasta	Lapsi lasteaias	Lapsi koolis	Mitu lõpetajat läks Uulu kooli
2000/01	36	52	7
2001/02	39	50	4
2002/03	34	52	4
2003/04	33	52	3
2004/05	33	50	3
2005/06	33	55	5
2006/07	31	45	4
2007/08	34	42	6
2008/09	32	37	2
2009/10	32	36	-
2010/11	32	33	4
2011/12	32	29	1
2012/13	32	37	2
2013/14	33	30	0
2014/2015	33	29	

Tahkuranna Lasteaed-Algkoolil on olemas kõik eeldused, et edukalt tegutseda ja tagada õppekavaga sätestatud ülesannete täitmine. Olemas on kaasaegne õpikeskkond koolis, eriharidusega õpetajad. Lisaks töötab koolis veel logopeed, kes tegeleb nii koolilaste kui lasteaialastega. Erinevatel aastatel on tegutsenud erinevad huviringid, neist populaarsemad on olnud spordiring, suusatamine, näitering, aeroobika, kunstiring, puutööring ning ansambel. Oma õpilastest osaleb ringides umbes 2/3, osa õpilasi õpib linnas muusikakoolis või käib erinevates sporditrennides. Kogu viimase 10 aasta vältel on õpetajate arv püsinud 5, tehniliste töötajate arv on 4.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaiahoone on viimaste aastatega renoveeritud, remonditud on rühmaruumid ja muid üldruume. Hoone on saanud soojustuse ja ilusa väljanägemise. 2009. aastal teostati Tahkuranna Lasteaed – Algkooli köögi renoveerimine. 2013. aastal uuendati ja kaasajastati kooli spordi- ja mänguväljak ning lasteaia mänguväljak. Lasteaias on kaks rühma, laste arv on olnud stabiilne, vahepealne kohtade nappus on kadunud peale Uulu lasteaia valmimist ning järjekorda viimastel aastatel olnud pole.

4.11.2 Uulu Põhikool

Uulu Põhikool on Tahkuranna valla suurim kool, mis asub Tahkuranna valla administratiivses keskses Uulus ning on ainuke kohalik kool, kus on võimalik omandada põhiharidus. 2012. aasta sügisel õppis Uulu põhikoolis 104 õpilast, mis on peaaegu 50 võrra vähem kui kümne aasta eest. Uulu koolis toimus õpilaste arvu järsk vähenemine õppeaastani 2002/2003, seejärel pisut suurenes ning hakkas taas langema. 2013/2014 õpib Uulu põhikoolis 115 õpilast. Uulu põhikooli õpilaste muutus on näidatud tabelis 23.

Tabel 22 *Õpilaste arv Uulu põhikoolis aastatel 2000-2013 ja vastavate aastate koolielu statistikat (Allikas: Uulu Põhikool, Tahkuranna Vallavalitsus)*

Õppeaasta	Lapsi	Koolist väljalangenuid	Huvialaringides osalejad
2000/01	172	1	96
2001/02	160	0	93
2002/03	134	1	84
2003/04	132	1	81
2004/05	123	1	68
2005/06	125	0	66
2006/07	130	2	82
2007/08	133	4	71
2008/09	136	2	68
2009/10	116	0	67
2010/11	116	1	83
2011/12	115	0	85
2012/13	104	0	60
2013/14	115	0	94
2014/2015	120		

Võimalused hea ja kodulähedase põhihariduse omandamiseks on Uulu Põhikooli näol Tahkuranna vallas olemas. Kooli kasutuses olevad ruumid on kaasajastatud, põhikooli hoone renoveeriti 2005. aastal ja ehitati juurde algklasside osa. 2007.aastal renoveeriti vana ajalooline Uulu koolihoone, kus toimuvad poiste tööõpetuse tunnid. Kooliteed alustavate I klassi õpilaste arv ei ole suurenenud, kuigi valda on elama asunud uusi lastega peresid. See kinnitab väidet, et valla uued elanikud on (veel) valdavalt jäänud seotuks eelmise elukohaga ning lapsed eelistatakse viia kooli samasse asulasse, kus on vanemate töökohad. Suurenenud on õpilaste arv, kes õpivad Uulu koolis Häädemeeste vallast Soometsast.

Õpilaste vajadustele vastamiseks on Uulu koolis tööle võetud logopeed ja alates 2014 aasta sügisest ka 0,2 kohaga psühholoog. Vajadus on sotsiaalpedagoogi järele. Lapsevanemate suhteliselt kõrge rahulolust koolis pakutavaga annab tunnistust hoolekogu eestvedamisel läbi viidud lastevanemate rahulolu uuring. 146-st ankeedist tagastati 76 ning vastajad olid rahul rohkete võimalustega huvialadega tegelemiseks, klassijuhatajate tööga, lahkete ja abivalmis õpetajatega ning enamuse ainete õpetamise tasemega, heade materiaalsete võimalustega kehakultuuri valdkonnas, koolist antava tagasisidega ning väga rahul toitlustamisega. Viimastel aastatel on olnud Uulu Põhikool 9.klassi lõpueksamite tulemuste põhjal maakonnas esimeste hulgas. Õpetajate arv on püsinud stabiilselt 16-20 vahel. Tehniliste töötajate arv on 10, neist 3 on seotud ka Uulu lasteaia teenindamisega.

Kooli eripäraks on suusaklass, mis töötab alates 2007/08 õppeaastast. 2009/2010 a õppis klassis 6 õpilast, 2010/2011 12 õpilast, 2011/2012 14 õpilast, 2012/2013 8 õpilast, 2013/2014 8 õpilast.

Alates 2013/2014 õppeaastast töötab Uulu Põhikoolis alates 5 klassist korvpallisuunaga spordiklass ja suurendatakse erineva suunitlusega huviringide arvu. Soovijatele pakutakse võimalust süviti tegeleda reaalainetega.

4.11.3 Uulu Lasteaed

Uulu Lasteaed avati 2004.aastal Tahkuranna Lasteaed-Algkooli koosseisus endise

kontorihoone ruumes, esialgu kahe rühmaga. Kolmas rühm lisandus 2005. aastal, neljas 2006.a. Laste arv on kasvanud 73-ni ning on tekkinud mõningane järjekord lasteaiakoha saamiseks. 2014. aasta augustis oli järjekorras 10 last sõimeealist vanuses 1,3 kuni 2 aastat. Sõimerühm Uulu lasteaias aga puudub ning vastu võetakse lapsi 3, 4, 5 ja 6 aastaste rühmadesse. Vähemalt kolme aastased ehk lasteaiaealised lapsed on suudetud ka vastu võtta. Laste ja töötajate arvu Uulu lasteaias näitlikustab tabel 24.

Tabel 23 Laste ja töötajate arv Uulu lasteaias aastatel 2004-2013 (Allikas: Uulu Lasteaed)

Õppeaasta	Lapsi	Õpetajaid	Tehniline personal
2004/05	36	4	3
2005/06	50	6	4
2006/07	65	9	6
2007/08	65	9	6
2008/09	65	9	6
2009/2010	65	10	7
2010/2011	66	10	7
2011/2012	74	10	7
2012/2013	67	10	7
2013/2014	73	10	7
2014/2015			

Perioodil 2006 – 2007 rajati Uulu lasteaiale kaasaegne mängukeskkond maja siseõuele. 2008. a. novembris ostis vald Uulu lasteaias kõrval asuva Mõisa kinnistu, kuhu on plaanis laiendada olemasolevat lasteaeda nii, et saab ruumi veel kahele rühmale, milledest üks oleks nn. sõimerühm.

Kokkuvõte:

Tahkuranna vallas tegutsevate Tahkuranna Lastead-Algkooli ning Uulu Põhikooli näol on lastel võimalus (suhteliselt) kodulähedasele haridusele vähemalt koolitee esimeses osas. Kuigi laste arv on vähenenud Tahkuranna Lastead-Algkoolis, ning moodustatud on liitklasse, ei ohusta kumbagi kooli lähiaastatel sulgemine. Nii valla elanikud kui juhid peavad oluliseks kodulähedase hariduse andmise jätkamist nii kaua kuni leidub lapsi, kes neis lasteaedades ja koolides käiksid. Üldine arvamus on, et kodulähedane kool on inimsõbralikum ja turvalisem; samas pannakse mitmed lapsed vanemaks saades Pärnu koolidesse. Põhjusteks on siinkohal vanemate töötamine väljaspool valda ja/või soov pakkuda lapsele paremaid või suunatumaid õpitingimusi koos mitmekülgsemate huvihariduse võimalustega.

Vallas tegutsevates koolides antava haridusega ollakse üldjoontes rahul, kuid mitte eranditult. Lisaks koolide tasemele teeb lapsevanematele muret spetsiifilisemate huvialavõimaluste puudumine vallas, mis tähendab laste sõidutamist Pärnusse mitu korda nädalas. Samas pole reaalne ka suure hulga hobivõimaluste pakkumine kohapeal, sest selleks pole ei inim- ega materiaalselt ressursi.

4.11.4 Noorsootöö

Noorsootöö korraldamine Tahkuranna vallas muutus organiseeritumaks 2007. aastal, kui võeti tööle noorsootöö juht. 2007. aasta I poolel avas noortele uksed Tahkuranna Avatud Noortekeskus T.A.N.K., mis asub Uulu kultuuri- ja spordikeskuse hoones. 2010. aastal alustati Võiste aleviku piiril paiknevas Tahku Tares ruumide renoveerimisega, kus noored on saanud enda käsutusse teise korruse ühe tiiva.

Uulus asuvas noortekeskuses ja Võiste noortetoas on noortel võimalik oma vaba aega sisustada minipiljardiga, lauajalgpalliga, õhuhokiga, telekamängudega, erinevate lauamängudega, loovtegevusega ja omavahel suhtlemisega. Puhkenurgas on võimalik korraldada filmiõhtuid ja kuulata muusikat ning sõpradega aega veeta. Noortekeskuses on noortel võimalik kasutada arvutit. Noortekeskuse juurde kuulub noortest koosnev aktiivgrupp, kes aitavad korraldada erinevaid tegevusi ja üritusi.

2012. aasta sügisel alustas Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse ruumides bändiring. Igal teisipäeval Võistes noortetoas ja kolmapäeval Tahkuranna Avatud Noortekeskuses toimub loovpäraslõuna meisterdamishuvilistele.

2008. aastal sai Tahkuranna Avatud Noortekeskusest Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse liige. 2010.a lõpuks valmis Tahkuranna valla noorsootöö arengukava.

[Alates 2011. aasta sügisest on Tahkuranna Avatud Noortekeskus vastu võtnud EVS vabatahtlikke.](#)

Valla noortetegevust mõjutab tugevalt Pärnu linna lähedus ning kohaliku keskkooli puudumine, mistõttu asuvad vanemad kui põhikooliealised lapsed õppima mujal asuvates koolides ning sidemed kohalike noortekeskustega kipuvad nõrgenema. Uulus asuva noortekeskuse jaoks on see tähendanud suhteliselt väikest pidevate käijate hulka ning seda, et külastajad on pigem lapsed kui noored. Teismelistele ja noortele täiskasvanutele on kohalikest harrastusvõimalustest atraktiivseimad olnud mitmesugused sportlikud tegevused, suhtlemiseks ning meelelahutuseks kasutatakse aktiivselt lähedalasuvas Pärnus pakutavaid võimalusi.

Kokkuvõte

Kuna laste arv on püsinud aastate lõikes stabiilne, väikese vähenemistendentsiga koolilaste hulgas, on vajalik pakkuda kohapealsetes koolides ja kooliväliselt võimalusi, mis teeksid vallast konkurentsivõimelise elu- ja õppimiskeskonna võrreldes naabruskonnaga. Lastele on vajalik tutvustada valla elu-olu ja kutseõppevõimalusi, et koolist antav haridus ei jääks ühekülgseks, ning et lastel tekiks side koduvallaga. Valla kahes suuremas asulas on loodud võimalused noortekeskuse tööks. Nende maksimaalne kasutamine aitab kaasa sellele, et noortel tekiks huvi enesearendamise ning huvitegevuse vastu.

5. SWOT ANALÜÜS

SWOT analüüs koostati 2005. aastal, hilisematel aastatel on seda korrigeeritud vastavalt oludele. SWOT-analüüs peab tooma välja valla tugevad küljed, millele toetudes saab tulevikku planeerida; nõrgad küljed, mille parandamiseks tuleb eesmärgid püstitada; võimalused, mida vald peaks püüdma ära kasutada ja ohud, mida tuleks vältida

5.1 TUGEVUSED

- Majanduslikult arenenud, soodne asend ja atraktiivsus
- Omanäolisus (merepiir, RMK mets, Jõulumäe)
- Kasvav ja noorenev elanikkond
- Head võimalused kodu lähedal hariduse omandamiseks
- Infrastruktuur
- Hea teedevõrk, VIA Baltica.
- Hea bussiliiklus
- Linna lähedus (töökohad, teenindus, kultuur, vaba aeg)
- Võimalused vaba aja veetmiseks, kultuuri- ja sporditegevuseks
- Turvalisus, privaatsus
- Puudub anonüümsus
- Ilus looduskeskkond

5.2 NÕRKUSED

- Linnalähedus (linna magala, ranna reostamine, õpilaste ränne)
- Töökohtade vähesus (naistele vähe töökohti, kvalifitseeritud tööjõu puudus)
- Oskustööliste puudumine
- Passiivne omaalgatus, ükskõiksus
- Volikogu passiivsus
- Vähene juurdepääs merele
- Laste käimine teiste omavalitsuste lasteaedades ja koolides
- Liiklustiheduse kasv

5.3 OHUD

- Linnastumine (omanäolisus kaob, muutub “magalaks”)
- Kuritegevuse kasv (kõiki ei avastata, narkomaania levik)
- Uuenduste kartus
- Turvalisuse vähenemine
- Natura-alad, muutumine reservaadiks

5.4 VÕIMALUSED

- Turismi arendamine (suveturism, geograafiline asend, jalgrattatee rajamine, ujumiskohtade väljaarendamine, telkimiskohad, jahisadam, K. Päts, K. Ramm, Jõulumäe)
- „Ajude“ juurdevool
- Piisav tööhõive
- Koostöö
- Munitsipaalmaa olemasolu
- Valla tugevate külgede kasutamine

6. Tahkuranna valla visioon 2015

Tahkuranna valla visioon aastaks 2015 kirjeldab olukorda, kuhu vald soovib selleks ajaks jõuda. Visioon on koostatud 2005. aastal ning seda on korrigeeritud 2010. aastal.

- Tahkuranna vald on tuntud Eestis ja laiemalt kui meeldiva elukeskkonnaga, heakorrastatud, puhta loodusega, turvaline elu- ja puhkamise paik;
- elanike arv on kasvanud mõõdukalt;
- toimivad senised ja uued väikeettevõtted, töökohti on inimestel valida;
- haridus on heal tasemel;
- toimub aktiivne seltsielu kogu vallas;
- infrastruktuur on korras, kruusateid on hakatud katma mustkatttega;
- vald jätkab senistes piirides;
- kooliteedel on Via Balticast turvalised ülepääsud (sillad, tunnelid);
- parima heakorraga vald Pärnumaal.

7. Arengustrateegia

Arengustrateegias on kajastatud strateegilised arengueesmärgid, mis baseeruvad omavalitsuse visioonile. Eesmärkidest lähtuvalt on püstitatud ülesanded ning neist omakorda saavad alguse konkreetsed tegevused.

7. 1: Juhtimine, regionaalhaldus

ARENGUEESMÄRK:

Suurenenud on juhtimis- ja koostöövõimekus, institutsionaalne suutlikkus ning inimeste ameti- ja erialane võimekus. Hoida rahvaarvu kasv mõõdukas ning pakkuda elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid

Elanike arv on kasvanud mõõdukalt ning vallaelanikele suudetakse pakkuda kvaliteetseid avalikke teenuseid.

ÜLESANNE:

Hoida rahvaarvu kasv mõõdukana

Eesmärk on, et valla elanike arv püsib mõõdukalt stabiilne./ Eesmärk on valla käsutuses olevate vahendite abil soodustada uute elanike mõõdukat ning hästi planeeritud elama asumist Tahkuranna valda. Tahetakse säilitada Tahkuranna valla praegune maaline looduslik keskkond ning vältida kiirest rahvastiku kasvust tingitud avalike teenuste tarbimise äkilist kasvu ning ainult majanduslikust kasust ajendatud madalakvaliteediliste uuselamualade teket.

ÜLESANNE:

Tõsta avalike teenuste kvaliteeti

Vallavalitsus ja volikogu on suutelised pakkuma avalikke teenuseid kvaliteetselt ja operatiivselt. Sealjuures on tähtis vallaelanikele olulise info kättesaadavus nii valla (uundatud) koduleheküljelt kui ka muudest infokanalitest. Teavitatakse valla elanikke OMA LEHE kaudu, mille kodukanne on tasuta. Panustatakse uute vallakodaniku informeerimisse. Selleks on üks võimalusi vallavalitsuse ja volikogu infopäeva korraldamine. Omavalitsuse haldussuutlikkuse parandamiseks on vajalik läbi viia koolitusi nii ametnikele kui ka vallavalitsuse ja volikogu liikmetele.

ÜLESANNE:

Rahvastiku alased näitajad on parenenud Kajastada elanikeregistris tegelikke elanikke

Populariseeritakse elanike registrisse kandmist, et oleks selge ülevaade valla infrastruktuuri kasutajatest.

7.2: Arendustegevus ja majandus

ARENGUEESMÄRK:

Piirkondlik ettevõtlus ja ettevõtluskeskkond on arendatud - toimivad senised ja uued ettevõtted ning koostöö teiste omavalitsustega.

ÜLESANNE:

Luaa võimalusi ettevõtlusega alustamiseks/parandamiseks.

Ettevõtlusega alustamist soodustatakse Uulu tööstusala arendamisega. Samuti on oluline valla väikesadamate arengu toetamine, mis annavad tööd kohalikele ja aitavad kaasa traditsiooniliste tegevusvaldkondade elujõulisusele.

Toimib koostöö teiste omavalitsustega

Omavalitsus loob tingimused (läbi planeerimise jms kasutada olevate vahendite) ettevõtluse edasiseks arenguks. Tahkuranna vallas on loodud tingimused väikeettevõtluse arenguks.

Tegutsevad senised väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted. Suured keskkonda reostavad suurtööstused ei ole vallaelanike hinnangul siia sobivad.

ÜLESANNE:

Loodusressursside tõhus kasutus - luua turismitegevuseks soodsad võimalused, korrastades üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad

Ehitatakse ja varustatakse infrastruktuuriga aktiivse puhkuse keskused, supelrannad ja muud turismi- ja puhkealad. Muudetakse nimetatud alad lihtsasti kättesaadavaks paigutades informeerivad skeemid, viidad ja teadetetahvlid turistide vajadusi silmas pidades. Trükitakse ja levitatakse valda tutvustavaid kaarte ja infovoldikuid. Arendatakse loodus- ja ATV ning muid radasid koostöös naaberomavalitsustega. Osaletakse Pärnu maakonna jalgrattateede võrgustiku PÄRNUMAA VELO ühisprojektis. Tahkuranna vald on hea logistilise asendi ja ilusa loodusega hea pereturismi sihtkoht: pereturismi (käivitavaks) tõukeks on osalemine Lottemaa teemapargi planeerimisel ja projekti toetamine. Toetatakse ka täismõõdus golfiväljaku ja sellega kaasneva infrastruktuuri arendamist ja ehitamist. Lottemaa vahetus läheduses paiknevat populaarset Reiu randa korrastatakse. Korrastatakse Uulu muul ja selle ümbrus ning rajatakse Reiu jõe supluskoht ning Võiste rand (Kihnulaiu supluskoht), Tahkuranna rand ja Järve puhkekoht Leina külas endise karjääri baasil. Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad siduda piirkonna ühise kaubamärgiga Romantiline Rannatee ja märgistada Romantilise Rannatee logoga. Osalemine Romantilise Rannatee ühistegevustes ja Romantilise Rannatee strateegiliste eesmärkide täitmisel tuginedes dokumendile Pärnu Lahe Partnerluskogu Romantilise Rannatee turundusstrateegia 2014-2020.

ÜLESANNE:

Tagada arendustegevuseks vajalike strateegiliste dokumentide olemasolu

Arendustegevuse juures tuleb arvestada olemasoleva looduskeskkonnaga ning sellest tulenevate piirangutega. Maakondlike või riiklike ühisprojektide juures peab tegema koostööd naaberomavalitsustega. Osaletakse Pärnumaa arenguga seotud ühisprojektides (nagu Pärnu linna ja lähiümbruse omavalitsuste teemaplaneering ja Via Baltica projektid, Pärnumaa ühistranspordikeskuse rajamine). Vallal peab olema piisavalt ressursse, et oma arengukavalisi eesmärke ja seadusest tulenevaid funktsioone täita. Seetõttu on vajalik jätkuvalt riigi omandis olevate maade munitsipaliseerimine vastavalt valla uuele üldplaneeringule. Arengukavas kirjeldatud tegevused on suunatud nii vallaelanikele kui ka turistidele.

ARENGUEESMÄRK:

On tagatud Tahkuranna valla, kui linnapiirkonna jätkusuutlik areng - atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum.

On loodud erinevaid liikumisviise integreeriv ning inim- ja keskkonnasõbralik linnaruum. Kodulähedased lasteaia- ja lapsehoiuvõimalused suuremate linnapiirkondade elanike jaoks on tagatud

ÜLESANNE:

Suurendada väikelaste vanemate osalemist tööturul.

Et võimaldada väikelaste vanemate osalemist tööturul on vaja rajada kodulähedasi lasteaia- ja lapsehoiuvõimalusi suuremate linnapiirkondade elanike jaoks. .

Lastehoiuvõimaluste loomine või parandamine, Pärnu linnapiirkonnas. Lasteaia kohtade loomine koostöös Pärnu linna ja lähiümbruse omavalitsustega

ÜLESANNE:

Tagada erinevaid liikumisviise integreeriv, elanike vajadusi arvestav ning keskkonnasõbralik linnaline liikuvus keskkond.

Liikumisviiside parem omavaheline kombineerimine, ligipääsuks töö- ja õppekohtadele, avalikele teenustele

Erinevaid liikumisviise integreeriv, elanike vajadusi arvestav ning keskkonnasõbralik linnaline liikuvuskeskkond. Kergliiklusteede tähistamine ja muutmine ühtseks tervikuks ning avalike rattahoiukohtade loomine.

Omavalitsus koos naaberomavalitsustega loob tingimused Raeküla ristmikust Tahkuranna valla piirini oleva kergliiklustee lõigu väljaehitamiseks (sh valgustus). Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (planeeritav Pärnu- Uulu kergtee läheb Lottemaast mööda) väljaehitamiseks ning ühistranspordikeskuse ja ühtse piletisüsteemi loomiseks Pärnumaale koostöös teiste omavalitsustega. Koostöös arendatakse Reiu-Raeküla terviseradadega seonduvat.

ÜLESANNE:

Tagada sotsiaal- ja tugiteenuste kättesaadavus erivajadustega inimestele ja vajadusel pakkuda omastehoolajate pereliikmetele nõustamist.

Hooldusteenust vajavate puuetega inimeste päevahoiusüsteemi (hoiukodu) loomine Pärnu linna ja lähiumbruse valdadele.

7.3: Tehniline infrastruktuur

ARENQUEESMÄRK:

Kvaliteetne elukeskkond - infrastruktuur on kaasaegne ja vastab kasutajate vajadustele.

Tehniline infrastruktuur peab vastama kaasaja nõuetele ning elanike ja ettevõtjate vajadusele. Kaasaegne infrastruktuur loob tingimused konkurentsivõimelisemaks ettevõtluskeskkonnaks. Nüüdisaegne kommunaalmajandus on varasemast energiasäästlikum. Linnalähi(ühis)transport võimaldab Pärnus pendeldamist ja seob Tahkuranna valla Pärnu linnaregiooniga. Ka kergliiklusteed muudavad liikumise Pärnusse ja külade vahel turvalisemaks ja mugavamaks. Teemat reguleerivad vallas teehoiukava ning ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava.

ÜLESANNE:

Teedevõrgu, sh kergliiklusteede ehitamine ja rekonstrueerimine vastavalt teehoiukavale
Kergliiklusteed ehitatakse Pärnust Võiste lõpuni, Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni. Kergliiklusteed on vajalikud eelkõige kohalikele, liiklemaks säästlikult valla erinevate asulate ja naabruskonna asulate vahel, samuti on teed olulised piirkonna terviseportlastele ja turistidele.

ÜLESANNE:

Ehitada ja uuendada valla vee- ja kanalisatsiooniobjekte vastavalt ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavale

Vee- ja kanalisatsiooni objekte ehitatakse ja renoveeritakse vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele ning ÜVK arengukava kohaselt. Kavas on Uulu asulasse sadevetesüsteemi rajamine ning Võiste aleviku maaparandussüsteemide rekonstrueerimine. Valla territooriumile paigutatakse nõuetekohased tuletõrje veevõtukohtad.

ÜLESANNE:

Soodustada ühistranspordi kasutust

Ühistranspordi kasutamine tehakse mugavamaks paigutades bussiootepaviljonid VIA Baltica äärde. Bussiliikluse arendamine peab toimuma koostöös maavalitsusega arvestades ümberkaudsete omavalitsuste vajadusi ja elanike paiknemises toimunud muudatusi.

ÜLESANNE:

Tõsta energiatõhusust

Energiatõhusust saab tõsta valla omandis olevatel objektidel. Energiatõhususe tõstmise eesmärgiks on vähendada küttekulusid ning soojakadusid. Uulu kaugküttesüsteem vajab arendamist ja renoveerimist samadel eesmärkidel.

7.4: Kultuur, sport ja vaba aeg

ARENGUEESMÄRK:

Läbi elujõulise kogukonna külade säilitamine ja jätkusuutlikku kultuuri arendamine - toimub aktiivne kultuuri-, spordi- ja seltsielu kõigis külates.

Omaalgatuse ja seltsitegevuse toetamine ning väärtustamine on oluline eelkõige seetõttu, et kultuuritegevus saaks alguse rohujuuretasandilt ning kultuurisündmused kajastaksid kodanike vajadusi ning kohalikku kultuuripärandit. Tahkuranna vallas on probleemiks uuselanike vähenemine kaasatus valla poolt korraldatud spordi- ja kultuuriüritustes. Seetõttu on vajalik tõhustada elanike teavitustööd, et valla elanikud identifitseeriks end valla kodanikena. Tähtis on ka vaba aja tegevuste sidustav mõju, kuna probleemiks on valla kogukonna lõhestatus külade, eelkõige Uulu ja Võiste lõikes. Tuleb toetada traditsiooniliste ürituste jätkamist ja huvi säilimist nende vastu. Samas tuleb toetada kodanikeühenduse initsiatiivi uute regionaalsete ürituste korraldamiseks nt Hapukurgifestival. Tuleb pingutada selle nimel, et vallas jätkub kultuuri- ja vabaajategevus Pärnu kultuurielu lähedusest hoolimata. Võimalikult palju peab ära kasutama olemasolevate hoonete ressursse ja võimalusi. Lisada koostööd III sektori ja kohaliku omavalitsuse vahel vaba aja tegevuste kvaliteedi parandamiseks.

ÜLESANNE:

Tagada valla kultuuri- ja seltsielu jätkumiseks vajalike tingimuste olemasolu

Kultuuri- ja seltsielu edendamiseks jätkatakse Tahku Tare rekonstrueerimist. Tingimusi parandatakse ka Võiste suveaias, mis tahetakse muuta üheks piirkondliku vaba aja veetmise kohaks läbi uuendamise ja valgustamise. Vald toetab traditsiooniliste vallaüleste ürituste ja külapäevade jätkamist ja värskendamist. Toetatakse ka MTÜ-de ja seltside tegevust vastavalt taotlustele. Väärtustatakse Tahkuranna valla ajaloo ja vallaga seotud isikute ja mälestuste jäädvustamist, luues ajalootoa, muuseumi, korraldades näituseid ja välja andes trükiseid. [Luu Tahkuranna vallas ühtne sündmuste kalender, mis koondaks kõiki valla seotud üritusi nii valla territooriumil kui ka väljaspool.](#)

ÜLESANNE:

Luu mitmekülgsed võimalused tervise- ja rahvaspordi harrastamiseks

Tahkuranna valla tervise- ja rahvaspordi jaoks väga olulist Jõulumäe edasist arengut toetatakse kooskõlas Jõulumäe arengukavaga. Toetatakse väiksematesse külatesse palliplatside rajamist. Planeeritakse motokrossirada ammendunud Metsaküla karjääri alale. Sisemaneeži rajamine Keskküla ratsaspordikeskusesse aitab kaasa kohalike ratsasportlaste spordiharrastusvõimaluste mitmekesistamisele.

ÜLESANNE

Luu valla elanikele mitmekülgsed võimalused vaba aja veetmiseks

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on oluline väljaehitamata pindade kasutusele võtmine, samuti vajab parandamist akustika, vajalik on ka saali liigendamise võimaluste loomine. See aitaks kaasa erinevate ürituste korraldamise võimalikkusele.

[Traditsiooniliste kultuuriürituste juurutamine.](#)

[Vabaõhuürituste ja kontsertide korraldamine.](#)

7.5: Sotsiaalhoolekanne, tervishoid

ARENGUEESMÄRK:

Turvaline sotsiaalkeskond - sotsiaalne kaitse on tagatud kõigile vallaelanikele.

Vallavalitsus aitab kaasa perearsti ja apteegiteenuse pakkumise mugavusele kõigi elanikkonna gruppide jaoks. Võimaluse korral tuleks kaasata kolmanda sektori poolt pakutavat ressursi sotsiaalteenuste pakkumiseks.

[Edendada ennetustööd noortega.](#)

ÜLESANNE:

Tagada kõigile elanikkonna gruppidele rahuldav elukvaliteet ja võrdsed võimalused hõives osalemiseks

Riskirühmade elamistingimusi parandatakse sotsiaal-maja renoveerimise jätkamisega. Kvaliteetse esmatasandi arstiabi (perearsti ja õe vastuvõtt ja apteek) kasutuse korraldamine on tagatud. Uuritakse võimalusi kolmanda sektori tõhusamaks kaasamiseks sotsiaalteenuste pakkumisel. Parandatakse puuetega inimeste liikumisvõimalusi kaldteede rajamise ja täiendamise teel. Vajalik on koostada täpsem arenguplaan pansionaadi loomiseks eakatele ja erivajadustega inimestele.

7.6: Haridus ja noorsootöö

ARENQUEESMÄRK:

Haridus on kättesaadav, heal tasemel (kvaliteetne) ja vastab ühiskonna vajadustele.

Haridusvaldkonda reguleerivad Uulu Põhikooli arengukava, Tahkuranna Lasteaed-Algkooli arengukava ning Uulu Lasteaia arengukava. Valla arengukavas on kajastatud nende asutuste suuremad investeeringuvajadused, õppekasvatustlikud tegevused ei ole siin dubleeritud. Nii valla elanikud kui omavalitsus peavad oluliseks kodulähedase hariduse andmise jätkamist. Noortekeskuste rajamisel on püütud tagada nende olemasolu valla mõlemas suuremas keskkonnas.

ÜLESANNE:

Anda kõigile valla lastele võimalus omandada alusharidust koduvallas

Alushariduse tingimusi vallas parandatakse Uulu lasteaia laiendamisega. Linnalähedases, kiire rahvastiku kasvuga Reiu külas ehitatakse lasteaed. Võiste lasteaia õueala uuendatakse koos mänguvahendite soetamisega. Võiste mänguväljaku aed, välisvalgustus ja pingid on vajalik rajada olemasoleva mänguväljaku võimaluste mitmekesistamiseks ja väljaku kasutajasõbralikumaks muutmiseks.

ÜLESANNE:

Tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks

Jätkatakse Uulu kooli ümbruse, staadioni ja õueala projekteerimist ja renoveerimist.. Uulu kooli staadionile paigaldatakse uued katted.. Projekteeritakse ning rajatakse Tahkuranna kooli õueala ja spordiväljakud. Kuna suurt rõhku on pööratud spordivõimaluste parendamisele, on vajalik ka spordi propageerimine noorte hulgas. Samuti on oluline tutvustada valla koolides vallaga seotud ajalugu, ettevõtlust ja kohalikku omavalitsust.

ÜLESANNE:

Noorte huvi tõstmine kodukoha vastu läbi erinevate tegevusvõimaluste Tõhustada tööd valla noortega

Noori võib innustada noorsootöö tegevustest osa võtma noortele lisategevuse võimaluste loomine näiteks **bändi tehnika soetamine** ning Tahkuranna Avatud Noortekeskuse olemasolevate ruumide laiendamine ja renoveerimine. **Noorte parem kaasamine kultuuritöö korraldamisse.**

ÜLESANNE:

Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul.

Võimalusel kaasata ümberõpet pakkuvatesse projektidesse tööturult eemalolijaid.

7.7: Heakord, loodus- ja keskkonnakaitse

ARENGUEESMÄRK:

Tahkuranna valla looduskeskkond on puhas, mitmekesine, hooldatud ja meeldiv

Kuna Tahkuranna valla looduskeskkond on niivõrd mitmekesine, on arendustegevuse puhul vajalik sellega arvestamine. Oluline on koostööd teha Keskkonnaameti, Riigimetsa Majandamise Keskusega. Väärtustamiseks valla elanike tööd oma koduümbruse korrastamisel ja kaunistamisel, viib vallavalitsus läbi igal aastal Kauni kodu konkursi. Valla üldise heakorra tagamise nimel peab hooldama olemasolevaid haljasalaseid, võimaluse korral laiendades ja uusi rajades. Elanike igapäevase looduses liikumise ja tervisespordi harrastamise harjumuse tekitamiseks ja süvendamiseks on vajalik parandada olemasolevaid terviseradasid ja luua uusi võimalusi, näiteks praegu kasutusest väljas olevate karjäärialade rekultiveerimise näol. Looduskeskkond on oluline soodustav mõjutegur ka turismi arendamisel. Looduslikud turismikohad tuleb varustada vastava infrastruktuuriga, mis aitavad kaasa loodusväärtustega tutvumisele ning selle korras hoidmisele. Loodusalade kasutamisel tuleb arvestada suure kasutuskooormusega, mis tuleneb nii valla enda elanikkonna tihedusest kui ka linnalähedasest asukohast.

ÜLESANNE:

Muuta valla veekogude rannad ja kaldad turvaliselt juurdepääsetavaks ja atraktiivseks

Tahkuranna valla rannad muudetakse juurdepääsetavateks ja atraktiivseteks, korrastades vallale kuuluvaid rannaalaseid, rajades juurdepääsuteid ja parandades ujumiskohtasid. Probleemiks on kõrkjate vohamine, neid tuleb niita enamkäidavates kohtades. Eriti oluline on roo niitmine Uulu muuli ümbruses, kuna tegemist on kasutatava rekreatsiooniobjektiga. Korrastada tuleb Uulu kanali ja Reiu ja Ura jõe ümbrus. Reiu jõe le on plaanis rajada supluskoht.

ÜLESANNE:

Tagada valla üldine heakord ja väärtustada elukeskkonda

Valla üldine heakord tuleb tagada kõikjal külades, nii eramaadel kui ka valla maadel. Väärtustatakse ilusat elukeskkonda kauni kodu valimisega (igal aastal). Jäätmehooldus on korraldatud uue jäätmehoolduskava alusel. Valda iseloomustavate männi- ja muude metsade majandamine toimub neid taastades, hooldades ning uusi puid istutades.

ÜLESANNE:

Hoida korras ja laiendada valla pargialaseid

Uulu park on [renoveeritud ja laiendatud vastavalt projektile](#). Tehakse K.Pätsi pargi heakorra- ja haljastusteid, mis hõlmavad lisaks maa kuivendamist ning ala kujundamist vastavalt projektile.

7.8: Turvalisus

ARENGUEESMÄRK:

Tahkuranna valla elukeskkond on turvaline

Tahkuranna valla üks suurimaid turvalisuseriske on Via Balticalt lähtuv liiklusooht. Valla suuremad asulad paiknevad Via Baltica ääres ning inimesed liiguvad üle maantee, kuna ühistranspordi peatused asuvad maantee ääres. Ohtlik on olukord Võiste alevikus Tahkuranna Lasteaed algkooli juures, kus lapsed on sunnitud igapäevaselt liikuma üle tiheda liiklusega maantee. Vallale kuuluvate hoonete ümbruses vandaalitsemise vältimiseks on paigaldatud turvakaameraid hoonete ümbruse jälgimiseks. Ennetustööd on vajalik teha eelkõige noortega, selgitades neile kuritegevuse ohte ja tagajärgesid.

ÜLESANNE:

Tagada elukeskkonna turvalisus

Valla elukeskkond muudetakse turvalisemaks Võiste aleviku ja Uulu keskasula liikluskorraldust turvalisemaks muutes. Eesmärgiks on tagada lastele turvaline koolitee, üle VIA Baltica on ohutud ülepääsud sildade ja tunnelite kaudu. Keskkonnariskide väljaselgitamiseks, hindamiseks ja nende ärahoidmis- ning leevendusmeetmete planeerimiseks on vajalik koostada valla riskianalüüs. Tehakse kuritegevuse ennetustööd eelkõige laste ja noorte seas.

8. TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVA 2010 –2015

INVESTEERINGUTE PRIORITEEDID

8.1 Prioriteedid 2010.aastal

1. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
2. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni, Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine
3. Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse kaasajastamine – pallimängusaalile uue põranda paigaldus.
4. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
5. Tahku Tare rekonstrueerimine külakeskuseks.
6. Uulu pargi renoveerimine ja vajadusel laiendamine vastavalt projektidele.
7. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
8. Tahkuranna Lasteaed Algkooli (Võiste) lasteaia õueala uuendamine - projekteerimine ja rajamine koos mänguvahendite soetamisega.
9. Tänavavalgustusalade laiendamine ja bussipeatuste valgustamine (vastavalt teehoiukavale).
10. Tahkuranna Lasteaed Algkooli kooli õueala ja spordiväljakute projekteerimine ja rajamine

8.2 Prioriteedid 2011.aastal

1. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
2. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni, Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine
3. Tahkuranna Lasteaed Algkooli (Võiste) lasteaia õueala uuendamine - projekteerimine ja rajamine koos mänguvahendite soetamisega ja Tahkuranna Lasteaed Algkooli kooli õueala ja spordiväljakute projekteerimine ja rajamine
4. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
5. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
6. Võiste ranna (Kihnulaiu supuskoha) rajamine
7. Tahku Tare rekonstrueerimine külakeskuseks.
8. Tänavavalgustusalade laiendamine ja bussipeatuste valgustamine (vastavalt teehoiukavale).
9. Uulu pargi renoveerimine ja vajadusel laiendamine vastavalt projektidele

8.3 Prioriteedid 2012.aastal

1. Tahkuranna Lasteaed Algkooli (Võiste) lasteaia õueala uuendamine – projekteerimine ja rajamine koos mänguvahendite soetamisega ja Tahkuranna Lasteaed Algkooli kooli õueala ja spordiväljakute projekteerimine ja rajamine.
2. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni, Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine .
3. Uulu pargi renoveerimine ja vajadusel laiendamine vastavalt projektidele.
4. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
5. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukaval.
6. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
7. Tahku Tare rekonstrueerimine külakeskuseks.
8. Kihnulaiu supuskoha rajamine.
9. Tänavavalgustusalade laiendamine ja bussipeatuste valgustamine (vastavalt tehoiukavale).

8.4 Prioriteedid 2013.aastal

1. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli (Võiste) lasteaia õueala uuendamine – projekteerimine ja rajamine koos mänguvahendite soetamisega ja Tahkuranna Lasteaed Algkooli kooli õueala ja spordiväljakute projekteerimine ja rajamine.
2. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaia hoone küttesüsteemi renoveerimine ja maaküttesüsteemi ehitamine.
3. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
4. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni(Maru tänavani), Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine .
5. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukaval.
6. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
7. Tahku Tare rekonstrueerimine külakeskuseks.
8. Kihnulaiu supuskoha rajamine.
9. Tänavavalgustusalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt tehoiukavale).

8.5 Prioriteedid 2014.aastal

1. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
2. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
3. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni(Maru tänavani), Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine.
4. Tänavavalgustusalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede

- rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale).
5. Uulu kooli staadioni renoveerimine.
 6. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaia hoone küttesüsteemi renoveerimine ja maaküttesüsteemi ehitamine.
 7. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
 8. Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimise jätkamine.
 9. Kihnulaiu supuskoha rajamine.

8.6 Prioriteetid 2015. aastal

1. Lasteaia kohtade loomine koostöös Pärnu linna ja lähiümbruse omavalitsustega.
2. Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale.
3. Ühistranspordikeskuse ja ühtse piletisüsteemi loomine Pärnumaal koostöös teiste omavalitsustega.
4. Uulu lasteaia laiendamine - detailplaneeringu ja projekti tegemine.
5. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvus uuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
6. Kergliiklusteede Pärnust Võiste lõpuni(Maru tänavani), Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni ning Võistesse Sadama tee äärde ehituse jätkamine.
7. Tänavavalgustusalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale).
8. Uulu kooli staadioni renoveerimine.
9. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede ja kaugküttetrassi rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
10. Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimise jätkamine.
11. Kihnulaiu supuskoha rajamine.